

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
ORTAÖĞRETİM FEN VE MATEMATİK ALANLARI
ANABİLİM DALI
BIYOLOJİ EĞİTİMİ BİLİM DALI

MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI LİSE VE ORTAOKUL
2018 DERS MÜFREDATLARINDA ‘SAĞLIKLI YAŞAM’
KAZANIMLARININ İNCELENMESİ

Ahmet Ziyaeddin ÇELENKOĞLU

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Danışman
Prof. Dr. Ali ALAŞ

Konya-2019

T. C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü

BİLİMSEL ETİK SAYFASI

Adı Soyadı	Ahmet Ziyaeddin ÇELENKOĞLU
Numarası	118307021005
Öğrencinin Ana Bilim / Bilim Dalı	Ortaöğretim Fen ve Matematik Alanları Eğitimi / Biyoloji Eğitimi
Programı	Tezli Yüksek Lisans ☒ Doktora ☐
Tezin Adı	Milli Eğitim Bakanlığı Lise ve Ortaokul 2018 Ders Müfredatlarında 'Sağlıklı Yaşam' Kazanımlarının İncelenmesi

Bu tezin proje safhasından sonuçlanmasına kadarki bütün süreçlerde bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle riayet edildiğini, tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel kurallara uygun olarak atıf yapıldığını bildiririm.

Öğrencinin imzası
(İmza)

T. C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü

YÜKSEK LİSANS TEZİ KABUL FORMU

Öğrencinin	Adı Soyadı	Ahmet Ziyaeddin ÇELENKOĞLU
	Numarası	118307021005
	Ana Bilim / Bilim Dalı	Ortaöğretim Fen ve Matematik Alanları Eğitimi / Biyoloji Eğitimi
	Programı	Tezli Yüksek Lisans
	Tez Danışmanı	Prof. Dr. Ali ALAŞ
	Tezin Adı	Milli Eğitim Bakanlığı Lise ve Ortaokul 2018 Ders Müfredatlarında 'Sağlıklı Yaşam' Kazanımlarının İncelenmesi

Yukarıda adı geçen öğrenci tarafından hazırlanan "Milli Eğitim Bakanlığı Lise ve Ortaokul 2018 Ders Müfredatlarında 'Sağlıklı Yaşam' Kazanımlarının İncelenmesi" başlıklı bu çalışma **05/07/2019** tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda oybirliği/oyçokluğu ile başarılı bulunarak, jürimiz tarafından yüksek lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Ünvanı, Adı Soyadı	Danışman ve Üyeler	İmza
Prof. Dr. Ali ALAŞ	Danışman (Asil Üye)	
Prof. Dr. Haydar ÖZTAŞ	Asil Üye	
Prof. Dr. İrfan TERZİ	Asil Üye	

ÖNSÖZ / TEŞEKKÜR

Binlerce yıllık demlenme sürecinden geçerek kültürel mirasa dönüşen atasözlerimiz ve özlü sözlerde sağlıklı yaşam vurgusuna sıkça rastlanmaktadır.

“Güneş girmeyen eve doktor girer”. Güneş ışığının (sayesinde deri altında sentezlediğimiz D vitamininin bilinmediği günlerde) vücuda direnç kazandırdığı, evlerin nemli, küflü ve kötü kokulu olmasını engellediği bu sözlerle kültürel miras olarak aktarılagelmiştir.

“Perhiz, tedavinin başıdır”. Mideyi hastalığın geldiği kapı olarak tanıtan ve her besini mideye indirmemeyi tedavinin ön koşulu olarak belirten önemli atasözlerimiz bulunmaktadır.

Kanuni Sultan Süleyman’ın meşhur “...olmaya devlet cihanda, bir nefes sıhhat gibi” sözü, sağlığın vazgeçilemez bir mutluluk, yeri doldurulamaz büyük bir sermaye olduğunu ifade etmektedir. Hastalıklara yakalandıktan sonra sağlığa kavuşmanın zaman alacağını Paul Heyse, şu sözlerle ifade etmektedir: “Hastalık dediğin şey atla gelir, yaya gider”. Ahmet Mithat Efendi ise sağlıklı yaşamın öncelik verilmesi gereken bir husus olduğuna şöyle dikkat çekmektedir: “Sağlıklı olmak, hayat kavgasında başarının birinci şartıdır.”

Sağlıklı yaşam bilgisine sahip, bilinçli hareket eden ve sorumluluk sahibi bireyler, sağlıklı toplumun garantörüdür. Bireylerin bilgili ve duyarlı bir nesil olabilmesinin yolu ise sağlıklı bir eğitimden geçer. Bu bağlamda hazırlanacak olan eğitim programların sosyal hayatımızın ihtiyaçlarına cevap verebilmesi, çağın gereklerini içermesi ve gelişen teknolojiye uygun olması gerekmektedir.

Bu çalışmada, sağlık konuları içeren ortaokullarda iki ders, liselerde üç ders seçilmiş olup 2013 ve 2018 yıllarında uygulamaya konan eğitim programları, sağlıklı yaşam kazanımları açısından incelenmiştir.

Bu konu üzerinde çalışmamı uygun gören, bana yol gösteren ve desteklerini esirgemeyen tez danışmanım Prof. Dr. Ali ALAŞ’a sonsuz teşekkür ederim. Ayrıca, kendi çalışmalarına ara vererek çalışmam boyunca yardımlarını esirgemeyen sevgili eşim Ferhan MANKAL ÇELENKOĞLU’na, anlayışlarından ötürü Zeynep Şifa ve Asım Bera başta olmak üzere tüm sevdiklerime, destekleri ve güzel temennileri için, dostumuz Nurşen DUDU ve Birol DUDU ailesine çok teşekkürlerimi sunarım.

T. C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü

Öğrencinin	Adı Soyadı	Ahmet Ziyaeddin ÇELENKOĞLU	
	Numarası	118307021005	
	Ana Bilim / Bilim Dalı	Ortaöğretim Fen ve Matematik Alanları Eğitimi / Biyoloji Eğitimi	
	Programı	Tezli Yüksek Lisans ☒	Doktora ☐
	Tez Danışmanı	Prof. Dr. Ali ALAŞ	
	Tezin Adı	Milli Eğitim Bakanlığı Lise ve Ortaokul 2018 Ders Müfredatlarında ‘Sağlıklı Yaşam’ Kazanımlarının İncelenmesi	

ÖZET

Hızlı nüfus artışı, çevre kirliliği ve biyoçeşitliliğin azalması sonucu görülmeye başlanan iklim değişiklikleri, doğal olmayan gıdalar, beslenme bozuklukları, zararlı alışkanlıklar, hareketsiz yaşam, stres ve bilinçsiz ilaç kullanımı gibi dünyayı saran problemler sağlıklı yaşamı tehdit etmektedir. Bu nedenle sağlıklı yaşam konusunda bilinçli nesiller yetiştirmek her zamankinden daha fazla önem arz etmektedir.

Bu araştırmayla, ilk kez ortaokul ve lise ders müfredatlarında ‘sağlıklı yaşam’ kazanımları incelenmiş, 2013 ve 2018 yılı öğretim programlarının karşılaştırmalı analizi yapılmıştır. Araştırmada, doküman inceleme yöntemi kullanılmıştır. Veri kaynağı olarak Milli Eğitim Bakanlığı tarafından 2013 ve 2018 yıllarında uygulamaya konulan beden eğitimi ve spor, biyoloji, fen bilimleri ve sağlık bilgisi öğretim programları kullanılmıştır. Bu öğretim programlarında yer alan üniteler, konular, kazanım sayıları, sağlıklı yaşam kazanımları analiz edilmiştir.

Araştırmada, insan vücudunun yapısı ve fizyolojisi, büyüme ve gelişme dönemleri, çevresel sorunlar, toplumda sık görülen hastalıklar ve sağlığı koruma yolları ile ilgili bilgilerin öğrencilere, gelişim düzeylerine uygun ve düzenli aralıklarla verilmek istendiği görülmektedir. 2013 ve 2018 yılları karşılaştırıldığında kazanım sayılarında genel olarak bir azalma bulgulanmıştır. Bazı kazanım

başlıklarında ve bazı kazanımların açıklamalarında, sağlıklı yaşama ilişkin ifadelerin yer aldığı görülmektedir. Bilinçlendirmenin en güzel yolu eğitim olduğuna göre, eğitim programlarının güncel, kazanımların daha fazla sağlıklı yaşam vurgusu içermesine her zaman ihtiyaç vardır.

Anahtar Kelimeler: Sağlıklı Yaşam, MEB, Ortaokul, Lise, Öğretim Programı.

T. C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü

Student's	Name Surname	Ahmet Ziyaeddin ÇELENKOĞLU		
	Number	118307021005		
	Main Science / Discipline	Secondary School Science And Mathematics Education/ Biology Education		
	Programme	Master Thesis ☒	Doctorate	☐
	Thesis Advisor	Prof. Dr. Ali ALAŞ		
	Name of the Thesis	The Investigation of Healthy Life Gainings at the 2018 Curriculum of Secondary and High School of The Ministry of Education		

SUMMARY

Rapid population growth, environmental pollution, climate change that is seen as a result of a decline of biodiversity, some worldwide problems such as unnatural food, eating disorders, harmful habits, sedentary lifestyle, stress and unconscious drug use are threatening healthy life. Thus; raising conscious generations regarding healthy life has been much more important than usual.

With the help of this research, for the first time, the achievement of a healthy lifestyle has been observed in the secondary and high school curriculum. Also, 2013-2018 education programs were analyzed in comparison. Document analyzing method was used in the research. The data sources were the education programs of Physical education and sport, Biology, Science and Health that were put into practice by the Ministry of National Education. Units, subjects, the numbers of course achievements and achievements of a healthy lifestyle taking place in these education programs were analyzed.

This research aimed to give information to students regarding the structure of the human body, physiology, growth and development periods, environmental problems, diseases that are endemic in society and health care methods, appropriate for their level regularly. When 2013 and 2018 years were compared, it emerged that

there had been a reduction in acquisition numbers. It was observed that health care expressions existed in some titles and the aims of achievements.

Education is the most effective way of raising awareness, so education programs must be up to date and include knowledge about a healthy lifestyle.

Key Words: Healthy Life, Ministry of Education, Secondary School, High School, Curriculum.

İÇİNDEKİLER

BİLİMSEL ETİK SAYFASI	II
YÜKSEK LİSANS TEZİ KABUL FORMU.....	III
ÖNSÖZ	IV
ÖZET	V
SUMMARY.....	VII
İÇİNDEKİLER	IX
KISALTMALAR VE SİMGELER	XII
TABLolar LİSTESİ.....	XIII
ŞEKİLLER LİSTESİ	XVI
1 GİRİŞ	1
1.1 Problem	5
1.2 Araştırmanın Amacı	7
1.3 Araştırmanın Önemi	7
1.4 Sayıtlar	8
1.5 Sınırlılıklar	8
1.6 Tanımlar	8
2 MATERYAL VE METOT	9
2.1 Araştırmanın Evren ve Örneklemi	9
2.2 Araştırmanın Modeli	9
2.3 Veri Elde Etme Araçları.....	9
2.4 Verilerin Toplanması	10
3 BULGULAR	11
3.1 FEN BİLİMLERİ DERSİ’NİN 2018 YILI ÖĞRETİM PROGRAMI	11
3.1.1 2018 Yılı Fen Bilimleri Dersi’nde MEB’in Özel Amaçları ...	11
3.1.2 2018 Yılı 5.Sınıf Fen Bilimleri Müfredatı	12
3.1.3 2018 Yılı 6.Sınıf Fen Bilimleri Müfredatı	14
3.1.4 2018 Yılı 7.Sınıf Fen Bilimleri Müfredatı	17
3.1.5 2018 Yılı 8.Sınıf Fen Bilimleri Müfredatı	19
3.1.6 2018 Yılı Fen Bilimleri Müfredatı’nda Sağlıklı Yaşam	22
3.1.7 2013 ve 2018 Yıllarına Ait Fen Bilimleri Müfredatlarının Sağlıklı Yaşam Kazanımları Açısından Karşılaştırılması.....	23

3.2	BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR DERSİ'NİN 2018 YILI ÖĞRETİM PROGRAMI	32
3.2.1	2018 Yılı Beden Eğitimi ve Spor Dersi'nde MEB'in Özel Amaçları	32
3.2.2	2018 Yılı 5.Sınıf Beden Eğitimi ve Spor Müfredatı	35
3.2.3	2018 Yılı 6.Sınıf Beden Eğitimi ve Spor Müfredatı	35
3.2.4	2018 Yılı 7.Sınıf Beden Eğitimi ve Spor Müfredatı	36
3.2.5	2018 Yılı 8.Sınıf Beden Eğitimi ve Spor Müfredatı	36
3.2.6	2018 Yılı 9.Sınıf Beden Eğitimi ve Spor Müfredatı	38
3.2.7	2018 Yılı 10.Sınıf Beden Eğitimi ve Spor Müfredatı	40
3.2.8	2018 Yılı 11.Sınıf Beden Eğitimi ve Spor Müfredatı	42
3.2.9	2018 Yılı 12.Sınıf Beden Eğitimi ve Spor Müfredatı	44
3.2.10	2018 Yılı Ortaokullardaki Beden Eğitimi ve Spor Müfredatı'nda Sağlıklı Yaşam	46
3.2.11	2018 Yılı Ortaöğretimdeki Beden Eğitimi ve Spor Müfredatı'nda Sağlıklı Yaşam	47
3.2.12	2013 ve 2018 Yıllarına Ait Beden Eğitimi ve Spor Müfredatlarının Sağlıklı Yaşam Kazanımları Açısından Karşılaştırılması	49
3.3	BİYOLOJİ DERSİ'NİN 2018 YILI ÖĞRETİM PROGRAMI	61
3.3.1	2018 Yılı Biyoloji Dersi'nde MEB'in Özel Amaçları	61
3.3.2	2018 Yılı 9.Sınıf Biyoloji Müfredatı.....	62
3.3.3	2018 Yılı 10.Sınıf Biyoloji Müfredatı.....	63
3.3.4	2018 Yılı 11.Sınıf Biyoloji Müfredatı.....	65
3.3.5	2018 Yılı 12.Sınıf Biyoloji Müfredatı.....	69
3.3.6	2018 Yılı Biyoloji Müfredatı'nda Sağlıklı Yaşam	71
3.3.7	2013 ve 2018 Yıllarına Ait Biyoloji Müfredatlarının Sağlıklı Yaşam Kazanımları Açısından Karşılaştırılması.....	74
3.4	SAĞLIK BİLGİSİ VE TRAFİK KÜLTÜRÜ DERSİ'NİN 2018 YILI ÖĞRETİM PROGRAMI	80
3.4.1	2018 Yılı Sağlık Bilgisi ve Trafik Kültürü Dersi'nde MEB'in Özel Amaçları	80

3.4.2	2018 Yılı 9.Sınıf Sağlık Bilgisi ve Trafik Kültürü Müfredatı.....	81
3.4.3	2018 Yılı Sağlık Bilgisi ve Trafik Kültürü Müfredatı'nda Sağlıklı Yaşam	83
3.4.4	2013 ve 2018 Yıllarına Ait Sağlık Bilgisi ve Trafik Kültürü Müfredatlarının Sağlıklı Yaşam Kazanımları Açısından Karşılaştırılması	84
4	TARTIŞMA VE SONUÇLAR	88
5	ÖNERİLER.....	94
6	KAYNAKÇA.....	97
	ÖZGEÇMİŞ	102

KISALTMALAR VE SİMGELER

AIDS:	Edinilmiş Bağışıklık Yetmezliği Sendromu (Acquired Immune Deficiency Syndrome)
DNA:	Deoksiribo Nükleik Asit
DSÖ:	Dünya Sağlık Örgütü
FEK:	Fiziksel Etkinlik Kartları
GDO:	Genetiği Değiştirilmiş Organizma
HIV:	İnsan Bağışıklık Yetmezliği Virüsü (Human Immunodeficiency Virus)
MEB:	Milli Eğitim Bakanlığı
SHE:	Avrupa Sağlık Okulları (Schools for Health in Europe)
SB:	Sağlık Bakanlığı
UNAIDS:	Birleşmiş Milletler AIDS ile Mücadele Programı
UNESCO:	Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization)
UV:	Morötesi Işıklar (Ultraviyole)

TABLolar LİSTESİ

Tablo-1: 2018 Yılı Fen Bilimleri Dersi'nde Milli Eğitimin Özel Amaçları	11
Tablo-2: 2018 Yılı Fen Bilimleri Dersi 5.Sınıflara Ait Kazanımlar	12
Tablo-3: 2018 Yılı Fen Bilimleri Dersi 6.Sınıflara Ait Kazanımlar	14
Tablo-4: 2018 Yılı Fen Bilimleri Dersi 7.Sınıflara Ait Kazanımlar	17
Tablo-5: 2018 Yılı Fen Bilimleri Dersi 8.Sınıflara Ait Kazanımlar	19
Tablo-6: 2013 Yılı 5.Sınıf Fen Bilimleri Dersinde Sağlıklı Yaşam Kazanımları.....	23
Tablo-7: 2018 Yılı 5.Sınıf Fen Bilimleri Dersinde Sağlıklı Yaşam Kazanımları	24
Tablo-8: 2013 Yılı 6.Sınıf Fen Bilimleri Dersinde Sağlıklı Yaşam Kazanımları	25
Tablo-9: 2018 Yılı 6.Sınıf Fen Bilimleri Dersinde Sağlıklı Yaşam Kazanımları	26
Tablo-10: 2013 Yılı 7.Sınıf Fen Bilimleri Dersinde Sağlıklı Yaşam Kazanımları	27
Tablo-11: 2018 Yılı 7.Sınıf Fen Bilimleri Dersinde Sağlıklı Yaşam Kazanımları.....	28
Tablo-12: 2013 Yılı 8.Sınıf Fen Bilimleri Dersinde Sağlıklı Yaşam Kazanımları.....	29
Tablo-13: 2018 Yılı 8.Sınıf Fen Bilimleri Dersinde Sağlıklı Yaşam Kazanımları.....	30
Tablo-14: 2013 ile 2018 Yılı Fen Bilimleri Dersinde Sağlıklı Yaşam Kazanımlarının Karşılaştırması	31
Tablo-15: 2018 Yılı Beden Eğitimi ve Spor Dersi'nde Milli Eğitimin Ortaokula Yönelik Özel Amaçları	32
Tablo-16: 2018 Yılı Beden Eğitimi ve Spor Dersi'nde Milli Eğitimin Ortaöğretime Yönelik Özel Amaçları	33
Tablo-17: 2018 Yılı Beden Eğitimi-Spor Dersi Tüm Sınıflara Ait Kazanımlar.....	34

Tablo-18: 2018 Yılı Beden Eğitimi ve Spor Dersi 9.Sınıflara Ait	
Kazanımlar.....	38
Tablo-19: 2018 Yılı Beden Eğitimi ve Spor Dersi 10.Sınıflara Ait	
Kazanımlar	40
Tablo-20: 2018 Yılı Beden Eğitimi ve Spor Dersi 11.Sınıflara Ait	
Kazanımlar.....	42
Tablo-21: 2018 Yılı Beden Eğitimi ve Spor Dersi 12.Sınıflara Ait	
Kazanımlar.....	44
Tablo-22: 2013 Yılı Beden Eğitimi-Spor Derslerinde Sağlıklı Yaşam	
Kazanımları.....	49
Tablo-23: 2018 Yılı Beden Eğitimi-Spor Derslerinde Sağlıklı Yaşam	
Kazanımları.....	50
Tablo-24: 2013 Yılı 9.Sınıf Beden Eğitimi Dersinde Sağlıklı Yaşam	
Kazanımları.....	51
Tablo-25: 2018 Yılı 9.Sınıf Beden Eğitimi Dersinde Sağlıklı Yaşam	
Kazanımları.....	52
Tablo-26: 2013 Yılı 10.Sınıf Beden Eğitimi Dersinde Sağlıklı Yaşam	
Kazanımları.....	53
Tablo-27: 2018 Yılı 10.Sınıf Beden Eğitimi Dersinde Sağlıklı Yaşam	
Kazanımları.....	54
Tablo-28: 2013 Yılı 11.Sınıf Beden Eğitimi Dersinde Sağlıklı Yaşam	
Kazanımları.....	55
Tablo-29: 2018 Yılı 11.Sınıf Beden Eğitimi Dersinde Sağlıklı Yaşam	
Kazanımları.....	56
Tablo-30: 2013 Yılı 12.Sınıf Beden Eğitimi Dersinde Sağlıklı Yaşam	
Kazanımları.....	57
Tablo-31: 2018 Yılı 12.Sınıf Beden Eğitimi Dersinde Sağlıklı Yaşam	
Kazanımları.....	58
Tablo-32: 2013 ile 2018 Yılı Ortaokul Beden Eğitimi ve Spor Dersinde Sağlıklı Yaşam Kazanımlarının Karşılaştırması.....	59
Tablo-33: 2013 ile 2018 Yılı Ortaöğretim Beden Eğitimi ve Spor Dersinde	

Sağlıklı Yaşam Kazanımlarının Karşılaştırması	60
Tablo-34: 2018 Yılı Biyoloji Dersi'nde Milli Eğitimin Özel Amaçları	61
Tablo-35: 2018 Yılı Biyoloji Dersi 9.Sınıflara Ait Kazanımlar	62
Tablo-36: 2018 Yılı Biyoloji Dersi 10.Sınıflara Ait Kazanımlar	63
Tablo-37: 2018 Yılı Biyoloji Dersi 11.Sınıflara Ait Kazanımlar	65
Tablo-38: 2018 Yılı Biyoloji Dersi 12.Sınıflara Ait Kazanımlar	69
Tablo-39: 2013 Yılı 9.Sınıf Biyoloji Dersinde Sağlıklı Yaşam Kazanımları	74
Tablo-40: 2018 Yılı 9.Sınıf Biyoloji Dersinde Sağlıklı Yaşam Kazanımları	74
Tablo-41: 2013 Yılı 10.Sınıf Biyoloji Dersinde Sağlıklı Yaşam Kazanımları	75
Tablo-42: 2018 Yılı 10.Sınıf Biyoloji Dersinde Sağlıklı Yaşam Kazanımları	75
Tablo-43: 2013 Yılı 11.Sınıf Biyoloji Dersinde Sağlıklı Yaşam Kazanımları	76
Tablo-44: 2018 Yılı 11.Sınıf Biyoloji Dersinde Sağlıklı Yaşam Kazanımları	76
Tablo-45: 2013 Yılı 12.Sınıf Biyoloji Dersinde Sağlıklı Yaşam Kazanımları	77
Tablo-46: 2018 Yılı 12.Sınıf Biyoloji Dersinde Sağlıklı Yaşam Kazanımları	77
Tablo-47: 2013 ile 2018 Yılı Biyoloji Dersinde Sağlıklı Yaşam Kazanımlarının Karşılaştırması	78
Tablo-48: 2018 Yılı Sağlık Bilgisi ve Trafik Kültürü Dersi'nde Milli Eğitimin Özel Amaçları	80
Tablo-49: 2018 Yılı Biyoloji Dersi 9.Sınıflara Ait Kazanım Dağılımı	81
Tablo-50: 2013 Yılı Sağlık Bilgisi Dersi 9.Sınıflara Ait Kazanımlar	84
Tablo-51: 2018 Yılı Sağlık Bilgisi Dersi 9.Sınıflara Ait Kazanımlar	85
Tablo-52: 2013 ile 2018 Yılı Sağlık Bilgisi Dersinde Sağlıklı Yaşam Kazanımlarının Karşılaştırması	86

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil-1: Sağlıklı Beslenmenin En Temel Yolu, Taze Sebze ve Meyveleri, Temiz Olarak, Mevsiminde, İhtiyacı Karşılacak Kadar Tüketmekten Geçer	4
Şekil-2: 2018 Yılı Fen Bilimleri Dersi 5.Sınıflara Ait Kazanımlar	12
Şekil-3: 2018 Yılı Fen Bilimleri Dersi 6.Sınıflara Ait Kazanımlar	14
Şekil-4: 2018 Yılı Fen Bilimleri Dersi 7.Sınıflara Ait Kazanımlar	17
Şekil-5: 2018 Yılı Fen Bilimleri Dersi 8.Sınıflara Ait Kazanımlar	19
Şekil-6: 2013 Yılı 5.Sınıf Fen Bilimleri Dersinde Sağlıklı Yaşam Kazanımları	23
Şekil-7: 2018 Yılı 5.Sınıf Fen Bilimleri Dersinde Sağlıklı Yaşam Kazanımları	24
Şekil-8: 2013 Yılı 6.Sınıf Fen Bilimleri Dersinde Sağlıklı Yaşam Kazanımları	25
Şekil-9: 2018 Yılı 6.Sınıf Fen Bilimleri Dersinde Sağlıklı Yaşam Kazanımları	26
Şekil-10: 2013 Yılı 7.Sınıf Fen Bilimleri Dersinde Sağlıklı Yaşam Kazanımları	27
Şekil-11: 2018 Yılı 7.Sınıf Fen Bilimleri Dersinde Sağlıklı Yaşam Kazanımları	28
Şekil-12: 2013 Yılı 8.Sınıf Fen Bilimleri Dersinde Sağlıklı Yaşam Kazanımları	29
Şekil-13: 2018 Yılı 8.Sınıf Fen Bilimleri Dersinde Sağlıklı Yaşam Kazanımları	30
Şekil-14: 2013 ile 2018 Yılı Fen Bilimleri Dersinde Sağlıklı Yaşam Kazanımlarının Karşılaştırması	31
Şekil-15: 2018 Yılı Beden Eğitimi ve Spor Dersi Ortaokula Ait Kazanımlar	34
Şekil-16: 2018 Yılı Beden Eğitimi ve Spor Dersi 9.Sınıflara Ait Kazanımlar	38
Şekil-17: 2018 Yılı Beden Eğitimi ve Spor Dersi 10.Sınıflara Ait Kazanımlar	40
Şekil-18: 2018 Yılı Beden Eğitimi ve Spor Dersi 11.Sınıflara Ait Kazanımlar	42
Şekil-19: 2018 Yılı Beden Eğitimi ve Spor Dersi 12.Sınıflara Ait Kazanımlar	44
Şekil-20: 2013 Yılı Ortaokul Beden Eğitimi ve Spor Derslerinde Sağlıklı Yaşam Kazanımları	49
Şekil-21: 2018 Yılı Ortaokul Beden Eğitimi ve Spor Derslerinde Sağlıklı Yaşam Kazanımları	50
Şekil-22: 2013 Yılı 9.Sınıf Beden Eğitimi Dersinde Sağlıklı Yaşam Kazanımları.....	51
Şekil-23: 2018 Yılı 9.Sınıf Beden Eğitimi Dersinde Sağlıklı Yaşam Kazanımları	52

Şekil-24: 2013 Yılı 10.Sınıf Beden Eğitimi Dersinde Sağlıklı Yaşam Kazanımları	53
Şekil-25: 2018 Yılı 10.Sınıf Beden Eğitimi Dersinde Sağlıklı Yaşam Kazanımları	54
Şekil-26: 2013 Yılı 11.Sınıf Beden Eğitimi Dersinde Sağlıklı Yaşam Kazanımları	55
Şekil-27: 2018 Yılı 11.Sınıf Beden Eğitimi Dersinde Sağlıklı Yaşam Kazanımları	56
Şekil-28: 2013 Yılı 12.Sınıf Beden Eğitimi Dersinde Sağlıklı Yaşam Kazanımları	57
Şekil-29: 2018 Yılı 12.Sınıf Beden Eğitimi Dersinde Sağlıklı Yaşam Kazanımları	58
Şekil-30: 2013 ile 2018 Yılı Ortaokul Beden Eğitimi ve Spor Derslerinde Sağlıklı Yaşam Kazanımlarının Karşılaştırması	59
Şekil-31: 2013 ile 2018 Yılı Ortaöğretim Beden Eğitimi ve Spor Derslerinde Sağlıklı Yaşam Kazanımlarının Karşılaştırması	60
Şekil-32: 2018 Yılı Biyoloji Dersi 9.Sınıflara Ait Kazanımlar	62
Şekil-33: 2018 Yılı Biyoloji Dersi 10.Sınıflara Ait Kazanımlar	63
Şekil-34: 2018 Yılı Biyoloji Dersi 11.Sınıflara Ait Kazanımlar	65
Şekil-35: 2018 Yılı Biyoloji Dersi 12.Sınıflara Ait Kazanımlar	69
Şekil-36: 2013 Yılı 9.Sınıf Biyoloji Dersinde Sağlıklı Yaşam Kazanımları	74
Şekil-37: 2018 Yılı 9.Sınıf Biyoloji Dersinde Sağlıklı Yaşam Kazanımları	74
Şekil-38: 2013 Yılı 10.Sınıf Biyoloji Dersinde Sağlıklı Yaşam Kazanımları	75
Şekil-39: 2018 Yılı 10.Sınıf Biyoloji Dersinde Sağlıklı Yaşam Kazanımları	75
Şekil-40: 2013 Yılı 11.Sınıf Biyoloji Dersinde Sağlıklı Yaşam Kazanımları	76
Şekil-41: 2018 Yılı 11.Sınıf Biyoloji Dersinde Sağlıklı Yaşam Kazanımları	76
Şekil-42: 2013 Yılı 12.Sınıf Biyoloji Dersinde Sağlıklı Yaşam Kazanımları	77
Şekil-43: 2018 Yılı 12.Sınıf Biyoloji Dersinde Sağlıklı Yaşam Kazanımları	77
Şekil-44: 2013 ile 2018 Yılı Biyoloji Dersinde Sağlıklı Yaşam Kazanımlarının Karşılaştırması	78
Şekil-45: 2018 Yılı Sağlık Bilgisi Dersi 9.Sınıflara Ait Kazanım Dağılımı	81
Şekil-46: 2013 Yılı Sağlık Bilgisi Dersi 9.Sınıflara Ait Kazanımlar	84

Şekil-47: 2018 Yılı Sağlık Bilgisi Dersi 9.Sınıflara Ait Kazanımlar	85
Şekil-48: 2013 ile 2018 Yılı Sağlık Bilgisi Dersinde Sağlıklı Yaşam Kazanımlarının ve Ders Sürelerinin Karşılaştırması	86
Şekil-49: 2013 ile 2018 Yılı Fen Bilimleri Dersi Sağlıklı Yaşam Kazanımları.....	88
Şekil-50: 2013 ile 2018 Yılı Ortaokul Beden Eğitimi ve Spor Dersi Sağlıklı Yaşam Kazanımları.....	89
Şekil-51: 2013 ile 2018 Yılı Ortaöğretim Beden Eğitimi ve Spor Dersi Sağlıklı Yaşam Kazanımları.....	90
Şekil-52: 2013 ile 2018 Yılı Biyoloji Dersi Sağlıklı Yaşam Kazanımları	91
Şekil-53: 2013 ile 2018 Yılı Sağlık Bilgisi Dersi Sağlıklı Yaşam Kazanımları	92
Şekil-54: Düzenli Fiziksel Aktivite, Sağlıklı Yaşamın Anahtarıdır.....	96

1-GİRİŞ

DSÖ, kurulduğu yıllarda, sağlıklı olmak kavramını, bireyin hastalıklardan uzak olması ve kendisini halsiz ve rahatsız hissetmemesinden daha fazlası olarak tanımlamıştır (Corbin and Pangrazi, 2001).

İklim değişiklikleri, hızlı nüfus artışı, çevre kirliliği, biyoçeşitliliğin azalması, beslenme yetersizlikleri, sosyoekonomik buhranlar, zararlı alışkanlıklar, hastalıklar ve bilinçsiz ilaç kullanımı gibi dünyayı saran problemler sağlıklı yaşamı tehdit etmektedir. Bu nedenle sağlıklı yaşam konusunda bilinçli nesiller yetiştirmek her zamankinden daha fazla önem arz etmektedir (Bozhüyük vd., 2012; Yazıcı ve Arıbaş, 2015).

Her alanda çok hızlı gelişmelerin yaşandığı şu zamanda, bireylerin ve toplumların ihtiyaçları doğrultusunda, gerekli donanımlara sahip sağlıklı nesiller yetiştirmek, eğitimin birinci amacıdır. İçeriği güncel, kapsamı geniş, yöntem ve teknikleri yeterli ve gereksinimlere yönelik uygulanabilir eğitim programı düzenlenmelidir. Ayrıca eğitim programlarının bilim alanında devam eden gelişmeler ve ihtiyaçlar çerçevesinde güncel tutulması gerekmektedir (Kayfeci, 2010; Sönmez, 2018).

Stres, düzensiz beslenme, doğal yaşam alanlarının azalması, radyasyon, UV ışınları gibi birçok unsur insan sağlığını olumsuz etkilemektedir. Son yıllarda eğitim seviyesinin artmasıyla birlikte sağlıklı yaşam bilinci oluşmuş, buna bağlı olarak da doğal ve sağlıklı yaşama yöneliş artmıştır (Atalay, 2017:224).

Çeşitli gelişim dönemlerini kapsayan eğitim hayatı boyunca, genç bireylerde görülebilen gelişimsel problemler, sağlıklı yaşamlarına tehdit oluşturan sorunlar ve çözüm önerileriyle birlikte değerlendirilmelidir (SB, 2008).

Sağlıklı okul ve huzurlu aile, topluma sağlıklı ve mutlu bireyler kazandıran en önemli sosyal öğelerdir. Bireylerin sağlıklı yaşamlarını güvence altına almak, gelişmiş toplumların mayası ve esasıdır (Şahinöz vd, 2017).

İnsanların sağlıklı yaşamaları, yalnız sağlık bilimlerindeki gelişmelere değil, yaşam biçimlerini de bilimsel bilgiler ışığında değiştirebilmelerine bağlıdır. Bireylerin ömür boyu sağlıklı kalabilme (wellness) bilincinin oluşması için en önemli yöntemlerden birisi sağlık eğitimidir.

Sağlık eğitimi, bireylere, sağlıklı yaşam bilinci ve tedavi hizmeti alabilme becerisi ve olumlu bir çevre meydana getirme çabası kazandırmayı amaçlar (Gökkoca, 2001). Okulda uygulanan sağlıklı geliştirici eğitim programlarında;

1. Sağlıklı yaşama ilişkin öz bilgiler sunmak,
2. Sağlıklı yaşamı destekleyen davranış modelleri oluşturmak,

3. Sağlıklı yaşam bilinci ve sorumluluğu kazandırmak, bulunması gereken temel amaçlardır. Okullarda, sağlık konusunda verilen eğitimlerle, çocukların sağlık algısında ve sağlıklı yaşama ilişkin davranışlarında düzeltmeler yapılabilmektedir (Bahar, 2010).

Bu bağlamda öğrencilerde fiziksel aktivitenin artırılması ve iyi besinlerle yeterince beslenme konusunda duyarlılık seviyesini artırma, bu kapsamda MEB'e bağlı tüm kurumlarda örnek çalışmaları destekleme ve okul sağlığını geliştirme hedefiyle "Okullarda Obezite ile Mücadelede Yeterli ve Dengeli Beslenme ve Düzenli Fiziksel Aktivite Alışkanlığının Kazandırılması" isimli proje 29.09.2010 tarihinde (27714 sayı ile) Resmi Gazete'de yayınlanmıştır (MEB, 2018e).

Günümüzde sağlıklı yaşam denilince, organik ya da daha az katkı içeren gıda arayışına girme, diyetisyenlere danışma, büyükşehirlerin getirdiği çevre kirliliği, trafik karmaşası, monoton hayat ve stres gibi çeşitli sorunlardan kaçarak kırsal kesimlere yöneliş, hastanelerden check-up ve benzeri sağlık tarama hizmeti alma, tamamlayıcı tedavi ürünleri ve terapi (sülük, kupa, tuz odaları, kaplıca, biyorezonans, aromaterapi, psikoterapi vb.) merkezlerine başvurma, hareketli yaşam kapsamında çeşitli spor faaliyetlerine katılma gibi çok farklı aktivitelerle karşılaşılmaktadır.

Bu etkinliklerin her birinin birbirinden farklı faydaları olabilir. Sağlıklı yaşam konusunda gayret eden ancak yeterli bilgi ve donanıma sahip olmayan bireyler, problemlerini aşmakta zorlanmaktadır. Görsel-işitsel medyadaki haberler ve yanıltıcı reklamların, sosyal medya ve arkadaş yönlendirmelerinin bireylerin sağlık konusunda eksik/yanlış bilgi almasına neden olabileceği düşünüldüğünde, sağlıklı kalabilmek, sağlıklı geliştirmek ve sağlıklı bir toplum oluşturmak için, çocuklara ve gençlere yaşamları boyunca uygulayacakları sağlıklı bir yaşam modeli geliştirilip sunulmalıdır.

Bu geliştirilecek model, okullarda uygulanmalı; öğretmenler, anne-babalar, yöneticiler ve medya tarafından da destek görmelidir. Öğrenilen sağlıklı yaşam

bilgileri; okul, aile ve toplumun desteği ile genç bireylerde davranış değişikliği meydana getirecektir. Sınıfta öğretilenlerin toplumda karşılığı yoksa öğrencilerin gözünde mesajın değeri azalacaktır (Şahinöz vd, 2017).

Yaşam biçimi haline gelmiş davranış ve tutumları değiştirmek çok zordur. Yaşam biçimlerinin çeşitliliği, bilhassa çocukluk ve gençlik dönemleri içinde edindiğimiz alışkanlıklardan kaynaklanır. Bilinçli her birey sağlıklı bir hayat sürmek ister. Ebeveynler de çocuklarının sağlıklı olmalarını ve dolayısıyla sağlıklı yaşam biçimleri seçmelerini isterler. Cinsiyet özelliklerinin geliştiği dönemde bireyler, kendilerini güçlü ve hastalıklara karşı dirençli hissettiklerinden nispeten farklı sağlık algılarına sahiptirler. Bu açıdan gelişim dönemindeki bireylerle yeterince ilgilenilmemiş olabilir. Bu ihmal edilen dönemi kapsayan araştırmalar, bireylerin bedensel ve psikolojik gelişimlerini sekteye uğratan çeşitli faktörlerin ergenlik döneminde yoğunlaştığını tespit etmiştir. Özellikle de ikincil cinsiyet özellikleri ve ürogenital bölge ile ilgili yaşadığı sağlık sorunları gelecekte karşılaşılabileceği birçok sağlık sorununun temelini teşkil etmektedir. Sağlıklı yaşam bilinci oluşmamış bireylerde, doğal olmayan gıdaları tüketme eğilimi, zararlı alışkanlıklar edinme, madde bağımlılığı, ruhsal bunalımlar görülmektedir (Mihçioğur, 2014).

İnsanlar, güncel olayları takip edebilmek, bilgi edinmek için, sosyal medyayı sıklıkla tercih etmektedir. Eğitimi ve deneyimi olan sosyal medya kullanıcılarının, karşılaştıkları her bir ifadeyi akıl süzgecinden geçirdiği (Algül ve Sütcü, 2015) bilinse de her alanda, az veya çok, yanıltıcı bilgilerle (dezenformasyon) karşılaşmak mümkündür. Dezenformasyon, bireylere ya da topluma, istenilen bilgilerin eksiksiz ve doğru bir şekilde anlatılmaması, şeklinde tanımlanabilir (İnceoğlu ve Akıner, 2004). Teknoloji ve internet çağında türlü imkanlardan yararlanabilen yeni nesil bireylere, her alanda olduğu gibi sağlıklı yaşam hususunda da problemin çözümünü destekleyecek doğru bilgilere ulaşma eğitimi verilmelidir (Uysal ve Tezci, 2004).

Sağlık sorumluluğu, bireyin kendi sağlığını koruyan ve geliştiren davranışları edinmesi ve bu bilinçle hareket etmesidir. Bu kavram, bireyin sağlıklı yaşam kalitesine etki eder ve sağlığı için neler yapabileceğini belirler (Bozhüyük vd., 2012).

Halk sağlığının korunması ve geliştirilmesi için, bireylerin kendi yaşam biçimlerini oluşturmaları gerekmektedir. Sağlıklı yaşam biçimi, sağlığı etkileyen tüm davranışları kontrol edebilmeyi ve sağlık kalitesini artırmayı hedefleyen davranışları

içermektedir (Tedik, 2017). Hayat boyu sahip olunması gereken sağlıklı davranışlar, fiziksel aktivite devamlılığı, doğru besin tercihi, yaşadığı çevreyle iyi bir etkileşim içerisinde olma, stresle başa çıkabilme ve ruhsal olgunluktur (Ballıel, 2009; Bozhüyük vd., 2012; Tedik, 2017). Hayatı sağlıklı bir tarzda sürdürmek, zararlı davranışlardan kaçınma ve sürdürülebilir sağlıklı davranışları artırmak ile mümkündür (Bozhüyük vd., 2012).

Günümüz teknolojileri, insan hayatında büyük kolaylıklar sağlıyor olsa da alınan kalorilerin hareketsiz yaşam nedeniyle harcanamaması, insanların sağlıklı yaşamdan uzaklaşıp başta obezite olmak üzere çeşitli sıkıntılarla karşılaşmasına da neden olmuştur (Bek, 2008: 7-8).

Bireylerin hayat boyu kendilerine uygun egzersizler yapmasıyla, bedensel gelişimini desteklemesi, zararlı alışkanlıklara kapılmadan sosyalleşebilmesi ve sağlıklı yaşlanabilmesi mümkün olabilmektedir (Bek, 2008: 3).

Sağlıklı yaşamın sağlanmasında, sürdürülebilir olmasında ve geliştirilmesinde beslenmenin (Şekil:1) de çok önemli bir yeri vardır. Beslenme konusunda bilgi düzeyi artırılan çocukların akranlarına göre besin seçimi ve tüketiminde daha dikkatli oldukları kontrollü deneylerle gösterilmiştir (Bahar, 2010).

Şekil-1: Sağlıklı Beslenmenin En Temel Yolu, Taze Sebze ve Meyveleri, Temiz Olarak, Mevsiminde, İhtiyacı Karşılıyacak Kadar Tüketmekten Geçer.

Kilo problemi olan çocuklarda nefes darlığı, hipertansiyon, kardiovasküler problemler, insülin direnci gelişimi gibi sağlık sorunları gelişebilir. Bu nedenle sağlıklı gıda maddelerinin tüketimi ve fiziksel aktivitelere daha fazla yer verilmesi önemlidir. Bu bağlamda okullarda obezite eğitimine daha fazla ağırlık verilmelidir (Kürtül vd., 2017: 60). Diğer taraftan kilo problemi ve obezite; fiziksel hareketsizlik, sağlıksız beslenme alışkanlıkları, alkol alımı, sosyoekonomik koşullar ve genetik faktörler gibi çeşitli faktörlerle ilişkilendirilmiş olsa da en önemli temel sebep olarak, beslenme yoluyla alınan kaloringin günlük aktiviteler için ihtiyaç duyulan kalori arasındaki dengesizlik olduğu ifade edilmektedir (Ahmad et al., 2016; Chan et al., 2017). Diyet kısıtlaması veya az yeme, yaşam süresini artırmakta ve diyabet, kanser ve kardiyovasküler hastalığa karşı koruyabilmekte aynı zamanda yaşa bağlı geliştiği görülen sıkıntılara karşı koruma sağladığı tespit edilmiştir (Fontana et al, 2010)

Toplumun her bir ferdine, sağlığı koruma hususunda verilecek eğitimlerle bir sağlıklı yaşam standardı yakalanabilir. Bu eğitimler, bireylerin sağlık algı ve tutumlarını düzenlemeye sağlıklı yaşamı destekleyecek davranışlar edindirmeye yönelik olmalıdır. Sağlık konusunda yetki ve sorumluluğu bulunan toplumun tüm kesimleri bu eğitimlerdeki görevlerini bilmelidir. Bireylere sağlıklı yaşamı benimsetmek ve onların bilgi düzeylerini yükseltmekle sağlık sorunlarıyla başa çıkabilen bir toplum meydana getirilmiş olacaktır (Ertem ve Çan, 2014).

Bireylerin, sağlığı ve çevreyi koruma kapsamında davranışlarını değiştirebilmeleri, güncel ve etkileyici olan müfredatlar ile mümkündür. Bu yaşamsal bilgilerin tüm bireylere hitap etmesi için programların kapsamı o nitelikte olmalıdır. Sağlığın geliştirilmesi adına yapılan bilimsel çalışmalardan elde edilen neticeler, topluma yansıtıldığı sürece, bireylerin başarı, refah ve mutluluk düzeyinde olumlu değişiklik oluşturabilecektir (MEB, 1998; Kayfeci, 2010; Sönmez, 2018)

1.1. Problem

Çocukların beslenme problemlerinin sebepleri arasında hatalı besin seçimi, hazırlama ve pişirme metotlarındaki yanlış uygulamalar, okullarda veya evlerde çocuğun yaşına uygun olmayan besinlerin tüketimi vb. sayılabilir. Bu problemlerin, çocukların hastalığa yakalanma riskinde artış meydana getireceği ve eğitim hayatını da olumsuz etkileyeceği açıktır (SB, 2013b).

Mevcut sağlık hizmetleri, genellikle dñnya ergenlerinde (10-19 yaş grubu) başarısız olmaktadır. Bu gelişim döneminde birçok problemle karşılaşmaktadır ve sağlık üzerinde yaşam boyu etkisi olan birçok davranış yine ergenlikte başlamaktadır. Okul çağında, fiziksel, duygusal açıdan hızla gelişen ergenlerde;

En önemli ölüm nedenleri:

- Karayolu trafik yaralanmaları
- HIV / AIDS
- İntihar
- Alt solunum yolu enfeksiyonları
- İshal
- Boğulma
- Menenjit
- Epilepsi
- Endokrin, kan, bağışıklık bozuklukları.

Hastalık ve sakatlığın başlıca nedenleri:

- Depresyon
- Karayolu trafik yaralanmaları
- Anemi
- HIV / AIDS
- Kendi kendine zarar vermek
- Sırt ve boyun ağrısı
- İshal
- Anksiyete bozuklukları
- Astım ve Alt solunum yolu enfeksiyonları olarak açıklanmıştır (DSÖ, 2014; DSÖ, 2018).

Dñnya Sağlık Örgütü tarafından ergenlerde tespit edilen ölüm ve yaralanma nedenleri incelendiğinde trafik kazaları hariç neredeyse tüm olumsuzlukların bireylerin ruhsal ve bedensel sağlığının bozulmasının neticesi olduğu görölmektedir.

DSÖ ve UNAIDS, Ergenler için kaliteli sağlık hizmetleri için küresel standartlar, “ergen dostu” haline getirilen, ücretsiz ya da düşük maliyetli tıbbi olarak danışma hizmeti sağlamayı ve gelişim çağına uygun sağlık bilgisi sunmayı önermektedir (DSÖ, 2014).

1.2. Araştırmanın Amacı

Ortaokul ve liselerde okutulan 2018 yılı ders müfredatlarının ‘sağlıklı yaşam’ kazanımları 2013 yılı ile karşılaştırılarak incelenecektir. Amacımız, ortaokul fen bilimleri, ortaokul beden eğitimi ve spor ile ortaöğretim biyoloji, ortaöğretim beden eğitimi ve spor, ortaöğretim sağlık bilgisi ve trafik kültürü ders müfredatlarında ünite içerikleri, kazanımları ve ayrılan ders saatleri değerlendirilerek, sağlıklı yaşam ile ilgili kazanımları ortaya çıkarmaktır.

Dinamik ve üretken bir toplum olgusu, sağlığına dikkat eden bilinçli bireyler ile mümkündür. Tüketilen besin maddelerine ve besin miktarına dikkat edilmesi sağlığa yönelik birinci adımdır (Pekcan vd., 2016).

“Sağlıklı beslenmenin yanı sıra çocuklarda, vücut gelişimlerini destekleyecek, sosyalleşmelerine ve akıl sağlığına katkıda bulunacak fiziksel etkinliklere ihtiyaç vardır (SB, 2013a). Sağlık bilinci oluşturmak gayesiyle verilecek eğitimlerle, beslenme bozukluklarının ve zararlı alışkanlıklar edinmesinin önlenmesi, hareketin bol olduğu bir hayat tarzı kazandırmak mümkündür. Beslenmenin yanlışlıklar içermesine bağlı gelişen çeşitli rahatsızlıkların ve hastalıkların kronikleşmesine müsaade edilmeden ortadan kaldırılması, tüketilen besinlerin kalitesiyle ve günlük spor faaliyetlerinin yapılmasına imkân sunan temiz bir çevreyle sağlanabilir. Bu bağlamda sağlık alanında topluma sorumluluk kazandıracak eğitimler gereklidir (Pekcan vd., 2016).

Sağlık hizmetlerinden nasıl yararlanacağını bilme, özbakım ve hastalık yönetimi hakkında kararlar verebilme, ilaçları doğru kullanmanın bilincinde olma gibi davranışlar geliştiren, sağlık bilgilerini kavrama ve değerlendirme yetisine sahip sağlık okuryazarı bireyler yetiştirilmelidir (Yılmaz ve Tiraki, 2016).

1.3. Araştırmanın Önemi

Sağlıklı yaşam konusundaki çalışmalar daha çok aile hekimliği ve hemşirelik alanında yapılmıştır. Buna karşın milli eğitim kapsamında, ortaokul ve liselerdeki eğitimi kapsayacak şekilde, uygulanmakta olan eğitim programlarında sağlıklı yaşam kazanımları hiç incelenmemiştir.

Hem fiziksel gelişimin hem duygusal değişimin çok hızlı yaşandığı hem de birçok sağlık sorununun görülebildiği ergenlik dönemi sürecini her bireyin hasarsız

geçirebilmesi için toplumun tüm kesimlerinin katılımıyla bu alanda daha fazla çalışma yapılması gerekmektedir

Kritik dönemlerden geçen okul çağındaki bireylere sağlıklı yaşam bilincinin kazandırılmasında, ilgili eğitim programlarının durumunu irdelemek ve bu bilinç çerçevesinde olması gerekenleri tespit etmek, bu alanda yapılması planlanan başkaca araştırmalara katkı sunan bir çalışma olabilmesi oldukça kıymetlidir.

1.4. Sayıtlar

- Sağlıklı yaşam kazanımlarını incelemeye yönelik seçilen, geçerlilik ve güvenilirlikleri olan veri toplama yöntem ve araçları kullanılmıştır.
- Örneklem evreni temsil etmektedir.

1.5. Sınırlılıklar

Araştırma, daha çok, MEB'in yürürlükte olan öğretim programları ile arşiv kaynakları üzerine yoğunlaşmıştır. Araştırma konusuna yönelik kazanım incelenmesiyle sınırlıdır.

1.6. Tanımlar

Eğitim: Bireyde istendik davranış oluşturma sürecidir.

Öğrenme: Bireyin kendisini ve çevresindeki tüm olguları algılama ve keşfetme sürecidir

Öğretme: Uygun öğeler kullanılarak istenilen hedeflere ulaşma sürecidir.

Müfredat Programı: Bir dersin çerçevesini belirleyen, içeriğini ve öğrenme alanlarını düzenleyen başucu kitabıdır.

Öğretim programı: Ders kapsamında, istenilen bir davranışın okulda veya dışarıda bireye kazandırılmasıyla ilgili kapsamlı ve planlı etkinlikler paketidir.

Sağlıklı Yaşam: Bireylerin, fizyolojik işleyişinin yerinde, mental olarak rahat, çevre ile etkileşiminde dengeli kısaca her bakımdan iyi olmasının yanı sıra kendisinin ve çevresinin sağlığını koruma hususunda yeterli bilgi ve donanımı taşıyor ve de kullanabiliyor olması, olarak tanımlanabilir.

Sağlık Eğitimi: Bireylerde, doğru sağlık algısı geliştirme, yeterli bilgi birikimi ile sorumluluk bilinci oluşturma ve davranışlarında olumlu değişiklik hedefleyen programdır.

2. MATERYAL VE METOT

2.1. Araştırmanın Evren ve Örneklemi

MEB'in Türkiye genelinde tüm ortaokullarda ve ortaöğretim kurumlarında eğitim faaliyetleri için belirlediği öğretim programlarının tamamı ile bu kurumlarda yer alan eğitsel tüm ders materyalleri araştırmanın evrenini oluşturmaktadır.

Araştırmanın örnekleme,

1. 2013 yılında uygulanan aşağıdaki öğretim programları;

- Fen bilimleri dersi (5.6.7.8. sınıflar)
- Beden eğitimi ve spor dersi (5.6.7.8. sınıflar ile 9.10.11.12 sınıflar)
- Biyoloji dersi (9.10.11.12. sınıflar)
- Sağlık bilgisi dersi (9. sınıf) ile

2. 2018 yılında uygulamaya konulan aşağıdaki öğretim programları;

- Fen bilimleri dersi (5.6.7.8. sınıflar)
- Beden eğitimi ve spor dersi (5.6.7.8. sınıflar ile 9.10.11.12 sınıflar)
- Biyoloji dersi (9.10.11.12. sınıflar)
- Sağlık bilgisi ve trafik kültürü dersi (9. sınıf) içerisinde yer alan sağlıklı yaşam kazanımlarıdır.

2.2. Araştırmanın Modeli

Doküman incelenmesi, nitel araştırmaların yöntem ve tekniklerinden birisidir ve bu çalışmaya uygun düştüğü için tercih edilmiştir. Bu yöntem, elde edilmek istenen bilgi ve belgelerin tetkik ve analizini içerir. Konusu eğitimle alakalı tüm çalışmalarda verilerin toplanabilmesi için bütün eğitsel araçlar, yazılı ders materyalleri ve planlar-programlar kullanılabilir (Yıldırım ve Şimşek 2008).

2.3. Veri Elde Etme Araçları

Bilgi erişimi bakımından günümüzde büyük kolaylık sağlayan ve geniş bir bilgi deryası durumuna gelen internet, özellikle kaynaklara ulaşma hususunda araştırmamızda kullandığımız önemli bir bilgiye ulaşım aracı olmuştur. MEB, SB, DSÖ ve çeşitli web sayfaları detaylıca incelenmiş, sağlık ve eğitim alanında yapılan kongrelere ve yayımlanan raporlara ulaşılma çalışılmış, ilgili mercilerin makalelerine

erişilmiş, verileri dikkate alınmış ve okullarda uygulanmakta olan öğretim programları kullanılmıştır.

2.4. Verilerin Toplanması

Elde edilmek istenen bilgi ve belgelerin tetkik ve analizinin yapıldığı veri toplanmasında önemli bir araçtır, doküman inceleme yöntemi. İnceleme yaptığınız alanda gerek duyduğunuz çoğu veriye kolayca ulaşmanızı sağlayarak zamanı etkili kullanmanıza imkân veren, tercih sebebi bir yönü de vardır. Konu kapsamına ve araştırmaya uygunluğuna bakılarak hangi dokümanlardan faydalanılacağı kararlaştırılır (Yıldırım ve Şimşek, 2008; Karataş, 2015).

Araştırma için gerekli olan veriler, 2013 yılında uygulanan beden eğitimi ve spor, biyoloji, fen bilimleri ile sağlık bilgisi müfredatları ile 2018 yılında ortaokul ve liselerde uygulanan ilgili öğretim programlarından ve de geçmiş yıllardaki ilgili eğitim ve sağlık alanındaki makalelerden toplanmıştır.

3. BULGULAR

3.1. FEN BİLİMLERİ DERSİ'NİN 2018 YILI ÖĞRETİM PROGRAMI

3.1.1. 2018 Yılı Fen Bilimleri Dersi'nde Milli Eğitimin Özel Amaçları

Tablo-1: 2018 Yılı Fen Bilimleri Dersi'nde Milli Eğitimin Özel Amaçları

Fen Bilimleri Dersi Öğretim Programının Özel Amaçları

Fen Bilimleri Dersi Öğretim Programı 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu'nun 2. maddesinde ifade edilen Türk Millî Eğitiminin Genel Amaçları ve Temel İlkeleri esas alınarak hazırlanmıştır. Bütün bireylerin fen okuryazarı olarak yetişmesini amaçlayan Fen Bilimleri Öğretim Programı'nın temel amaçları şunlardır:

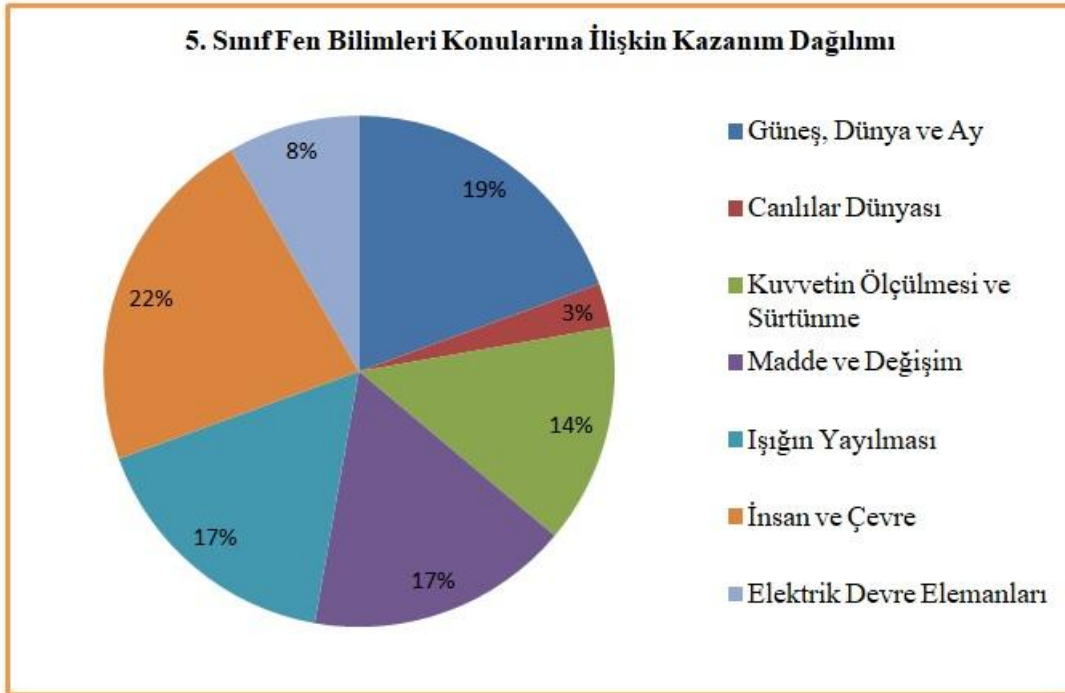
- Astronomi, biyoloji, fizik, kimya, yer ve çevre bilimleri ile fen ve mühendislik uygulamaları hakkında temel bilgiler kazandırmak,
- Doğanın keşfedilmesi ve insan-çevre arasındaki ilişkinin anlaşılması sürecinde, bilimsel süreç becerileri ve bilimsel araştırma yaklaşımını benimseyip bu alanlarda karşılaşılan sorunlara çözüm üretmek,
- Birey, çevre ve toplum arasındaki karşılıklı etkileşimi fark ettirmek; toplum, ekonomi ve doğal kaynaklara ilişkin sürdürülebilir kalkınma bilincini geliştirmek,
- Günlük yaşam sorunlarına ilişkin sorumluluk alınmasını ve bu sorunları çözmeye fen bilimlerine ilişkin bilgi, bilimsel süreç becerileri ve diğer yaşam becerilerinin kullanılmasını sağlamak,
- Fen bilimleri ile ilgili kariyer bilinci ve girişimcilik becerilerini geliştirmek,
- Bilim insanlarıca bilimsel bilginin nasıl oluşturulduğunu, oluşturulan bu bilginin geçtiği süreçleri ve yeni araştırmalarda nasıl kullanıldığını anlamaya yardımcı olmak,
- Doğada ve yakın çevresinde meydana gelen olaylara ilişkin ilgi ve merak uyandırmak, tutum geliştirmek,
- Bilimsel çalışmalarda güvenliğin önemini fark ettirerek güvenli çalışma bilinci oluşturmak,
- Sosyobilimsel konuları kullanarak muhakeme yeteneği, bilimsel düşünme alışkanlıkları ve karar verme becerileri geliştirmek,
- Evrensel ahlak değerleri, millî ve kültürel değerler ile bilimsel etik ilkelerinin benimsenmesini sağlamak (MEB, 2018a).

3.1.2 2018 Yılı 5.Sınıf Fen Bilimleri Müfredatı

Tablo-2: 2018 Yılı Fen Bilimleri Dersi 5.Sınıflara Ait Kazanımlar

5. SINIF				
No	Ünite Adı	Konu Alanı Adı	Ünitelere Göre Kazanım Dağılımı	
			Kazanım Sayısı	Kazanım Yüzdesi %
1	Güneş, Dünya ve Ay	Dünya ve Evren	7	19
2	Canlılar Dünyası	Canlılar ve Yaşam	1	3
3	Kuvvetin Ölçülmesi ve Sürtünme	Fiziksel Olaylar	5	14
4	Madde ve Değişim	Madde ve Doğası	6	17
5	Işığın Yayılması	Fiziksel Olaylar	6	17
6	İnsan ve Çevre	Canlılar ve Yaşam	8	22
7	Elektrik Devre Elemanları	Fiziksel Olaylar	3	8
Toplam			36	100

Şekil-2: 2018 Yılı Fen Bilimleri Dersi 5.Sınıflara Ait Kazanımlar

2.Ünite: Canlılar Dünyası**1.Konu: Canlıları Tanıyalım**

Hijyen ve güvenlik tedbirlerine vurgu yapılır. Zehirli mantarlar konusuna dikkat çekilir.

6.Ünite: İnsan-Çevre**1.Konu: Biyoçeşitlilik**

- Canlı çeşitliliğinin doğal hayattaki önemini kavrar.
- Canlı çeşitliliğini azaltan sebepler araştırılarak tartışılır

2.Konu: İnsan-Çevre İlişkisi

- İnsanın yaşadığı ortam ile ilişkisini inceler.
İnsan sağlığını olumsuz etkileyen çevre kirliliği üzerine tartışılır.
- Yaşadığı yerde ve ülke genelinde görülen çevre sorunlarına yönelik çözüm önerileri tartışılır.
- Daha farklı ne gibi sorunların gelişebileceğine dair çıkarımlar yapar.
- İnsanın yaşadığı ortama verdiği faydalar ve zararlar örnek olaylarla açıklanır.

3.Konu: Yıkıcı Doğa Olayları

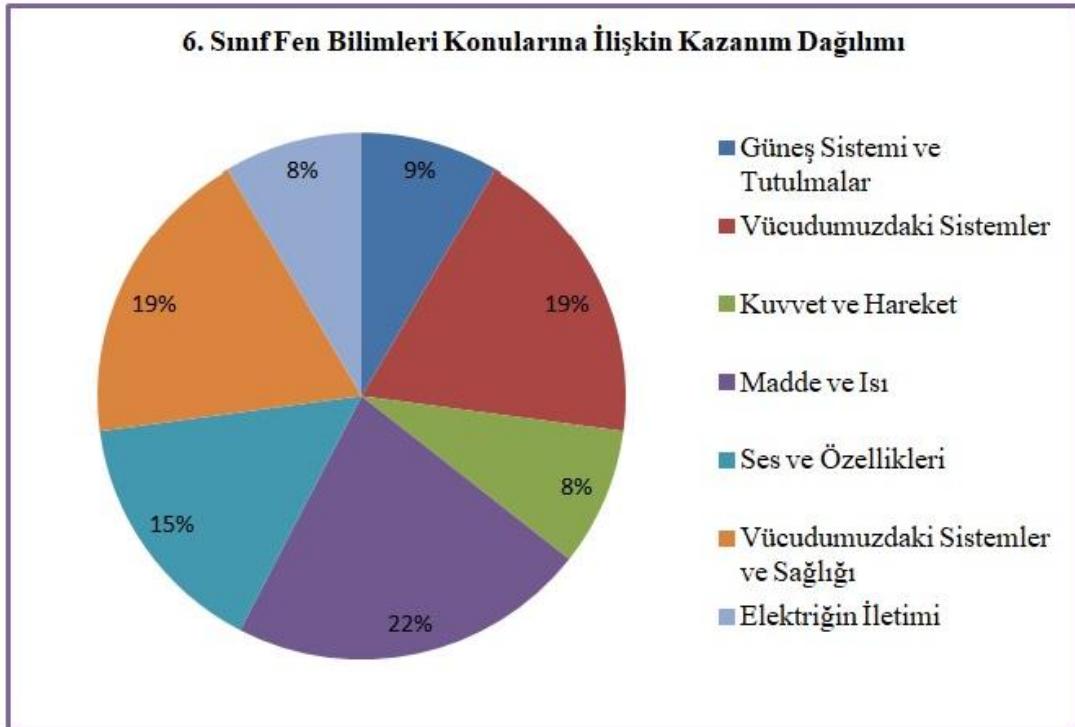
- Felaketlerin etkisinden korunmak için yapılması gerekenler tartışılır.

3.1.3 2018 Yılı 6.Sınıf Fen Bilimleri Müfredatı

Tablo-3: 2018 Yılı Fen Bilimleri Dersi 6.Sınıflara Ait Kazanımlar

6. SINIF				
No	Ünite Adı	Konu Alanı Adı	Ünitelere Göre Kazanım Dağılımı	
			Kazanım Sayısı	Kazanım Yüzdesi %
1	Güneş Sistemi ve Tutulmalar	Dünya ve Evren	5	9
2	Vücudumuzdaki Sistemler	Canlılar ve Yaşam	11	19
3	Kuvvet ve Hareket	Fiziksel Olaylar	5	8
4	Madde ve Isı	Madde ve Doğası	13	22
5	Ses ve Özellikleri	Fiziksel Olaylar	9	15
6	Vücudumuzdaki Sistemler ve Sağlığı	Canlılar ve Yaşam	11	19
7	Elektriğin İletimi	Fiziksel Olaylar	5	8
Toplam			59	100

Şekil-3: 2018 Yılı Fen Bilimleri Dersi 6.Sınıflara Ait Kazanımlar

2.Ünite: Vücudumuzdaki Sistemler

1.Konu: Destek-Hareket Sistemi

- İskelet ve kas sistemini genel hatlarıyla tanıy ve yapılara örnek verir.

2.Konu: Sindirim Sistemi

- Sindirim sisteminde yer alan organları tanıy, modelleme yaparak gösterir.
- Besinlerin sindirildikten sonra kana geçeceğini kavrar.
- Sindirim sistemine katkıda bulunan organları ve görevlerini bilir.

3.Konu: Dolaşım Sistemi

- Dolaşım sisteminde yer alan organları tanıy, modelleme yaparak gösterir
- Kan dolaşımını görseller üzerinde gösterir ve kan dolaşımının görevleri tartışılır.
- Kan içeriğini bilir ve görevlerini sayar.
- A B O gruplarını bilir, kan alışverişi tartışılır.
- Kan bağına duyulan ihtiyaç ifade edilir.

4.Konu: Solunum Sistemi

- Solunum sisteminde yer alan organları tanıy, modelleme yaparak gösterir

5.Konu: Boşaltım Sistemi

- Boşaltım sistemindeki organları tanıy, modelleme yaparak görevini açıklar

4.Ünite: Madde-Isı

1.Konu: Yakıtlar

- İnsanlara ve çevreye etkileri açısından yakıt türlerini tartışır.
- Doğalgaza ve sobadan sızan gaza bağlı zehirlenmelere karşı alınması gereken tedbirler tartışılır.

6.Ünite: Vücudumuz ve Sistemlerin Sağlığı

1.Konu: Denetleyici-Düzenleyici Sistemler

- Sinir sistemi modelleme üzerinden görevleri açıklanarak gösterilir.
- Hormonların ve üretildiği yapıların önemli olduğunu kavrar.
- Cinsiyet gelişim döneminde meydana gelen fiziksel ve ruhsal değişiklikleri bilir.
- Cinsiyet gelişim döneminde sağlığın korunmasının önemini bilir ve yapılabilecekleri araştırır.

- Sinir sisteminin ve hormonal sistemin denetleme ve sistemler arası haberleşmedeki görevini tartışır.

2.Konu: Duyu Organları

- Duyu organlarının yapı ve görevleri modelleme yaparak gösterir.
- Tat duyusu ile koku duyusunun birbiriyle bağlantısını tartışır.
- Görme ve işitme duyularında görülebilen kusurları bilir, gelişen teknolojik çözümleri tartışır.
- Sağlıklı duyu organına sahip olmanın önemini kavrar.

3.Konu: Sistemlerin Sağlığı

- Sistemlerimizin sağlıklı çalışabilmesinin önemini ve neler gerektiğini araştırır.
Sistemlerin çalışmasını aksatan hastalıklara yönelik çalışma yapılır.

Alkolün sigaranın ve gereksiz ilaç kullanmanın sağlığı bozan etkileri araştırılır.

Yeşilay'ın misyonuna yer verilir. İlk yardıma dair çalışmalar yapılır.

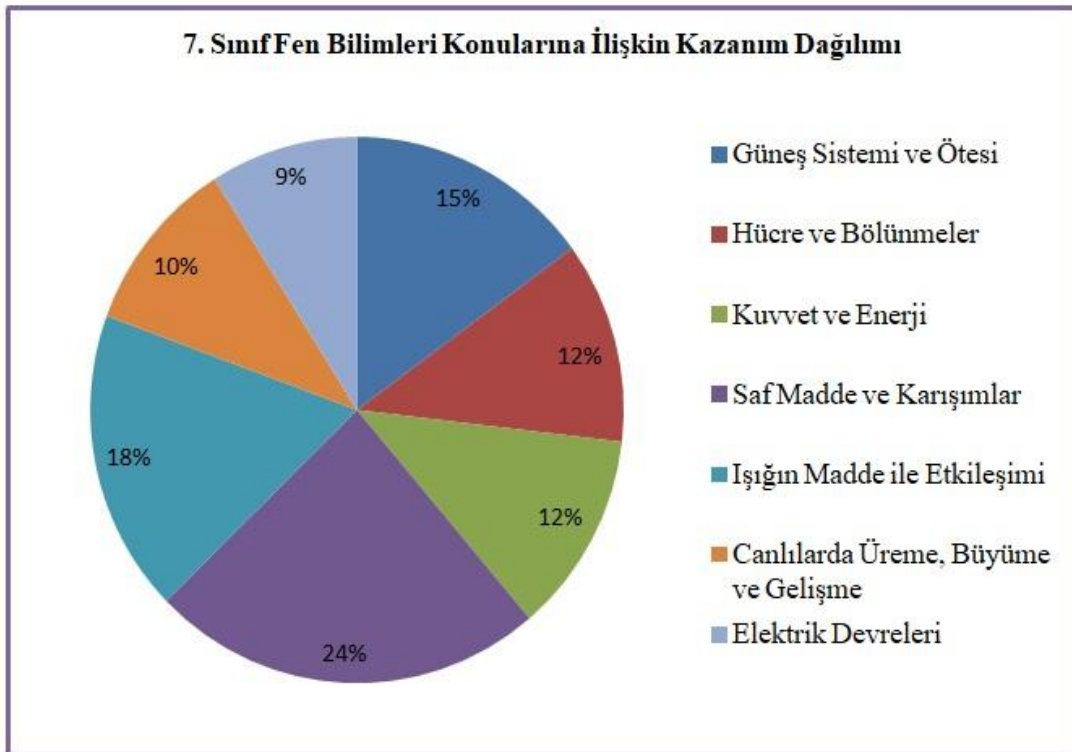
- Organ bağışıyla toplumda iyilik hareketi oluşturmanın önemi vurgulanır.

3.1.4 2018 Yılı 7.Sınıf Fen Bilimleri Müfredatı

Tablo-4: 2018 Yılı Fen Bilimleri Dersi 7.Sınıflara Ait Kazanımlar

7. SINIF				
No	Ünite Adı	Konu Alanı Adı	Ünitelere Göre Kazanım Dağılımı	
			Kazanım Sayısı	Kazanım Yüzdesi %
1	Güneş Sistemi ve Ötesi	Dünya ve Evren	10	15
2	Hücre ve Bölünmeler	Canlılar ve Yaşam	8	12
3	Kuvvet ve Enerji	Fiziksel Olaylar	8	12
4	Saf Madde ve Karışımlar	Madde ve Doğası	16	24
5	Işığın Madde ile Etkileşimi	Fiziksel Olaylar	12	18
6	Canlılarda Üreme, Büyüme ve Gelişme	Canlılar ve Yaşam	7	10
7	Elektrik Devreleri	Fiziksel Olaylar	6	9
Toplam			67	100

Şekil-4: 2018 Yılı Fen Bilimleri Dersi 7.Sınıflara Ait Kazanımlar

2.Ünite: Hücre-Bölünmeler**1.Konu: Hücre****2.Konu: Mitoz**

- Canlılarda mitoz bölünmenin önemi tartışılır.

3.Konu: Mayoz

- Canlılarda mayoz bölünmenin önemi tartışılır.

4.Ünite: Saf Madde-Karışımlar**1.Konu: Evsel Atıklar-Geri Dönüşüm**

- Atıkları geri dönüşüm özelliklerine göre ayırabilir.
- Atıkları tasnif ederek projeler tasarlar.
- Atıkların tekrar kullanıma kazandırılmasının önemini kavrar.
- Yaşadığı çevrenin atıklarına dikkat eder, kontrolünü sağlar.
- Eşyalarının fazlasını, ihtiyaç sahiplerine ulaştırma bilinci sergiler.

6.Ünite: Canlılarda Üreme-Büyüme-Gelişme**1.Konu: İnsanlarda Üreme-Büyüme-Gelişme**

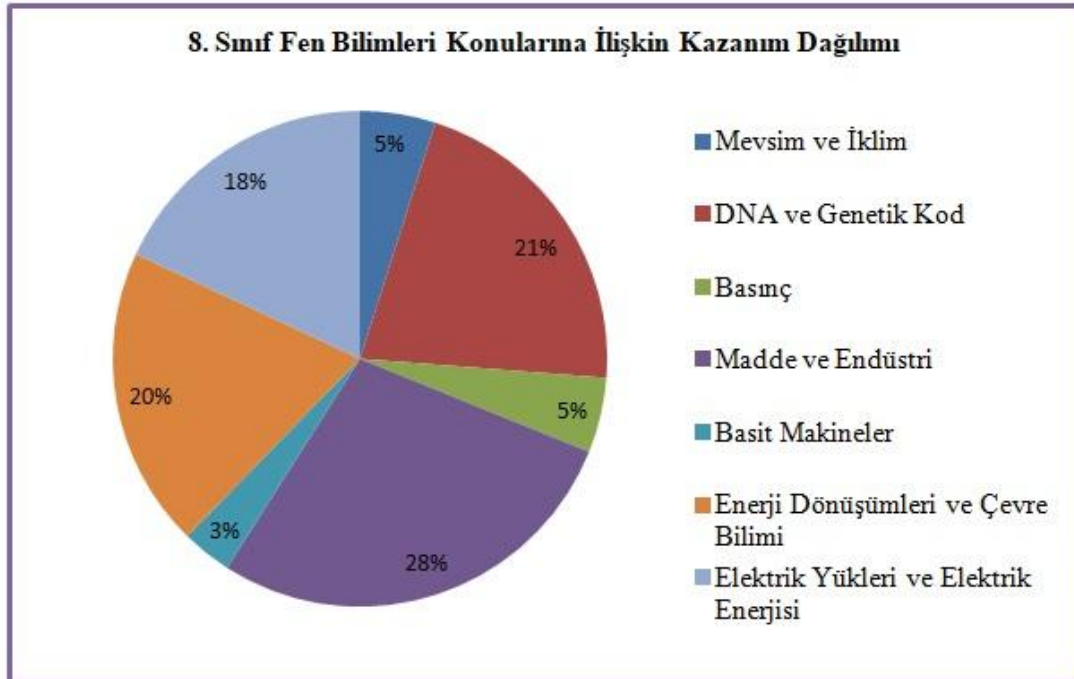
- İnsanlarda üreme organı ve yapıları şemalar yardımıyla açıklanır.
- Üreme hücreleri, döllenmiş yumurtanın gelişimi ve evreleri arasında ilişki kurarak açıklamalar yapar.
- Anne karnında gelişimini sürdüren yavrunun sağlığına yönelik neler yapılabileceği tartışılır.

3.1.5 2018 Yılı 8. Sınıf Fen Bilimleri Müfredatı

Tablo-5: 2018 Yılı Fen Bilimleri Dersi 8.Sınıflara Ait Kazanımlar

8. SINIF				
No	Ünite Adı	Konu Alanı Adı	Ünitelere Göre Kazanım Dağılımı	
			Kazanım Sayısı	Kazanım Yüzdesi %
1	Mevsim ve İklim	Dünya ve Evren	3	5
2	DNA ve Genetik Kod	Canlılar ve Yaşam	13	21
3	Basınç	Fiziksel Olaylar	3	5
4	Madde ve Endüstri	Madde ve Doğası	17	28
5	Basit Makineler	Fiziksel Olaylar	2	3
6	Enerji Dönüşümleri ve Çevre Bilimi	Canlılar ve Yaşam	12	20
7	Elektrik Yükleri ve Elektrik Enerjisi	Fiziksel Olaylar	11	18
Toplam			61	100

Şekil-5: 2018 Yılı Fen Bilimleri Dersi 8.Sınıflara Ait Kazanımlar

2.Ünite: DNA-Genetik Kod

1.Konu: Kalıtım

- Yakın akrabaların evliliklerinde genetik hastalıklar görülme oranlarının yüksek olduğunu bilir.

2.Konu: Mutasyon-Modifikasyon

- Mutasyon kavramı örneklerle açıklanır.

3.Konu: Adaptasyon-Çevreye Uyum

4.Konu: Biyoteknoloji

- Biyoteknoloji alanındaki gelişmeleri, insanlığa fayda veya zarar veren uygulamaları tartışır.

4.Ünite: Madde-Endüstri

1.Konu: Asitler-Bazlar

- Asidik ve bazik maddelerin kullanılmasında tehlike oluşturacak davranışlardan kaçınır, tedbir almasını bilir.
- Asit yağmurlarının önlenmesine yönelik çözüm önerileri sunar.

6.Ünite: Enerji Dönüşümleri-ÇevreBilimi

1.Konu: Besin Zinciri-Enerji Akışı

- Besin zincirinde bulunan canlıları örneklendirerek üreticiler-tüketiciler ve ayrıştırıcılar şeklinde gruplandırır.

Besin piramidinde enerjinin aktarım şekli, vücut büyüklüğündeki değişimler, birey sayısındaki değişimler ile biyobirikim açıklanır.

2.Konu: Enerji Dönüşümleri

- Solunum yoluyla enerji üretiminin canlılar için önemli olduğunu ifade eder.

3.Konu: Madde Döngüleri-Çevre Sorunları

- Dünya üzerindeki yaşamın devamı bağlamında madde döngülerini açıklar.
- Dünyanın iklim değişikliğinde neden ve sonuç ilişkisi kurulur ve tartışılır.

Çevremizdeki ve dünyamızdaki sera gazları, iklimlerin değişmesi gibi problemlerin sağlığımıza ve geleceğimize etkilerinin neler olabileceğini sanat yoluyla aktarır. İlgili resmi kaynakları kullanarak çevrebilimle ilgili ayak izi değerleri hesaplanır. Küresel iklimin değişmesini önlemeye yönelik dünyanın aldığı önlemler araştırılır.

4.Konu: Sürdürülebilir Kalkınma

- Kaynak kullanımının tasarrufa dikkat ederek gerçekleşmesini önemser.
- Tasarrufa dikkat ederek kaynakları kullanmaya ilişkin projeler geliştirir.
- Geri dönüşüme dair katı atıklarda ayrıştırılma yapılmasının önemli olduğunu belirtir.
- Ülke ekonomisinin gerekli geri dönüşümlerin yapılması durumunda ciddi tasarruf edeceği verilerle ortaya konur, projeler geliştirilir.
- Kaynak israfının ileride ne gibi problemlere yol açacağı düşünülerek, tedbir yolları aranır.

3.1.6 2018 Yılı Fen Bilimleri Müfredatı'nda Sağlıklı Yaşam

5. Sınıflarda; “Canlılar Dünyası” ünitesinde hijyen ve güvenliğin önemi, zehirli mantarların yenilmemesi bilinci verilmektedir.

“İnsan-Çevre” ünitesinde insanların faaliyetlerinden kaynaklanan çevresel problemleri, tüm bunların canlılar üzerindeki olumsuz etkileri ve çözüm yolları, hedeflenen kazanımlardır.

6. Sınıflarda; “Vücudumuzdaki Sistemler” ünitesinde, insan vücudundaki sistemlerin basit işleyişi kavratılmaktadır.

“Vücudumuzdaki Sistemler ve Sağlığı” ünitesinde sistemlerin ve duyu organlarının sağlığını korumak için yapılması gerekenler ve sık karşılaşılan sistem hastalıkları açıklanmakta; ergenlik döneminin sağlıklı geçirilmesinin, zararlı alışkanlıklardan korunmanın, Yeşilay’ın, organ bağışının ve ilk yardımın önemi vurgulanmaktadır.

7. Sınıflarda; “Hücre ve Bölünmeler” ünitesinde hücre bölünmelerinin canlılar için önemi kavratılmaktadır.

“Saf Madde-Karışımlar” ünitesinin “Evsel Atıklar-Geri Dönüşüm” konusunda, kaynaklardan tasarruf bilinciyle istifade edilmesinin ve geri dönüşüm hususlarının yaşanabilir bir çevre için önemi vurgulanmaktadır.

“Canlılarda Üreme-Büyüme-Gelişme” ünitesiyle, üremede, büyümede ve gelişimsel süreçlerde özellikle embriyo döneminde ve ergenlikte sağlığı korumak için alınabilecek tedbirler vurgulanmaktadır. Sorumluluğu geliştirecek bir etkinlik (bitki-hayvan besleme) yapmaları hedeflenmektedir.

8. Sınıflarda; “DNA-Genetik Kod” ünitesinde, kalıtım materyallerindeki değişikliğin ve biyoteknoloji uygulamalarının canlılar üzerinde meydana getirebileceği olumlu/olumsuz etkileri vurgulanmaktadır.

“Madde ve Endüstri” ünitesinin “Asitler ve Bazlar” konusunda, tehlike oluşturabilen maddeler ve asit yağmurları üzerinde durulmaktadır.

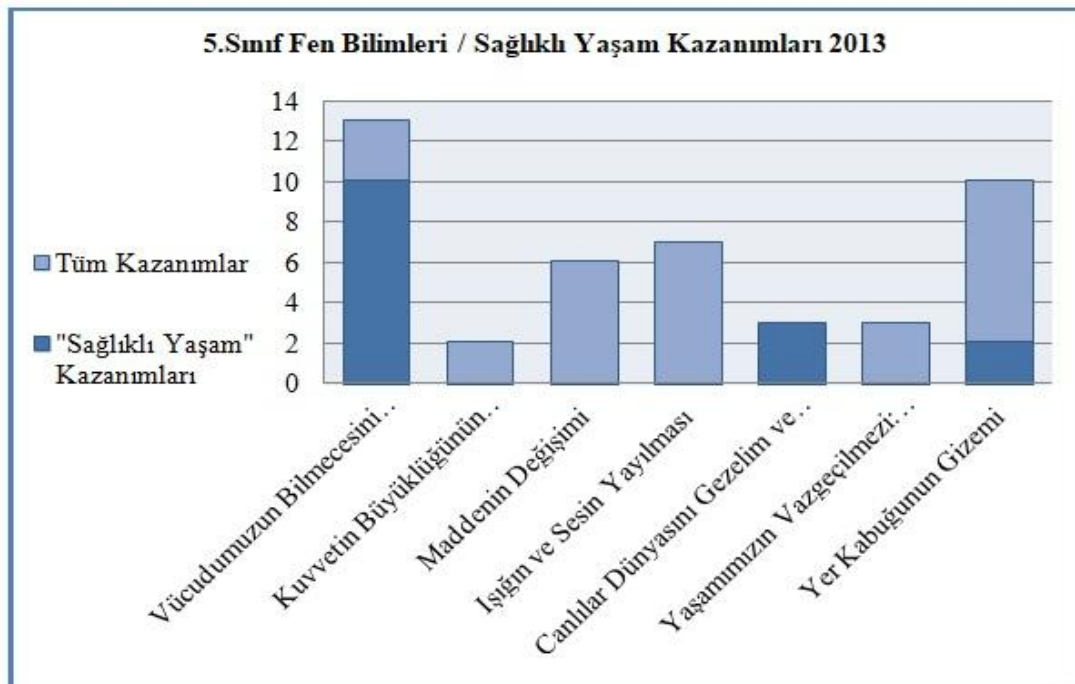
“Enerji Dönüşümleri ve Çevre Bilimi” ünitesinde madde döngülerinin önemi, biyolojik birikim, küresel ısınma, ekolojik ayak izi kavramlarına yer verilirken, sağlıklı yaşamı tehdit eden çevre sorunlarını bilme ve bu sorunlara karşı çözüm önerileri sunabilme becerisi kazandırmak hedeflenmiştir.

3.1.7 2013 ve 2018 Yıllarına Ait Fen Bilimleri Müfredatlarının Sağlıklı Yaşam Kazanımları Açısından Karşılaştırılması

Tablo-6: 2013 Yılı 5.Sınıf Fen Bilimleri Dersinde Sağlıklı Yaşam Kazanımları

5. SINIF				
No	Ünite Adı	Konu Alanı Adı	Tüm Kazanımlar	Sağlıklı Yaşam Kazanımları
1	Vücudumuzun Bilmecesini Çözelim	Canlılar ve Hayat	13	10
2	Kuvvetin Büyüklüğünün Ölçülmesi	Fiziksel Olaylar	2	0
3	Maddenin Değişimi	Madde ve Değişim	6	0
4	Işığın ve Sesin Yayılması	Fiziksel Olaylar	7	0
5	Canlılar Dünyasını Gezelim ve Tanıyalım	Canlılar ve Hayat	3	3
6	Yaşamımızın Vazgeçilmezi: Elektrik	Fiziksel Olaylar	3	0
7	Yer Kabuğunun Gizemi	Dünya ve Evren	10	2
Toplam			44	15

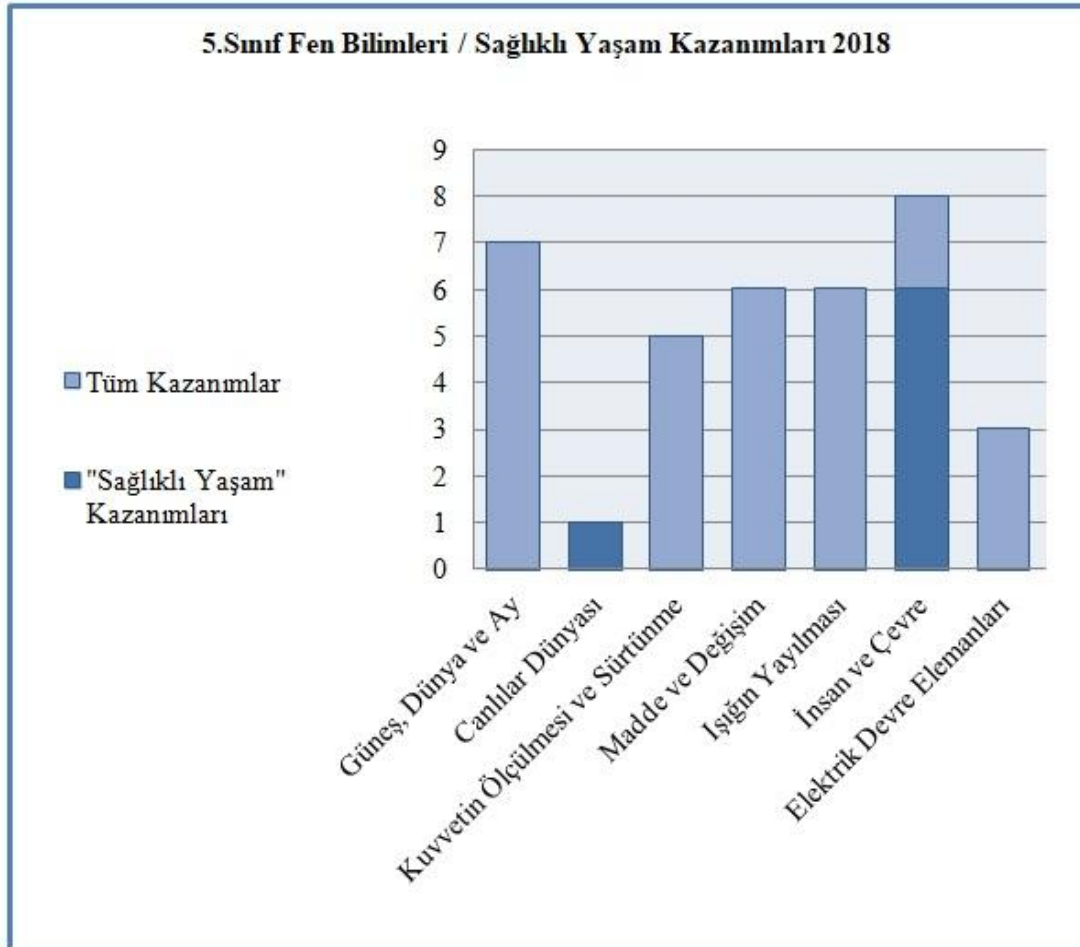
Şekil-6: 2013 Yılı 5.Sınıf Fen Bilimleri Dersinde Sağlıklı Yaşam Kazanımları

Tablo-7: 2018 Yılı 5.Sınıf Fen Bilimleri Dersinde Sağlıklı Yaşam Kazanımları

5. SINIF				
No	Ünite Adı	Konu Alanı Adı	Tüm Kazanımlar	Sağlıklı Yaşam Kazanımları
1	Güneş, Dünya ve Ay	Dünya ve Evren	7	0
2	Canlılar Dünyası	Canlılar ve Yaşam	1	1
3	Kuvvetin Ölçülmesi ve Sürtünme	Fiziksel Olaylar	5	0
4	Madde ve Değişim	Madde ve Doğası	6	0
5	Işığın Yayılması	Fiziksel Olaylar	6	0
6	İnsan ve Çevre	Canlılar ve Yaşam	8	6
7	Elektrik Devre Elemanları	Fiziksel Olaylar	3	0
Toplam			36	7

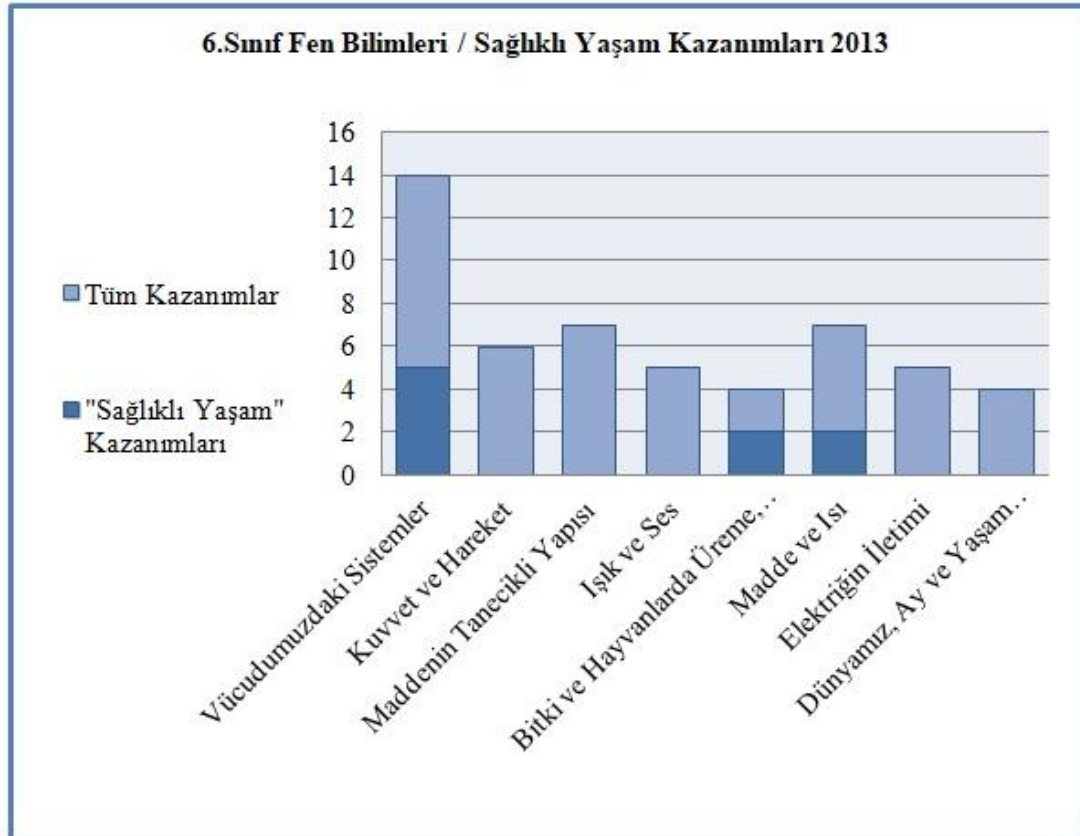
Şekil-7: 2018 Yılı 5.Sınıf Fen Bilimleri Dersinde Sağlıklı Yaşam Kazanımları

Tablo-8: 2013 Yılı 6.Sınıf Fen Bilimleri Dersinde Sağlıklı Yaşam Kazanımları

6. SINIF				
No	Ünite Adı	Konu Alanı Adı	Tüm Kazanımlar	Sağlıklı Yaşam Kazanımları
1	Vücudumuzdaki Sistemler	Canlılar ve Hayat	14	5
2	Kuvvet ve Hareket	Fiziksel Olaylar	6	0
3	Maddenin Tanecikli Yapısı	Madde ve Değişim	7	0
4	Işık ve Ses	Fiziksel Olaylar	5	0
5	Bitki ve Hayvanlarda Üreme, Büyüme ve Gelişme	Canlılar ve Hayat	4	2
6	Madde ve Isı	Madde ve Değişim	7	2
7	Elektriğin İletimi	Fiziksel Olaylar	5	0
8	Dünyamız, Ay ve Yaşam Kaynağımız Güneş	Dünya ve Evren	4	0
Toplam			52	9

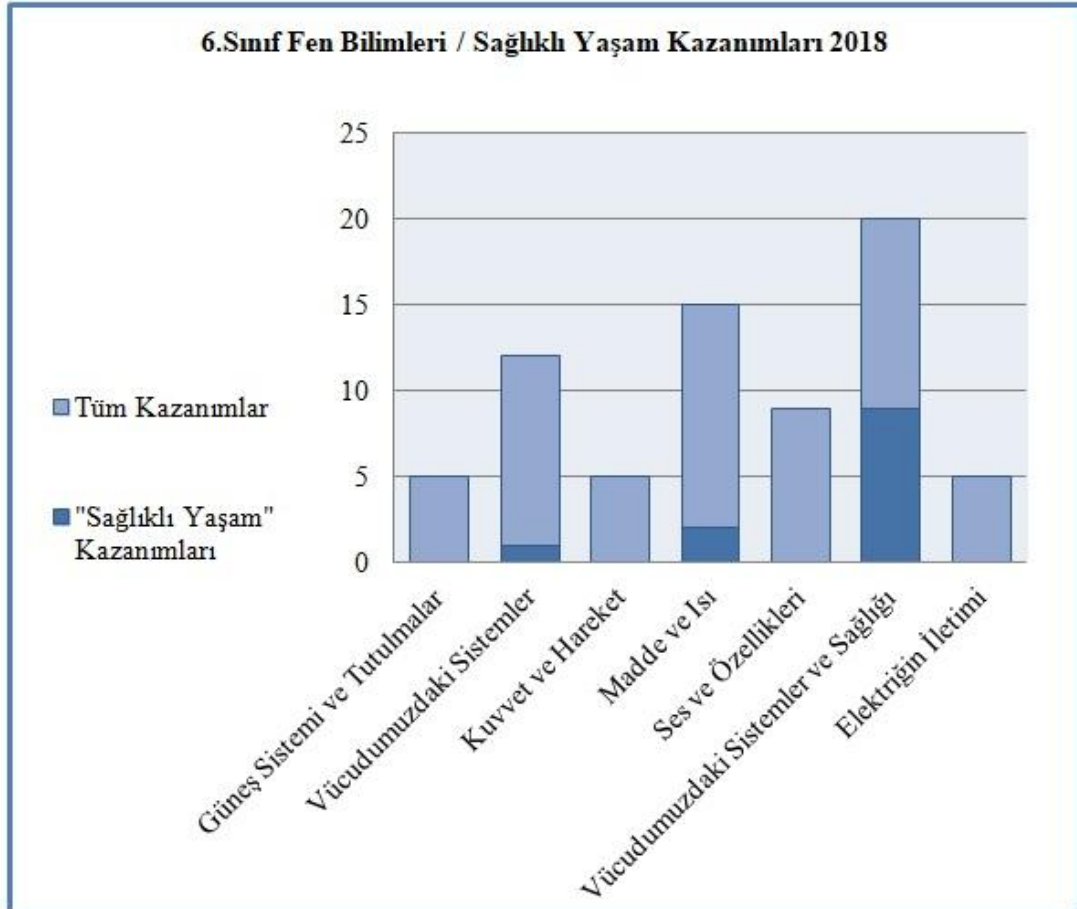
Şekil-8: 2013 Yılı 6.Sınıf Fen Bilimleri Dersinde Sağlıklı Yaşam Kazanımları

Tablo-9: 2018 Yılı 6.Sınıf Fen Bilimleri Dersinde Sağlıklı Yaşam Kazanımları

6. SINIF				
No	Ünite Adı	Konu Alanı Adı	Tüm Kazanımlar	Sağlıklı Yaşam Kazanımları
1	Güneş Sistemi ve Tutulmalar	Dünya ve Evren	5	0
2	Vücudumuzdaki Sistemler	Canlılar ve Yaşam	11	1
3	Kuvvet ve Hareket	Fiziksel Olaylar	5	0
4	Madde ve Isı	Madde ve Doğası	13	2
5	Ses ve Özellikleri	Fiziksel Olaylar	9	0
6	Vücudumuzdaki Sistemler ve Sağlığı	Canlılar ve Yaşam	11	9
7	Elektriğin İletimi	Fiziksel Olaylar	5	0
Toplam			59	12

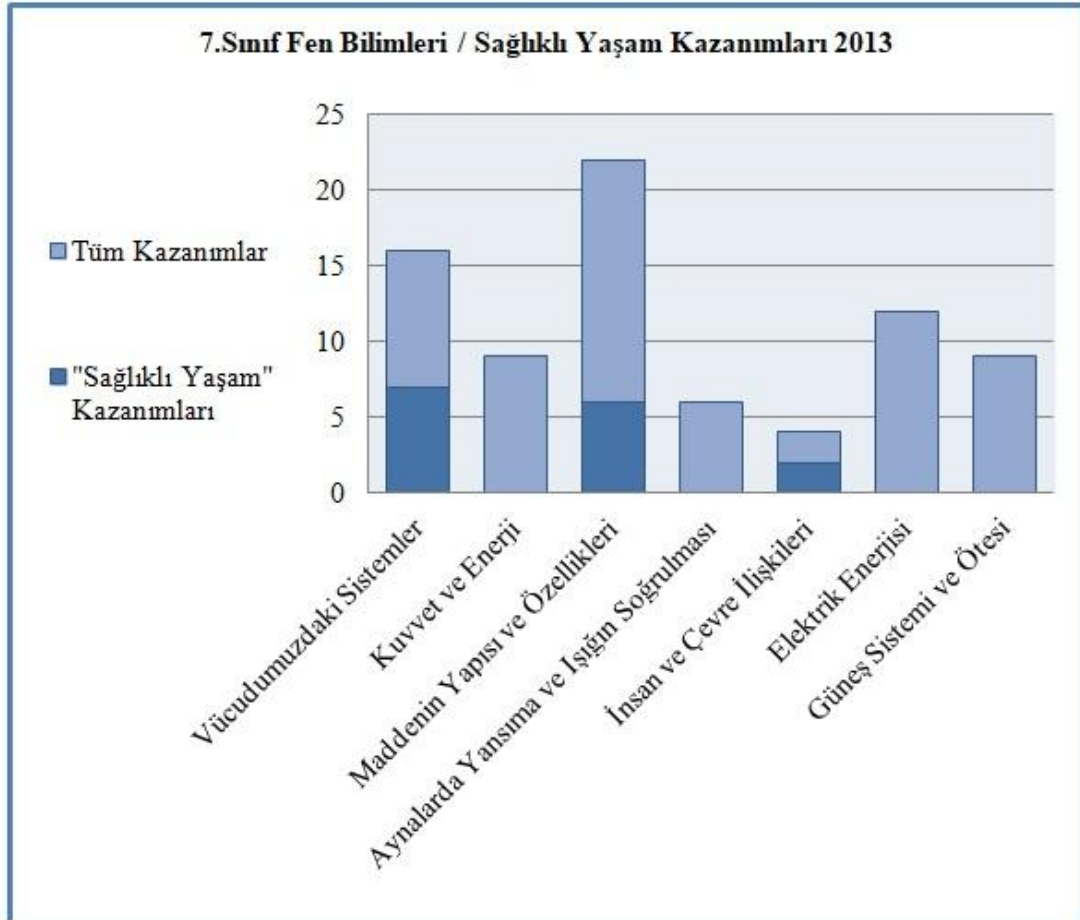
Şekil-9: 2018 Yılı 6.Sınıf Fen Bilimleri Dersinde Sağlıklı Yaşam Kazanımları

Tablo-10: 2013 Yılı 7.Sınıf Fen Bilimleri Dersinde Sağlıklı Yaşam Kazanımları

7. SINIF				
No	Ünite Adı	Konu Alanı Adı	Tüm Kazanımlar	Sağlıklı Yaşam Kazanımları
1	Vücudumuzdaki Sistemler	Canlılar ve Hayat	16	7
2	Kuvvet ve Enerji	Fiziksel Olaylar	9	0
3	Maddenin Yapısı ve Özellikleri	Madde ve Değişim	22	6
4	Aynalarda Yansımaya ve Işığın Soğrulması	Fiziksel Olaylar	6	0
5	İnsan ve Çevre İlişkileri	Canlılar ve Hayat	4	2
6	Elektrik Enerjisi	Fiziksel Olaylar	12	0
7	Güneş Sistemi ve Ötesi	Dünya ve Evren	9	0
Toplam			78	15

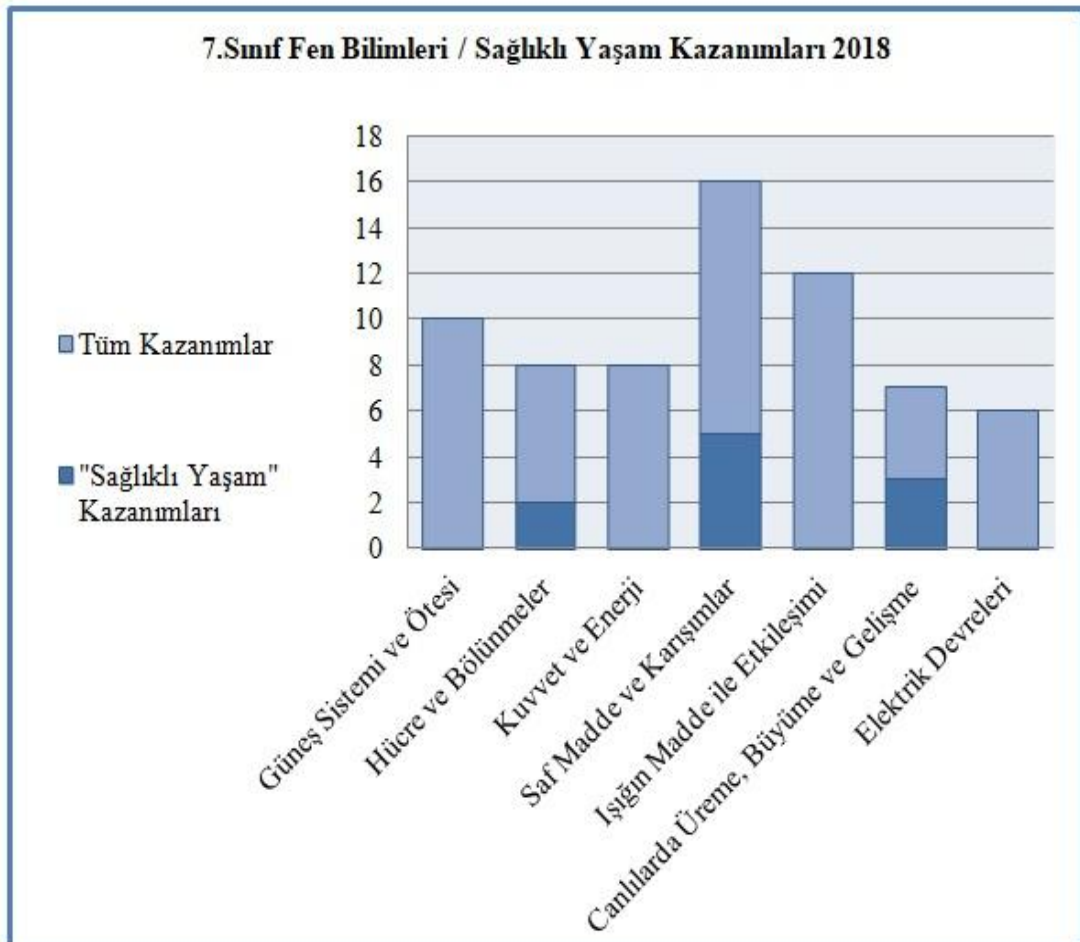
Şekil-10: 2013 Yılı 7.Sınıf Fen Bilimleri Dersinde Sağlıklı Yaşam Kazanımları

Tablo-11: 2018 Yılı 7.Sınıf Fen Bilimleri Dersinde Sağlıklı Yaşam Kazanımları

7. SINIF				
No	Ünite Adı	Konu Alanı Adı	Tüm Kazanımlar	Sağlıklı Yaşam Kazanımları
1	Güneş Sistemi ve Ötesi	Dünya ve Evren	10	0
2	Hücre ve Bölünmeler	Canlılar ve Yaşam	8	2
3	Kuvvet ve Enerji	Fiziksel Olaylar	8	0
4	Saf Madde ve Karışımlar	Madde ve Doğası	16	5
5	Işığın Madde ile Etkileşimi	Fiziksel Olaylar	12	0
6	Canlılarda Üreme, Büyüme ve Gelişme	Canlılar ve Yaşam	7	3
7	Elektrik Devreleri	Fiziksel Olaylar	6	0
Toplam			67	10

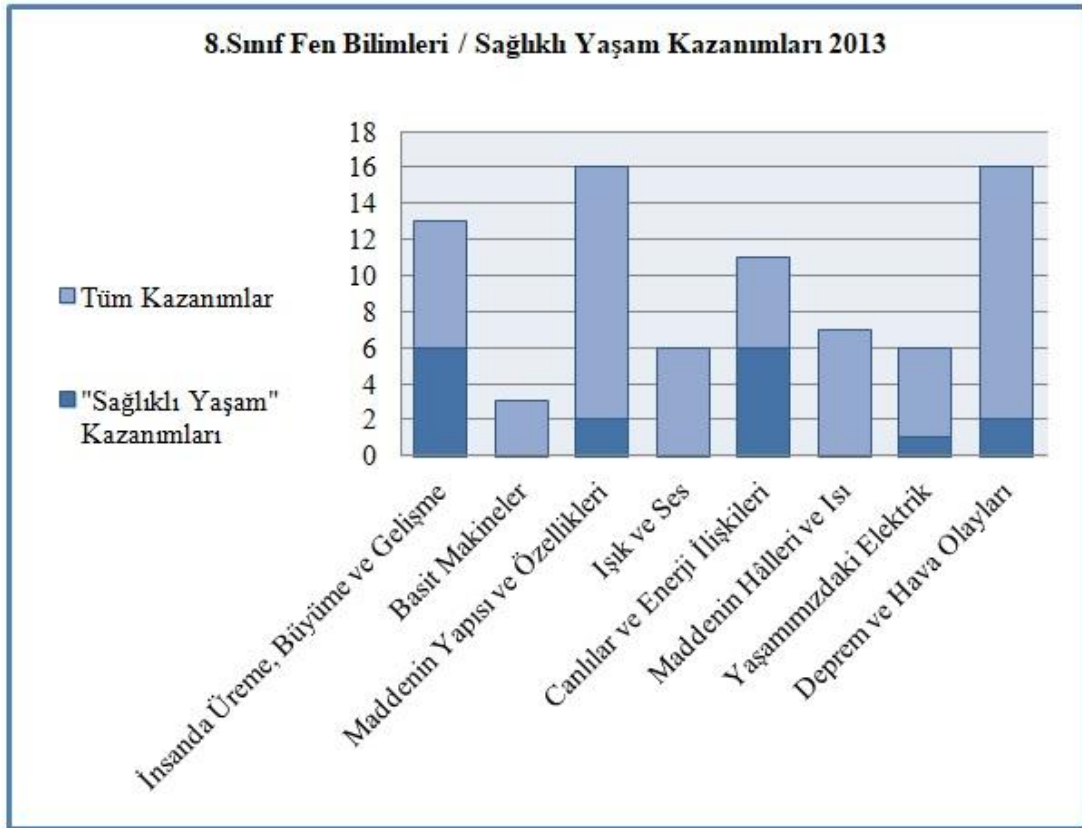
Şekil-11: 2018 Yılı 7.Sınıf Fen Bilimleri Dersinde Sağlıklı Yaşam Kazanımları

Tablo-12: 2013 Yılı 8.Sınıf Fen Bilimleri Dersinde Sağlıklı Yaşam Kazanımları

8. SINIF				
No	Ünite Adı	Konu Alanı Adı	Tüm Kazanımlar	Sağlıklı Yaşam Kazanımları
1	İnsanda Üreme, Büyüme ve Gelişme	Canlılar ve Hayat	13	6
2	Basit Makineler	Fiziksel Olaylar	3	0
3	Maddenin Yapısı ve Özellikleri	Madde ve Değişim	16	2
4	Işık ve Ses	Fiziksel Olaylar	6	0
5	Canlılar ve Enerji İlişkileri	Canlılar ve Hayat	11	6
6	Maddenin Hâlleri ve Isı	Madde ve Değişim	7	0
7	Yaşamımızdaki Elektrik	Fiziksel Olaylar	6	1
8	Deprem ve Hava Olayları	Dünya ve Evren	16	2
Toplam			78	16

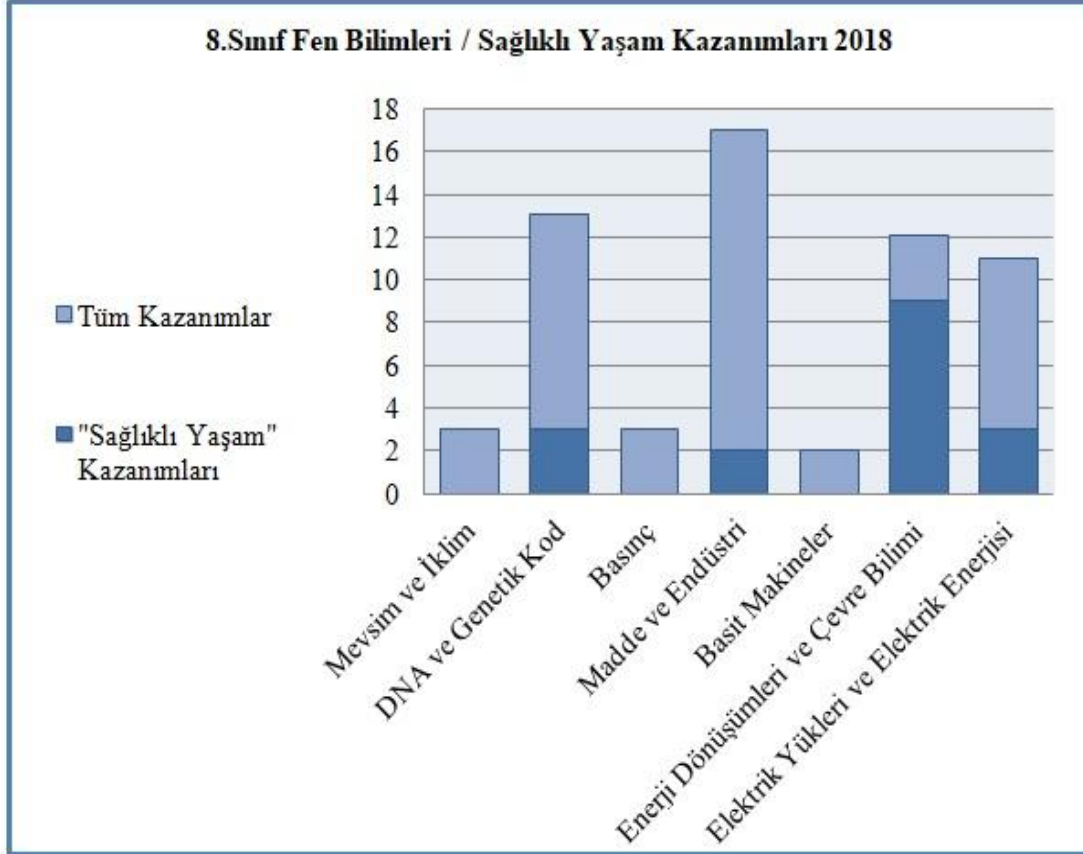
Şekil-12: 2013 Yılı 8.Sınıf Fen Bilimleri Dersinde Sağlıklı Yaşam Kazanımları

Tablo-13: 2018 Yılı 8.Sınıf Fen Bilimleri Dersinde Sağlıklı Yaşam Kazanımları

8. SINIF				
No	Ünite Adı	Konu Alanı Adı	Tüm Kazanımlar	Sağlıklı Yaşam Kazanımları
1	Mevsim ve İklim	Dünya ve Evren	3	0
2	DNA ve Genetik Kod	Canlılar ve Yaşam	13	3
3	Basınç	Fiziksel Olaylar	3	0
4	Madde ve Endüstri	Madde ve Doğası	17	2
5	Basit Makineler	Fiziksel Olaylar	2	0
6	Enerji Dönüşümleri ve Çevre Bilimi	Canlılar ve Yaşam	12	9
7	Elektrik Yükleri ve Elektrik Enerjisi	Fiziksel Olaylar	11	3
Toplam			61	17

Şekil-13: 2018 Yılı 8.Sınıf Fen Bilimleri Dersinde Sağlıklı Yaşam Kazanımları

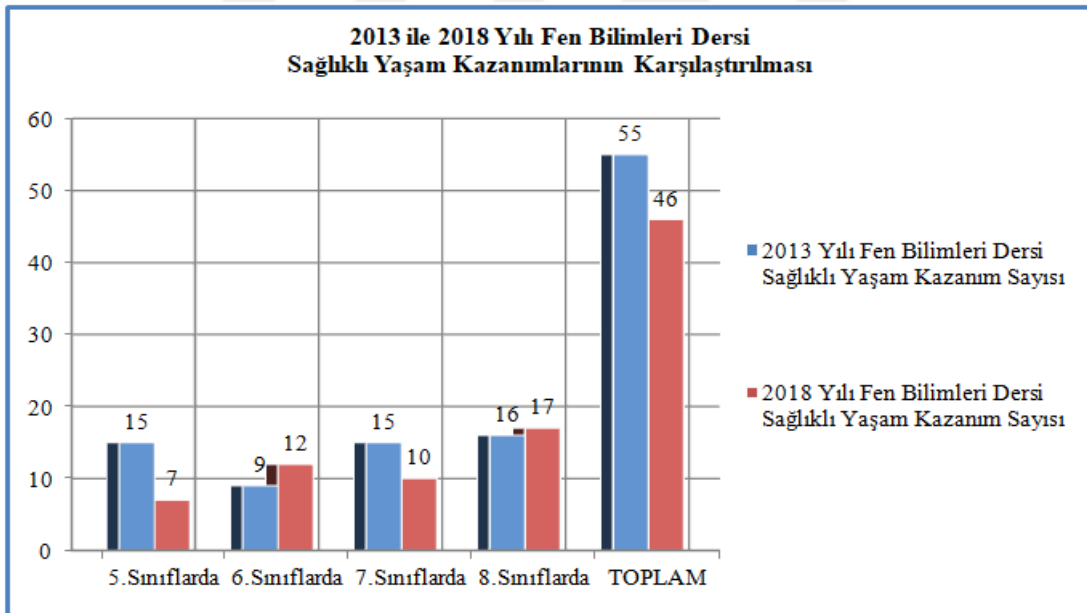

2013 yılındaki Fen Bilimleri Müfredatı 55 sağlıklı yaşam kazanımı içerirken, 2018 yılındaki müfredatta bu kazanımlar azalış göstererek 46'ya düşmüştür.

Tablo-14: 2013 ile 2018 Yılı Fen Bilimleri Dersinde Sağlıklı Yaşam Kazanımlarının Karşılaştırması

	2013 Fen Bilimleri Dersi		2018 Fen Bilimleri Dersi	
	Sağlıklı Yaşam Kazanım Sayısı	Sağlıklı Yaşam Kazanım Yüzdesi	Sağlıklı Yaşam Kazanım Sayısı	Sağlıklı Yaşam Kazanım Yüzdesi
5. Sınıflarda	15	%34,1	7	%19,4
6. Sınıflarda	9	%17,3	12	%20,3
7. Sınıflarda	15	%19,2	10	%15,0
8. Sınıflarda	16	%20,5	17	%27,9
TOPLAM	55	%21,8	46	%20,6

Şekil-14: 2013 ile 2018 Yılı Fen Bilimleri Dersinde Sağlıklı Yaşam Kazanımlarının Karşılaştırması

Fen Bilimleri Dersinin 2013 ve 2018 yıllarındaki müfredatları incelendiğinde, ünite sayılarının azalmış olduğu, konulardaki kazanımların gözden geçirildiği ve bu bağlamda toplam kazanım sayılarında ciddi azalış (-29) olduğu görülmektedir. Sağlıklı yaşam kazanımlarında da önemli bir düşüş (-9) olmuştur. Sağlıklı yaşam kazanım oranları ise 5. ve 7. sınıflarda azalırken 6. ve 8. sınıfta artmaktadır. Oran olarak en fazla değişim (- %14,7 ile) 5. sınıflarda görülmektedir.

3.2. BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR DERSİ'NİN 2018 YILI ÖĞRETİM PROGRAMI

Bu bölümde Ortaokulda ve Ortaöğretimde yer alan Beden Eğitimi ve Spor Dersi'nin 2018 yılı öğretimi programında özel amaçlar (Tablo-15 ve Tablo-16) ile üniteleri, konu alanlarına göre tüm kazanımlar incelenerek, sağlıklı yaşam ile ilgili kazanımlar ortaya çıkarılmıştır.

3.2.1. 2018 Yılı Beden Eğitimi ve Spor Dersi'nde Milli Eğitimin Özel Amaçları

Tablo-15: 2018 Yılı Beden Eğitimi ve Spor Dersi'nde Milli Eğitimin Ortaokula Yönelik Özel Amaçları

<p>Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programının Özel Amaçları</p> <p>Ortaokula Yönelik Özel Amaçları</p> <p>Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programı'nın amacı; öğrencilerin hayatları boyunca kullanacakları hareket becerileri, aktif ve sağlıklı hayat becerileri, kavramları ve stratejileri ile birlikte öz yönetim becerileri, sosyal becerileri ve düşünme becerilerini de geliştirerek bir sonraki öğrenim düzeyine hazırlanmalarınıdır.</p> <p>Bu amaç doğrultusunda, Beden Eğitimi ve Spor dersini alan öğrencilerin aşağıdaki program çıktıklarına ulaşmaları beklenmektedir:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Çeşitli fiziksel etkinliklere ve sporlara özgü hareket becerilerini geliştirir. • Hareket kavramlarını ve ilkelerini, çeşitli fiziksel etkinliklerde ve sporlarda kullanır. • Hareket stratejilerini ve taktiklerini, çeşitli fiziksel etkinliklerde ve sporlarda kullanır. • Sağlıklı hayatla ilgili fiziksel etkinlik ve spor kavramlarıyla ilkelerini açıklar. • Sağlıklı olmak, sağlığını geliştirmek için fiziksel etkinliklere ve sporlara düzenli olarak katılır. • Beden eğitimi ve sporla ilgili kültürel birikim ve değerlerimizi kavrar. • Beden eğitimi ve spor yoluyla öz yönetim becerilerini geliştirir. • Beden eğitimi ve spor yoluyla iletişim becerileri, iş birliği, adil oyun (fair play), sosyal sorumluluk, liderlik, doğaya duyarlılık ve farklılıklara saygı özelliklerini geliştirir (MEB, 2018b).

Tablo-16: 2018 Yılı Beden Eğitimi ve Spor Dersi'nde Milli Eğitimin Ortaöğretime Yönelik Özel Amaçları

Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programının Özel Amaçları

Ortaöğretime Yönelik Özel Amaçları

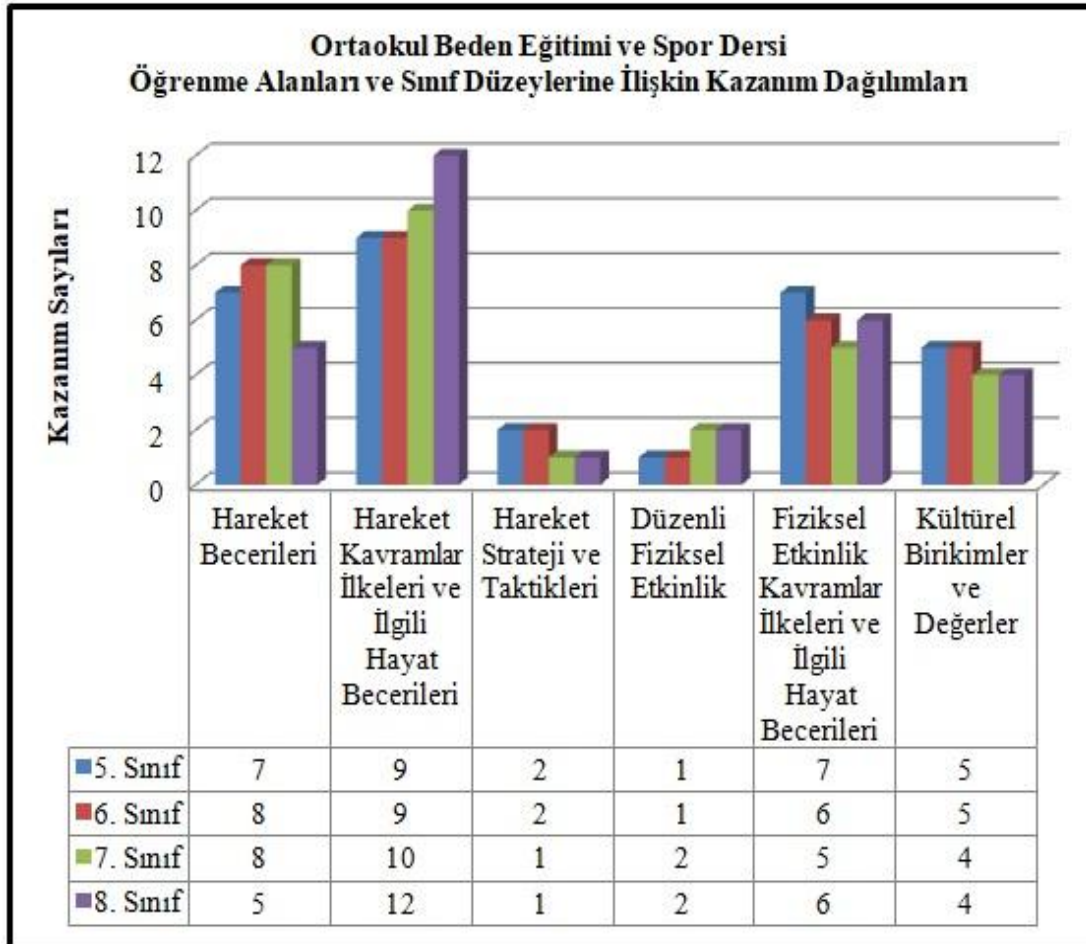
Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programı ile öğrencinin;

- Dünyada ve Türkiye’de sporun tarihsel gelişimi hakkında bilgi sahibi olması,
- Fiziksel etkinliklere katılım yoluyla hareket, bilgi ve becerilerini geliştirmesi ve bu becerileri alışkanlık hâline getirmesi,
- Türk spor tarihinde başarılı olmuş sporcuları tanınması,
- Sportif etkinlikler yoluyla spor kültürü edinmesi, spora özgü kuralları, bilgi ve becerileri uygulayabilmesi ve bu becerileri yaşantısında olumlu olarak kullanabilmesi,
- Engellilerin ve özel eğitime ihtiyaç duyan bireylerin bedensel, sosyal ve ruhsal olarak gelişmesinde sportif etkinliklerin rolünü ve önemini kavraması,
- Millî bayramların ve kurtuluş günlerinin anlamını, önemini kavraması ve bu kutlamalara katılmaya gönüllü olması,
- Atatürk’ün ve Türk düşünürlerinin beden eğitimi ve spor ile ilgili düşüncelerini özümsemesi,
- Spor organizasyonlarına katılım yoluyla spor bilinci gelişmiş sosyal bireyler olarak yetişmesi,
- Düzenli etkin katılım ile sağlığı güçlendirici bilgi ve becerileri hayatında ve kişisel gelişiminde kullanabilmesi,
- Beden ve ruh sağlığını olumsuz etkileyen alışkanlık ve bağımlılıklardan uzak durması,
- Başkalarının varlığını da kabul ederek onlara karşı her zaman dürüst, saygılı “adil oyun (fair play)” davranışta bulunması ve bunu alışkanlık hâline getirmesi,
- Spor alanında faaliyet gösteren meslek grupları hakkında bilgi sahibi olması amaçlanmaktadır (MEB, 2018c).

Tablo-17: 2018 Yılı Beden Eğitimi-Spor Dersi Tüm Sınıflara Ait Kazanımlar

Öğrenme Alanı	Alt Öğrenme Alanı	5. Sınıf	6. Sınıf	7. Sınıf	8. Sınıf
1. Hareket Yetkinliği	Hareket becerileri	7	8	8	5
	Hareket kavramları, ilkeleri ve ilgili hayat becerileri	9	9	10	12
	Hareket strateji ve taktikleri	2	2	1	1
2. Aktif ve Sağlıklı Hayat	Düzenli fiziksel etkinlik	1	1	2	2
	Fiziksel etkinlik kavramları, ilkeleri ve ilgili hayat becerileri	7	6	5	6
	Kültürel birikimlerimiz ve değerlerimiz	5	5	4	4
TOPLAM		31	31	30	30

Şekil-15: 2018 Yılı Beden Eğitimi-Spor Dersi Ortaokula Ait Kazanımlar

3.2.2 2018 Yılı 5.Sınıf Beden Eğitimi ve Spor Müfredatı

1.Ünite: Aktif-Sağlıklı Yaşam

1.Alan: Düzenli Fiziksel Aktivite (1 Kazanım)

- Fiziksel etkinlikleri hayatına dâhil eder.

2.Alan: Fiziksel Aktivite Kavram, İlke ve Hayat Becerileri(7 Kazanım)

- Fiziksel aktivitelerdeki eğlenceli yönleri fark eder.
- Fiziksel aktivite düzeyini çeşitli ölçüm cihazlarıyla ölçer.
I-II no'lu Sağlık FEK'leri (sarı-mor renkli kart) kullanılabilir.
- Fiziksel aktivitelerden kendisine uygun olanları seçer.
- Fiziksel aktivitelerde beslenme şeklini ve zamanını belirler.
Fiziksel aktivitelerde sağlıklı beslenmeyle obezitenin karşılaştırılması yapılır.
- Fiziksel aktivitelerde güvenliğin sağlanmasının önemini kavrar.
Fiziksel aktivitelerde kullanılan yerin güvenliğinin sağlanması ve malzemelerin dikkatli kullanılmasında hassas davranır.
- Fiziksel aktivitelerde sağlığın korunmasının önemini açıklar.
Fiziksel aktivitelerde sağlığa uygun kıyafet ve malzemeler kullanmanın önce ve sonra yenilenme hareketleri yapmanın önemini fark eder.
- Fiziksel aktivitelerde ilkyardım uygulamalarının önemini kavrar.
İlk yardımdaki amaç ve basamakları tartışılır.

3.2.3 2018 Yılı 6.Sınıf Beden Eğitimi ve Spor Müfredatı

2.Ünite: Aktif-Sağlıklı Yaşam

1.Alan: Düzenli Fiziksel Aktivite (1 Kazanım)

- Planlanan fiziksel aktivitelerde devamlılığı sağlar.

2.Alan: Fiziksel Etkinlik Kavram, İlke, Hayat Becerileri(5 Kazanım)

- Fiziksel aktivitelerden kendisine uygun olanlarıyla ilgili etkinlik planı yapar.
- Fiziki aktivitelere katılmasının kendisinde meydana getirdiği gelişimi fark eder.
- Fiziksel aktiviteler esnasında kaybedilen enerjiyi karşılayabileceği besin öğeleri araştırılır.
- Fiziksel aktivitelerde güvenliğin sağlanmasının önemini kavrar.

Fiziksel aktivitelerde kullanılan mekânın güvenliğinin sağlanması ve malzemelerin dikkatli kullanılmasında hassasiyet gösterir.

- Fiziksel aktivitelerde sağlığın korunmasının önemini ifade eder.

Spor yaparken karşılaşılabilen sakatlıkların yaşanmamasıyla ilgili tedbirler tartışılır.

3.2.4 2018 Yılı 7.Sınıf Beden Eğitimi ve Spor Müfredatı

2.Ünite: Aktif-Sağlıklı Yaşam

1.Alan: Düzenli Fiziksel Aktivite (1 Kazanım)

- Planlı çalışmanın faydalarını hissederek fiziksel aktivitelere devam eder.

2.Alan: Fiziksel Aktivite Kavram, İlke ve Hayat Becerileri(5 Kazanım)

- Fiziksel aktivitelere katılma hususunda içsel motivasyon geliştirir.
Hedefine ulaştıkça kendini ödüllendirmesi gibi davranışlar görülür.
- Fiziksel aktivitelerde kendisine uygun beslenme programı geliştirir.
Beslenme FEK'leri (sarı renk kartlar) kullanılır.
- Fiziksel aktivitelerde güvenliği sağlayıcı davranışlar kazanır.
- Temel ilkyardımda yapabileceklerini kavrar.
Yaralanma ve zehirlenme durumları değerlendirilir.
- Fiziksel aktivite ve spor konusunda güvenli kaynaklardan bilgi toplar.
Kaynaklardan elde edilen bilgilerin değerlere uygun, güncel ve bilimsel bilgiler olmasına dikkat edilir.

3.2.5 2018 Yılı 8.Sınıf Beden Eğitimi ve Spor Müfredatı

1.Ünite: Hareket Yetkinliği

1.Alan: Hareket Kavram, İlke ve Hayat Becerileri(1 Kazanım)

- Fiziksel aktivite esnasında stresi en aza indirme becerisi edinir.
Nefeslerini düzenlemeyi, ısınma ve yenilenme hareketlerini yapmayı, bilişsel ve ruhsal olarak rahatlamayı öğrenir.

2.Ünite: Aktif-Sağlıklı Yaşam

1.Alan: Düzenli Fiziksel Aktivite (2 Kazanım)

- Fiziksel aktivitelerde devamlılığı alışkanlık edinir.
- Çevresinde bulunan spor merkezlerinden faydalanır.

Fiziksel aktivite yapabileceği okul haricindeki yerleri fark eder ve kullanma arzusu duyar.

2.Alan: Fiziksel Aktivite Kavram, İlke ve Hayat Becerileri(6 Kazanım)

- Fiziksel aktivite seviyesini koruyabilmede motivasyon tekniklerinin önemini kavrar.
- Devamlı hale getirdiği spor aktiviteleriyle, fiziksel uygunluğunun değişimini fark eder.

Spor ve fiziksel aktivite ile bedensel gelişimi arasında ilişki kurar.

- Fiziksel aktivite esnasında tüketilecek gıdaların seçiminde sağlıklı yaşam itinası gösterir.

Gıda takviyelerinin faydası ve zararı dokunabilecek olanları ayırt eder.

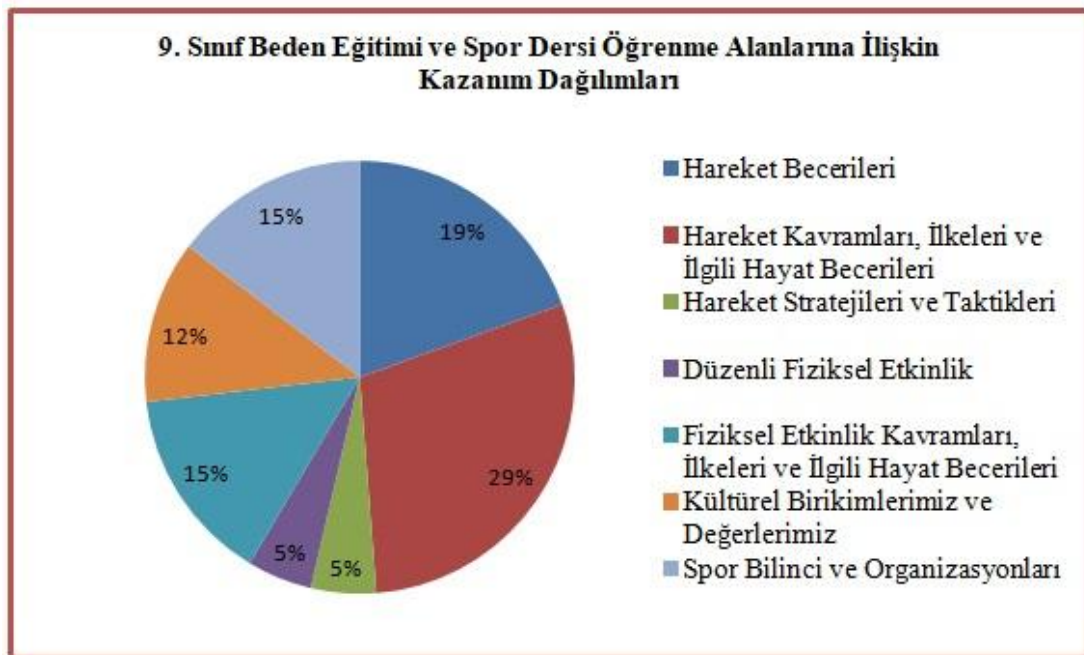
- Fiziksel aktiviteler ve spor esnasında güvenliğini sağlayabilir.
- Spor yaparken karşılaşılabilen sakatlıkların yaşanmamasıyla ilgili tedbir alır..
- Fiziksel aktivite ve sporla ilgili güncel haberler ilgisini çeker.

3.2.6 2018 Yılı 9.Sınıf Beden Eğitimi ve Spor Müfredatı

Tablo-18: 2018 Yılı Beden Eğitimi ve Spor Dersi 9.Sınıflara Ait Kazanımlar

Öğrenme Alanı	Alt Öğrenme Alanı	Ünitelere Göre Kazanım Dağılımı	
		Kazanım Sayısı	Kazanım Yüzdesi %
HAREKET YETKİNLİĞİ	Hareket Becerileri	8	19
	Hareket Kavramları, İlkeleri ve İlgili Hayat Becerileri	12	29
	Hareket Stratejileri ve Taktikleri	2	5
AKTİF VE SAĞLIKLI HAYAT	Düzenli Fiziksel Etkinlik	2	5
	Fiziksel Etkinlik Kavramları, İlkeleri ve İlgili Hayat Becerileri	6	15
	Kültürel Birikimlerimiz ve Değerlerimiz	5	12
	Spor Bilinci ve Organizasyonları	6	15
TOPLAM		41	100

Şekil-16: 2018 Yılı Beden Eğitimi ve Spor Dersi 9.Sınıflara Ait Kazanımlar

1.Ünite: Hareket Yetkinliği

1.Konu: Hareket Becerileri (1 Kazanım)

- Isınma ve soğuma hareketlerinin spor açısından önemli olduğunu bilir.
Performansı artıran hareketler açıklanır.

2.Konu: Hareket Kavram, İlke ve Hayat Becerileri(1 Kazanım)

- Fiziksel aktiviteler ve spor esnasında güvenliği sağlayacak tedbirler alır.

2.Ünite: Aktif-Sağlıklı Yaşam

1.Konu: Düzenli Fiziksel Aktivite (2 Kazanım)

- Sağlıklı yaşama önem vermesi gerektiğini bilir.
Fiziksel aktivitelerin hayatımızda yer bulmasıyla kaliteli hayata kavuşulacağı hususunu araştırma konusu yapması ve paylaşması sağlanır.

- Devamlı hale getirdiği spor aktiviteleriyle, fiziksel uygunluğunun gelişimini sağlar.

2.Konu: Fiziksel Etkinlik Kavram, İlke ve Hayat Becerileri(5 Kazanım)

- Bedensel gelişimiyle ilgili bilgiler alma gerekliliği duyar.
Bedensel gelişimler bağlamında mahremiyet hususunda eğitime odaklanılır.
- Sağlıklı beslenmenin fiziksel aktivite ile ilişkisini kavrar.
Bu bağlamda günümüz teknolojileriyle gerekli araştırmaları yapmaları teşvik edilir.

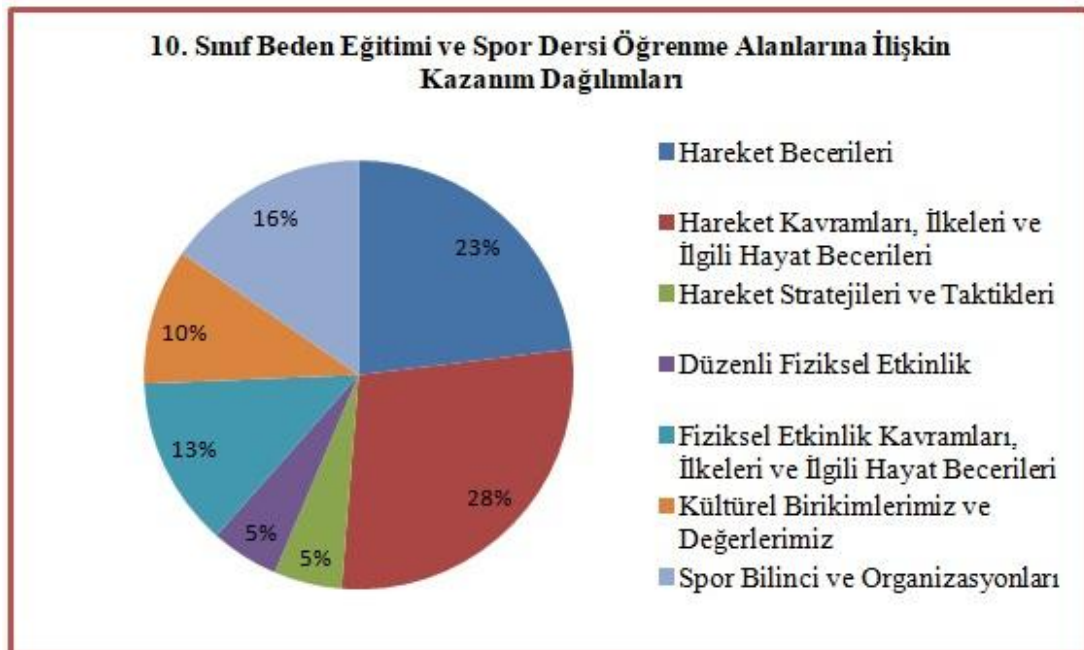
- İlk yardımın temelde bazı uygulamaları yapar.
- Kişisel bakımın ve temizliğin önemli olduğunu ifade eder.
- Fiziksel aktivitelere uygun kıyafetler kullanmanın sağlığı koruma açısından önemli olduğunu vurgular.

3.2.7 2018 Yılı 10.Sınıf Beden Eğitimi ve Spor Müfredatı

Tablo-19: 2018 Yılı Beden Eğitimi ve Spor Dersi 10.Sınıflara Ait Kazanımlar

Öğrenme Alanı	Alt Öğrenme Alanı	Ünitelere Göre Kazanım Dağılımı	
		Kazanım Sayısı	Kazanım Yüzdesi %
HAREKET YETKİNLİĞİ	Hareket Becerileri	9	23
	Hareket Kavramları, İlkeleri ve İlgili Hayat Becerileri	11	28
	Hareket Stratejileri ve Taktikleri	2	5
AKTİF VE SAĞLIKLI HAYAT	Düzenli Fiziksel Etkinlik	2	5
	Fiziksel Etkinlik Kavramları, İlkeleri ve İlgili Hayat Becerileri	5	13
	Kültürel Birikimlerimiz ve Değerlerimiz	4	10
	Spor Bilinci ve Organizasyonları	6	16
TOPLAM		39	100

Şekil-17: 2018 Yılı Beden Eğitimi ve Spor Dersi 10.Sınıflara Ait Kazanımlar

1.Ünite: Hareket Yetkinliği**1.Konu: Hareket Becerileri (1 Kazanım)**

- Spor açısından önemli olduğunu bildiği ısınma-soğuma hareketlerini yapar.
Bu hareketlerde belli bir sıranın izlenmesi gerektiği vurgulanır

2.Konu: Hareket Kavram, İlke ve Hayat Becerileri(1 Kazanım)

- Fiziksel aktiviteler ve spor esnasında çevre güvenliğini ve kendi güvenliğini sağlar.

2.Ünite: Aktif-Sağlıklı Yaşam**1.Konu: Düzenli Fiziksel Aktive (2 Kazanım)**

- Sağlıklı yaşama yönelik fiziksel aktiviteleri devamlı yapar.
- Yaşamı boyunca sporla ilgili aktivitelere katılır.

2.Konu: Fiziksel Etkinlik Kavram, İlke ve Hayat Becerileri(5 Kazanım)

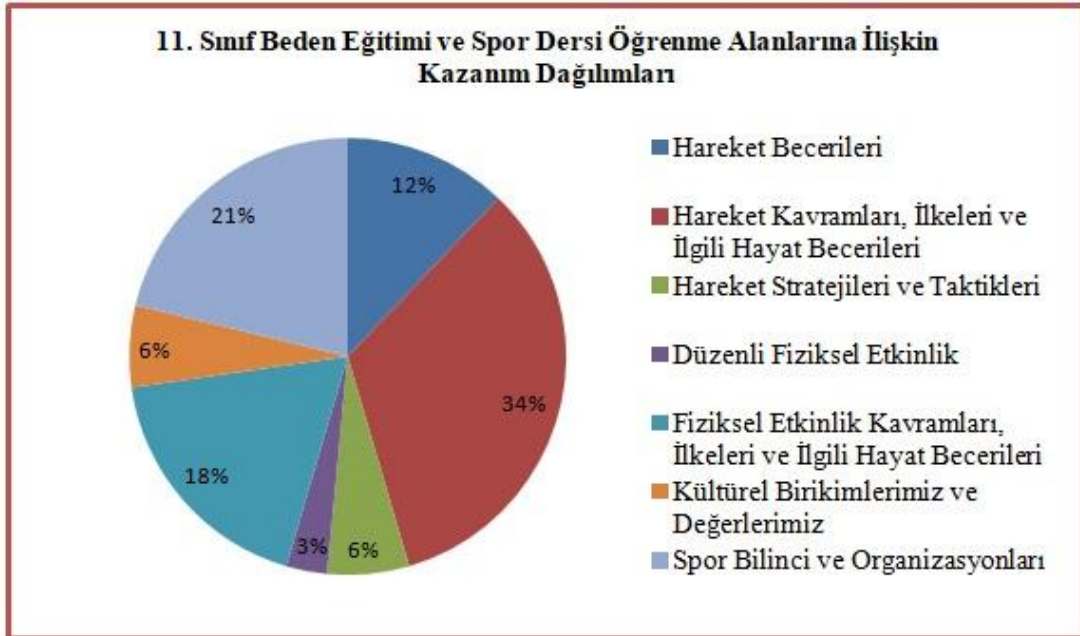
- Boş zamanların spor ile ilişkisini kurar.
Boş zamanlarını sporla değerlendirmesinin önemli olduğu kavratılır.
- Belirli aralıklarla fiziksel gelişimini takip amacıyla teste girmesinin önemini kavrar.
- Doğru beslenmeyle alakalı güvenli kaynaklardan bilgi toplar.
- Sporda karşılaşılabilen sakatlıkların yaşanmaması adına gerekli tedbirleri alır.
- Şahsi temizlik ve bakımlarını düzenli gerçekleştirir.

3.2.8 2018 Yılı 11.Sınıf Beden Eğitimi ve Spor Müfredatı

Tablo-20: 2018 Yılı Beden Eğitimi ve Spor Dersi 11.Sınıflara Ait Kazanımlar

Öğrenme Alanı	Alt Öğrenme Alanı	Ünitelere Göre Kazanım Dağılımı	
		Kazanım Sayısı	Kazanım Yüzdesi %
HAREKET YETKİNLİĞİ	Hareket Becerileri	4	12
	Hareket Kavramları, İlkeleri ve İlgili Hayat Becerileri	11	34
	Hareket Stratejileri ve Taktikleri	2	6
AKTİF VE SAĞLIKLI HAYAT	Düzenli Fiziksel Etkinlik	1	3
	Fiziksel Etkinlik Kavramları, İlkeleri ve İlgili Hayat Becerileri	6	18
	Kültürel Birikimlerimiz ve Değerlerimiz	2	6
	Spor Bilinci ve Organizasyonları	7	21
TOPLAM		33	100

Şekil-18: 2018 Yılı Beden Eğitimi ve Spor Dersi 11.Sınıflara Ait Kazanımlar

1.Ünite: Hareket Yetkinliği

1.Konu: Hareket Becerileri (1 Kazanım)

- Oyunlarla strateji geliştirmeyi kavrar.

Eğitici oyunlarla problem çözme becerisi geliştirmesi sağlanır.

2.Konu: Hareket Kavram, İlke ve Hayat Becerileri(2 Kazanım)

- Sportif faaliyetlere yönelik ısınarak ön hazırlıkları tamamlar.
- Sportif faaliyetler esnasında güvenliği sağlayacak tedbirler alır.

2.Ünite: Aktif-Sağlıklı Yaşam

1.Konu: Düzenli Fiziksel Aktivite (1 Kazanım)

- Devamlı hale getirdiği spor aktiviteleriyle, fiziksel uygunluğunun gelişimini sağlar.

2.Konu: Fiziksel Etkinlik Kavram, İlke ve Hayat Becerileri(4 Kazanım)

- Fiziksel gelişimini takip amacıyla belirli aralıklarla teste girmesinin önemini kavrar.
- Yapabileceği fiziksel aktiviteler konusunda şahsi hedefler koyar
- Doğru ve dengeli beslenmenin nasıl olacağını tartışır.
- Bağımlılık ve kötü alışkanlıkların psikolojik ve fizyolojik zararları tartışılır.

3.Konu: Spor Bilinci ve Organizasyonları (1 Kazanım)

- Sporcuların vücudu yıpratıcı kimyasalların kullanılmamasının gerekliliği üzerine araştırma yapar.

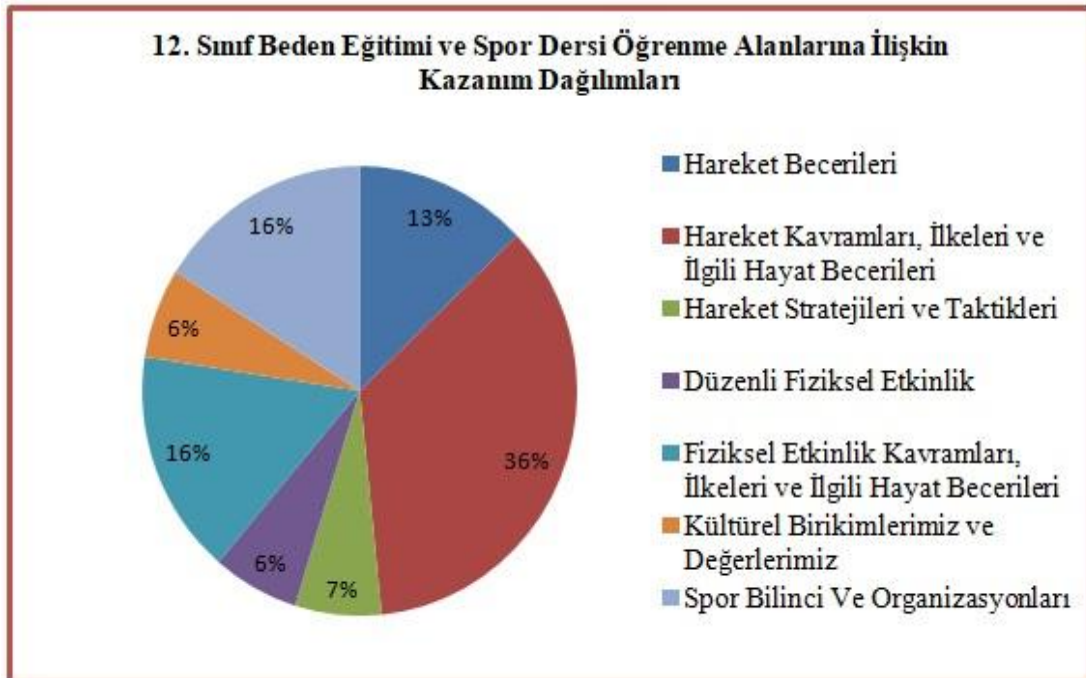
Gıda maskesi altında satılan bu tür maddeler kullanıldığında insanlara ne gibi zararlar vereceği tartışılır.

3.2.9 2018 Yılı 12.Sınıf Beden Eğitimi ve Spor Müfredatı

Tablo-21: 2018 Yılı Beden Eğitimi ve Spor Dersi 12.Sınıflara Ait Kazanımlar

Öğrenme Alanı	Alt Öğrenme Alanı	Ünitelere Göre Kazanım Dağılımı	
		Kazanım Sayısı	Kazanım Yüzdesi %
HAREKET YETKİNLİĞİ	Hareket Becerileri	4	13
	Hareket Kavramları, İlkeleri ve İlgili Hayat Becerileri	11	36
	Hareket Stratejileri ve Taktikleri	2	7
AKTİF VE SAĞLIKLI HAYAT	Düzenli Fiziksel Etkinlik	2	6
	Fiziksel Etkinlik Kavramları, İlkeleri ve İlgili Hayat Becerileri	5	16
	Kültürel Birikimlerimiz ve Değerlerimiz	2	6
	Spor Bilinci ve Organizasyonları	5	16
TOPLAM		31	100

Şekil-19: 2018 Yılı Beden Eğitimi ve Spor Dersi 12.Sınıflara Ait Kazanımlar

1.Ünite: Hareket Becerileri**1.Konu: Hareket Kavram, İlke ve Hayat Becerileri(1 Kazanım)**

- Fiziksel aktiviteler ve spor esnasında güvenliğini sağlar.

2.Ünite: Aktif-Sağlıklı Yaşam**1.Konu:. Düzenli Fiziksel Aktivite (2 Kazanım)**

- Sporda bilinçsizce davranışların yol açabileceği sağlık problemlerini açıklar
Sürantrenmanın tanımı yapılır.
- Hareketsizlikle dolu bir yaşamın bedensel sağlığa ne gibi etkileri olacağını araştırır.

Sabit olarak bir yerde oturmanın ve çağın getirdiği diğer duruş bozukluklarının olumsuz etkileri paylaşılır.

2.Konu: Fiziksel Etkinlik Kavram, İlke ve Hayat Becerileri(3 Kazanım)

- Fiziksel gelişimini takip amacıyla belirli aralıklarla teste girer.
- Yapabileceği fiziksel aktiviteler konusunda şahsi hedefler koyar.
- Bağımlılık ve kötü alışkanlıkların psikolojik ve fizyolojik zararları tartışılır.

3.2.10 2018 Yılı Ortaokullardaki Beden Eğitimi ve Spor Müfredatı'nda Sağlıklı Yaşam

5. Sınıflarda; “Aktif-Sağlıklı Hayat” ünitesi içerisinde “Düzenli Fiziksel Aktivite” konusunda, iskelet kas sisteminin sağlığının korunması ve geliştirilmesinde fiziksel aktivitenin önemi vurgulanmaktadır.

“Fiziksel Etkinlik Kavram, İlke ve Hayat Becerileri” konusunda, türlü aktivitelerle vücut sağlığımızı destekleyebileceğimizin; etkinlik programlarıyla sosyalleşebilenin, eğlenmenin ve mutlu olmanın mümkün olduğu bilinci aşılacak istenmektedir. Doğru zamanda ve doğru besinlerin tüketilmesinin önemi ve obezite sorunları da ele alınır. Güvenlik tedbirlerine önem verme ve ilk yardım bilincinin kazandırılması amaçlanmıştır.

6. Sınıflarda; “Aktif-Sağlıklı Hayat” ünitesi içerisinde “Düzenli Fiziksel Aktivite” konusunda, iskelet kas sistemi ve dolaşım sisteminin sağlığının korunması için fiziksel aktivitelere düzenli katılımın gerekliliği vurgulanır.

“Fiziksel Etkinlik Kavram, İlke ve Hayat Becerileri” konusunda, öğrencilerin gelişim dönemine ve fiziki yapısına uygun bir hedef belirlemesi ve bu doğrultuda hazırlayacakları fiziksel etkinlik planı ile gelişim sürecindeki değişiklikleri not etmesi hedeflenmektedir. Fiziksel etkinlik sürecinde, enerji veren temel besin öğelerini açıklayabilir. Sağlık sorunlarından, yaralanmalardan korunabilmesi ve ilk yardım uygulamalarını öğrenmesi amaçlanmaktadır.

7. Sınıflarda; “Aktif-Sağlıklı Hayat” ünitesi içerisinde “Düzenli Fiziksel Aktivite” konusunda, öğrencilerden, okulda ve okul dışında uyguladıkları etkinliklerin, vücut kompozisyonları üzerine etkisini gözlemlemeleri istenmektedir.

“Fiziksel Etkinlik Kavram, İlke ve Hayat Becerileri” konusunda, etkinlikler alanında öğrencilerin kendilerini motive edebilme, spora uygun hazırlanacak olan sağlıklı, kişisel beslenme programına uyma davranışını kazanmaları hedeflenmektedir. Güvenlik ve temel ilk yardım uygulamalarını bilmesi, güvenilir bilgi kaynaklarına ulaşabilmesi sağlanır.

8. Sınıflarda; “Hareket Yetkinliği” ünitesi içerisinde “Hareket Kavram, İlke ve İlgili Hayat Becerileri” konusunda stresle başa çıkma yollarının ve öneminin kavratılması amaçlanmıştır.

“Aktif-Sağlıklı Hayat” ünitesi içerisinde “Düzenli Fiziksel Aktivite” konusunda, fiziksel etkinliklere düzenli katılım ile fiziki sağlığını koruyabileceği bilincini yerleştirmek amaçlanmaktadır. Bu doğrultuda öğrencilerin yaşadığı bölgede spor imkânlarından istifade etmeleri beklenir.

“Fiziksel Etkinlik Kavram, İlke ve Hayat Becerileri” konusunda, sağlıklı yiyecek ve içeceklerin tüketiminde bilinçli olan, yararlı ve zararlı besin desteklerinin ayrımını yapabilen, düzenli spor yapmayı alışkanlık haline getiren, spor ortamında gerekli güvenlik önlemini alan, sakatlıklar konusunda dikkatli olan, spor ve fiziksel etkinlik konusunda medyadan doğru haberlere ulaşabilen bireylerin yetişmesi hedeflenmektedir.

3.2.11 2018 Yılı Ortaöğretim Beden Eğitimi ve Spor Müfredatı'nda Sağlıklı Yaşam

9. Sınıflarda; “Hareket Yetkinliği” ünitesi içerisinde “Hareket Becerileri” konusunda spordan önce ve sonra kasların sağlıklı gelişimine katkı sağlayan egzersizler vurgulanmaktadır.

“Hareket Kavram, İlke ve Hayat Becerileri” konusunda ise öğrencilere iş sağlığı ve güvenliği konusunda bilgiler verilmektedir.

“Aktif-Sağlıklı Hayat” ünitesi içerisinde “Düzenli Fiziksel Aktivite” bölümünde, sağlıklı hayatın önemi vurgulanarak, düzenli fiziksel etkinlikler yapmanın fiziksel gelişime ve hayat kalitesine olumlu etkileri açıklanmaktadır.

“Fiziksel Etkinlik Kavram, İlke ve Hayat Becerileri” konusunda fiziksel gelişimin izlenmesinin ve mahremiyete saygının gerekliliği üzerinde durulur. Ayrıca sağlıklı beslenmenin, ilk yardımın, kişisel bakım ve temizliğin, spor yaparken etkinliğe uygun giyinmenin sağlık açısından önemli olduğu kavratılmak istenmektedir.

10. Sınıflarda; “Hareket Yetkinliği” ünitesi içerisinde “Hareket Kavram, İlke ve Hayat Becerileri” konusunda öğrencilere iş sağlığı ve güvenliği konusunda bilgiler verilmektedir.

“Aktif-Sağlıklı Hayat” ünitesi içerisinde “Düzenli Fiziksel Aktivite” konusunda ise sağlıklı yaşam için fiziksel etkinlikleri hayat boyu devam ettirme bilinci aşılanır.

“Fiziksel Etkinlik Kavram, İlke ve Hayat Becerileri” konusunda serbest zamanlarını spor yaparak geçirme alışkanlığı oluşturması, fiziksel gelişimin takibi için testlere katılması, sağlıklı beslenme ile ilgili doğru kaynaklardan bilgi edinmesi, spor sakatlanmalarından korunması, kişisel bakım ve temizliğini yapabilmesi beklenmektedir.

11. Sınıflarda; “Hareket Yetkinliği” ünitesi içerisinde “Hareket Kavram, İlke ve Hayat Becerileri” konusunda öğrencilere ısınma hareketleri ile iş sağlığı ve güvenliği konusunda bilgiler verilmektedir.

“Aktif-Sağlıklı Hayat” ünitesi içerisinde “Düzenli Fiziksel Etkinlik” konusunda ise fiziksel uygunluğu geliştirmek için fiziksel etkinliklerin düzenli yapılması kavratılır.

“Fiziksel Etkinlik Kavram, İlke ve Hayat Becerileri” konusunda fiziksel gelişimin takibi için testlere katılması ve kendine uygun fiziksel etkinlik hedefleri belirlemesi beklenir. Sağlıklı beslenmenin önemini kavrar, zararlı alışkanlıkların ve bağımlılığın, doping (uyarıcı madde) kullanımının zararlarını bilir ve bunlardan kaçınır. Spor sakatlanmalarından korunması, kişisel bakım ve temizliğini yapabilmesi beklenmektedir.

12. Sınıflarda; “Hareket Yetkinliği” ünitesi içerisinde “Hareket Kavram, İlke ve Hayat Becerileri” konusunda öğrencilere ısınma hareketleri ile iş sağlığı ve güvenliği konusunda rehberlik yapılmaktadır.

“Aktif-Sağlıklı Hayat” ünitesi içerisinde “Düzenli Fiziksel Aktivite” konusunda, bilinçsiz spor yapmanın, sürantremanın ve hareketsiz yaşamın fiziksel ve ruhsal sağlığa verdiği zararlar tartışılır.

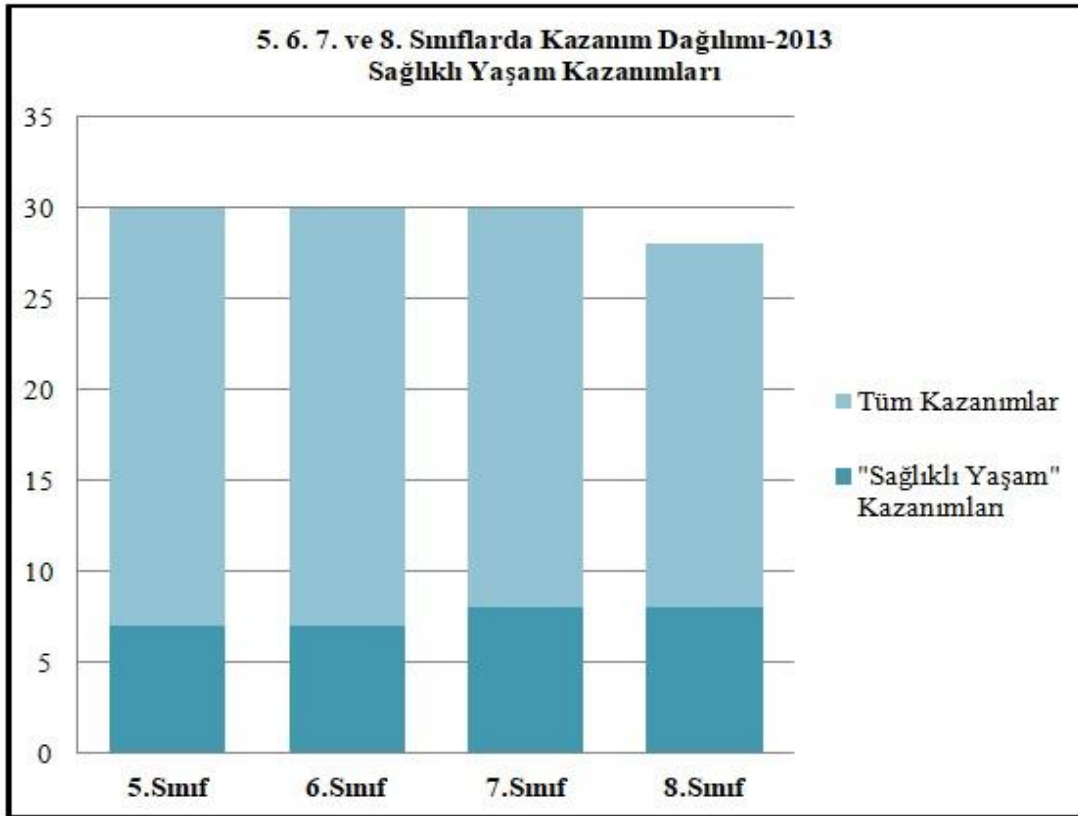
“Fiziksel Etkinlik Kavram, İlke ve Hayat Becerileri” konusunda bedensel gelişimin takibi gayesiyle testlere düzenli olarak katılması ve kendine uygun fiziksel etkinlik hedefleri belirlemesi beklenir. Zararlı alışkanlıkların ve madde bağımlılığının sporcular üzerine olumsuz etkileri üzerinde durulur.

3.2.12 2013 ve 2018 Yıllarına Ait Beden Eğitimi ve Spor Müfredatlarının Sağlıklı Yaşam Kazanımları Açısından Karşılaştırılması

Tablo-22: 2013 Yılı Beden Eğitimi-Spor Derslerinde Sağlıklı Yaşam Kazanımları

Öğrenme Alanı	Alt Öğrenme Alanı	Tüm Kazanımlar\Sağlıklı Yaşam			
		5.Sınıf	6.Sınıf	7.Sınıf	8.Sınıf
1. Hareket Yetkinliği	Hareket Becerileri	7	7	7	4
	Hareket Kavramları, İlkeleri ve İlgili Yaşam Becerileri	10	9	11	11
	Hareket Stratejileri ve Taktikleri	1	2	1	1
2. Aktif ve Sağlıklı Yaşam	Düzenli Fiziksel Aktivite	1\1	1\1	2\2	2\2
	Fiziksel Etkinlik Kavramları, İlkeleri ve İlgili Yaşam Becerileri	6\6	6\6	6\6	6\6
	Kültürel Birikimlerimiz ve Değerlerimiz	5	5	4	4
TOPLAM		30\7	30\7	30\8	28\8

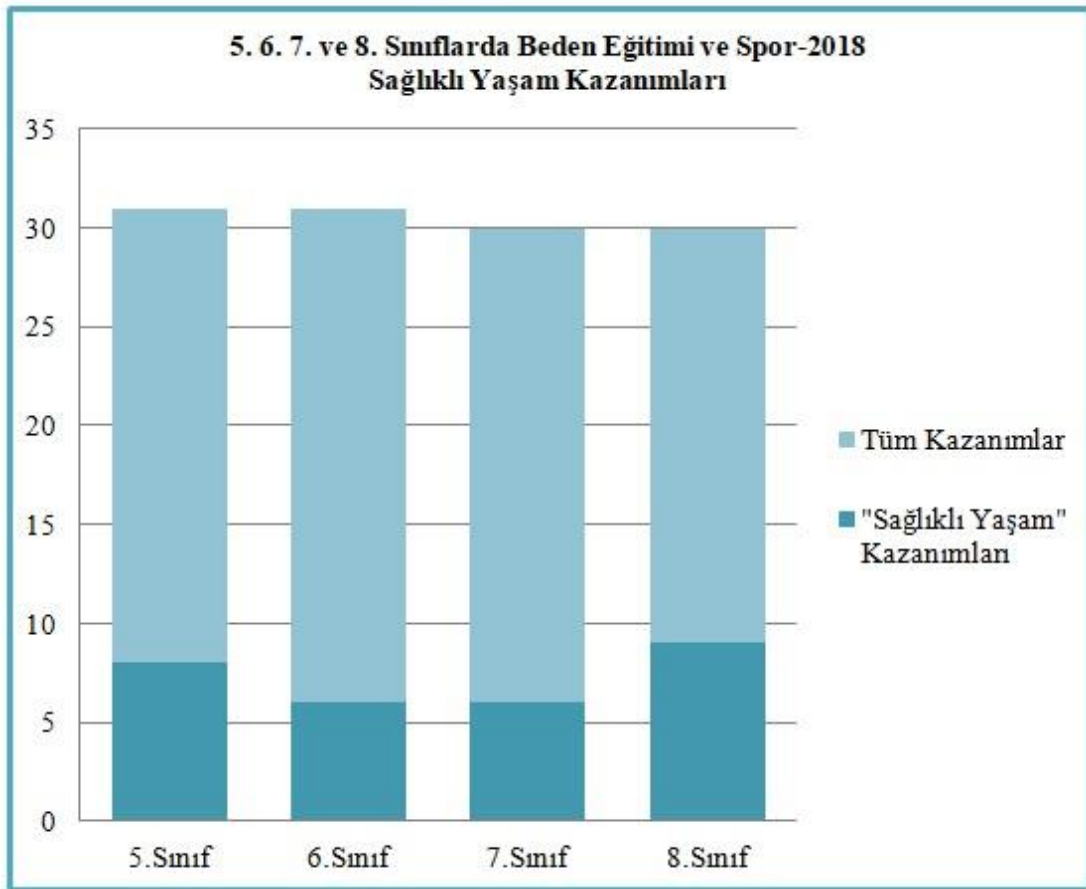
Şekil-20: 2013 Yılı Beden Ortaokul Beden Eğitimi ve Spor Derslerinde Sağlıklı Yaşam Kazanımları

Tablo-23: 2018 Yılı Beden Eğitimi-Spor Derslerinde Sağlıklı Yaşam Kazanımları

Öğrenme Alanı	Alt Öğrenme Alanı	Tüm Kazanımlar\Sağlıklı Yaşam			
		5.Sınıf	6.Sınıf	7.Sınıf	8.Sınıf
1. Hareket Yetkinliği	Hareket Becerileri	7	8	8	5
	Hareket Kavramları, İlkeleri ve İlgili Hayat Becerileri	9	9	10	12\1
	Hareket Strateji ve Taktikleri	2	2	1	1
2. Aktif ve Sağlıklı Hayat	Düzenli Fiziksel Etkinlik	1\1	1\1	2\1	2\2
	Fiziksel Etkinlik Kavramları, İlkeleri ve İlgili Hayat Becerileri	7\7	6\5	5\5	6\6
	Kültürel Birikimlerimiz ve Değerlerimiz	5	5	4	4
TOPLAM		31/8	31/6	30/6	30/9

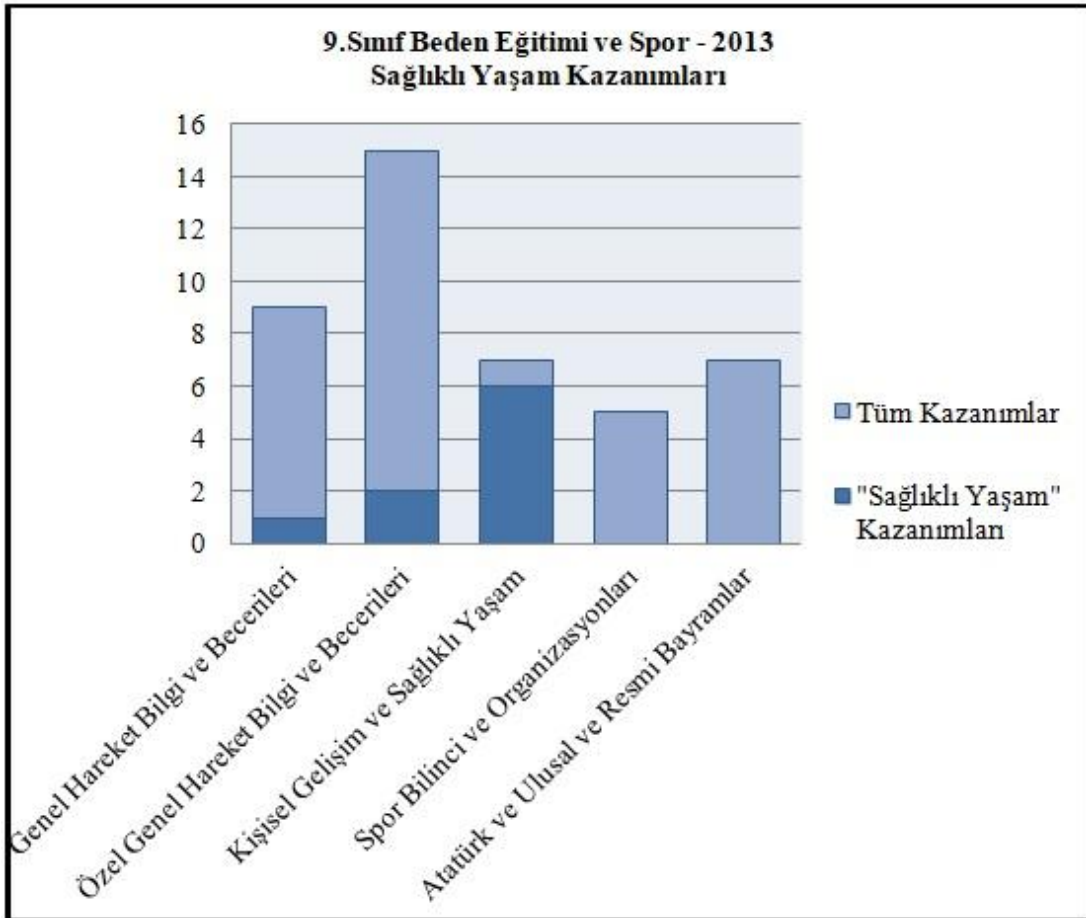
Şekil-21: 2018 Yılı Ortaokul Beden Eğitimi ve Spor Derslerinde Sağlıklı Yaşam Kazanımları

Tablo-24: 2013 Yılı 9.Sınıf Beden Eğitimi Dersinde Sağlıklı Yaşam Kazanımları

Öğrenme Alanı	Alt Öğrenme Alanı	Kazanım Sayısı	Sağlıklı Yaşam Kazanımları
HAREKET BİLGİ VE BECERİLERİ	Genel Hareket Bilgi ve Becerileri	9	1
	Özel Genel Hareket Bilgi ve Becerileri	15	2
SPOR KÜLTÜRÜ VE ULUSAL BİLİNÇ	Kişisel Gelişim ve Sağlıklı Yaşam	7	6
	Spor Bilinci ve Organizasyonları	5	0
	Atatürk ve Ulusal ve Resmi Bayramlar	7	0
TOPLAM		43	9

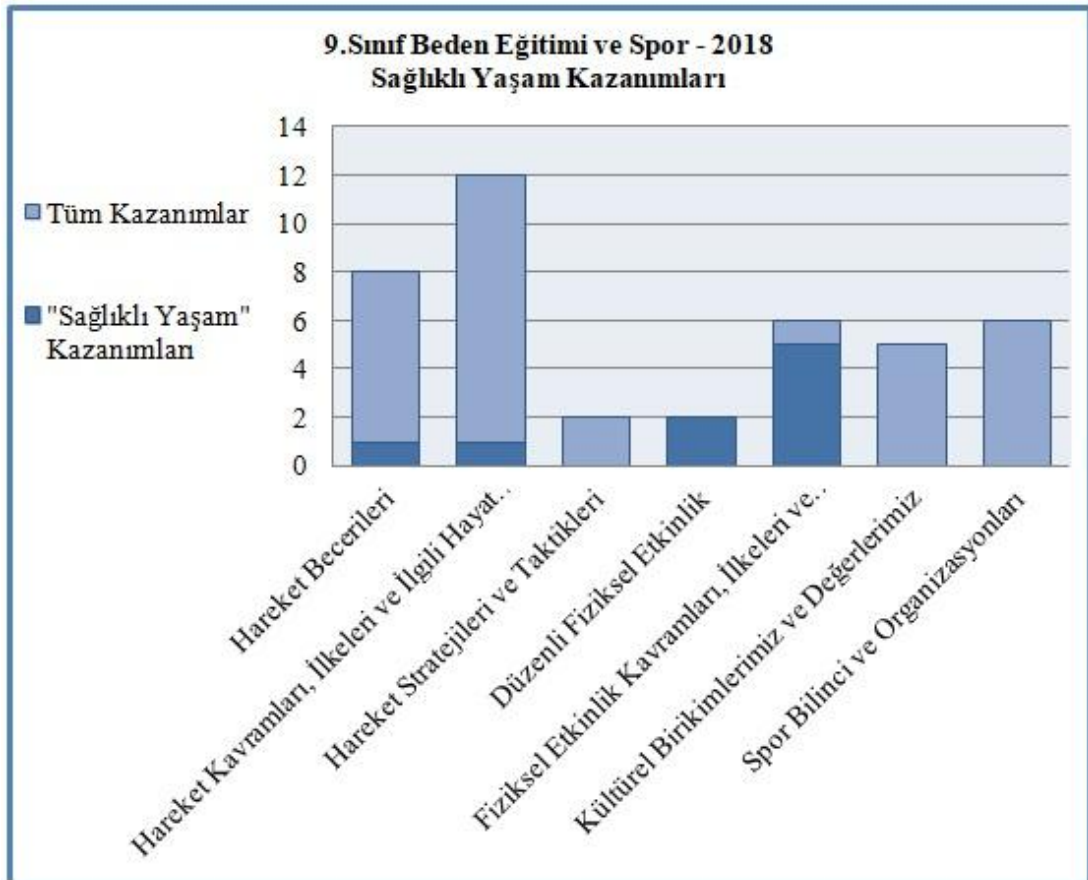
Şekil-22: 2013 Yılı 9.Sınıf Beden Eğitimi Dersinde Sağlıklı Yaşam Kazanımları

Tablo-25: 2018 Yılı 9.Sınıf Beden Eğitimi Dersinde Sağlıklı Yaşam Kazanımları

Öğrenme Alanı	Alt Öğrenme Alanı	Kazanım Sayısı	Sağlıklı Yaşam Kazanımları
HAREKET YETKİNLİĞİ	Hareket Becerileri	8	1
	Hareket Kavramları, İlkeleri ve İlgili Hayat Becerileri	12	1
	Hareket Stratejileri ve Taktikleri	2	0
AKTİF VE SAĞLIKLI HAYAT	Düzenli Fiziksel Etkinlik	2	2
	Fiziksel Etkinlik Kavramları, İlkeleri ve İlgili Hayat Becerileri	6	5
	Kültürel Birikimlerimiz ve Değerlerimiz	5	0
	Spor Bilinci ve Organizasyonları	6	0
TOPLAM		41	9

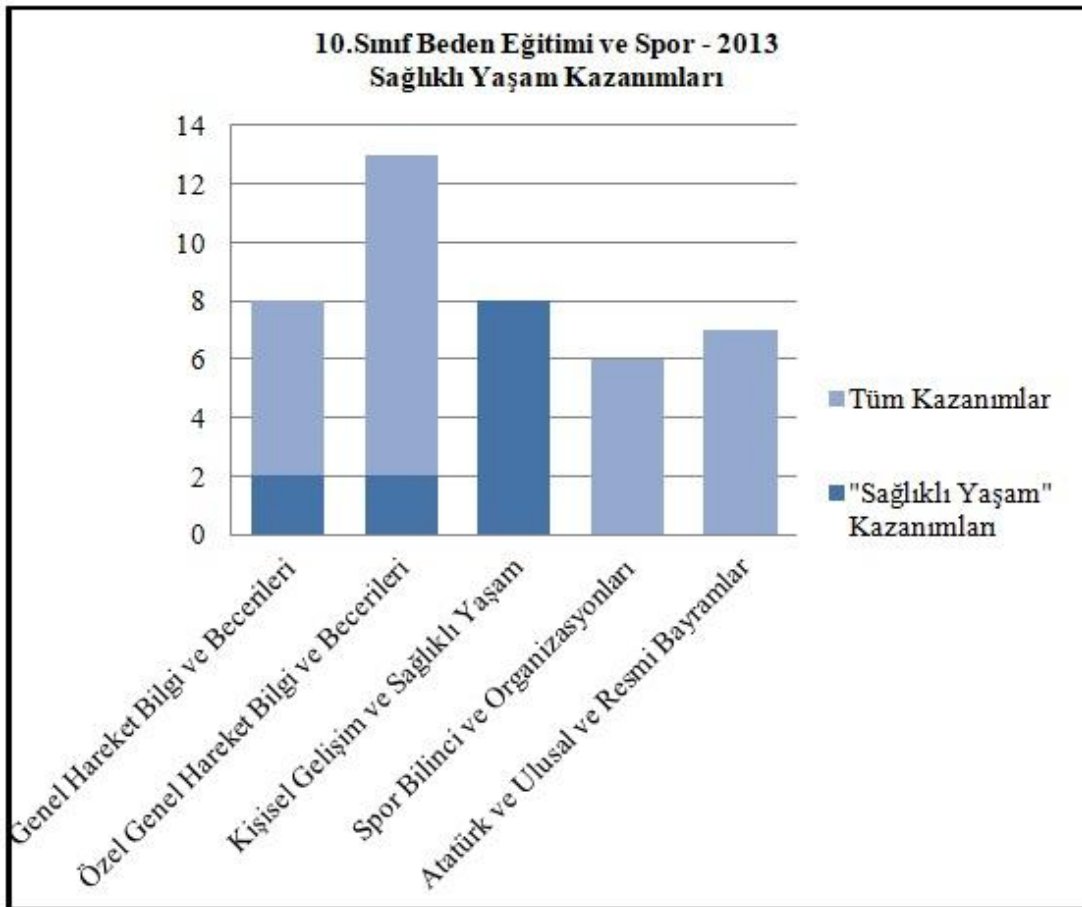
Şekil-23: 2018 Yılı 9.Sınıf Beden Eğitimi Dersinde Sağlıklı Yaşam Kazanımları

Tablo-26: 2013 Yılı 10.Sınıf Beden Eğitimi Dersinde Sağlıklı Yaşam Kazanımları

Öğrenme Alanı	Alt Öğrenme Alanı	Kazanım Sayısı	Sağlıklı Yaşam Kazanımları
HAREKET BİLGİ VE BECERİLERİ	Genel Hareket Bilgi ve Becerileri	8	2
	Özel Genel Hareket Bilgi ve Becerileri	13	2
SPOR KÜLTÜRÜ VE ULUSAL BİLİNÇ	Kişisel Gelişim ve Sağlıklı Yaşam	8	8
	Spor Bilinci ve Organizasyonları	6	0
	Atatürk ve Ulusal ve Resmi Bayramlar	7	0
TOPLAM		42	12

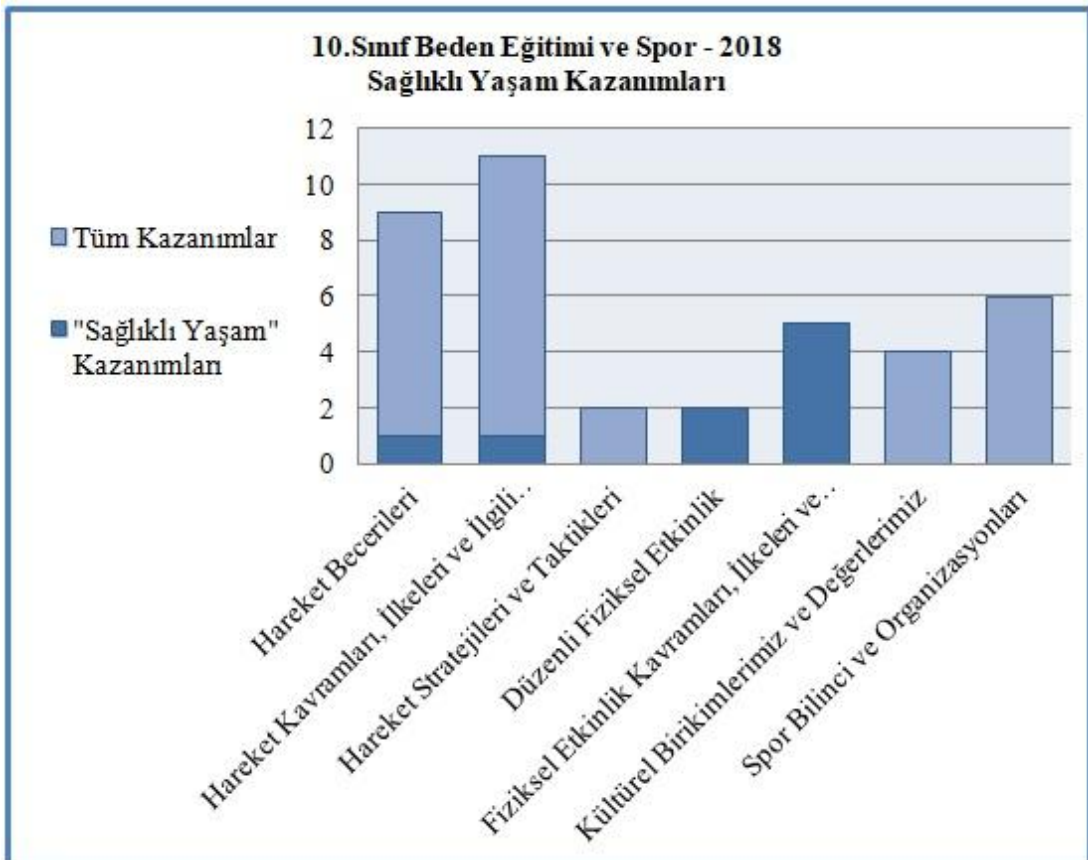
Şekil-24: 2013 Yılı 10.Sınıf Beden Eğitimi Dersinde Sağlıklı Yaşam Kazanımları

Tablo-27: 2018 Yılı 10.Sınıf Beden Eğitimi Dersinde Sağlıklı Yaşam Kazanımları

Öğrenme Alanı	Alt Öğrenme Alanı	Kazanım Sayısı	Sağlıklı Yaşam Kazanımları
HAREKET YETKİNLİĞİ	Hareket Becerileri	9	1
	Hareket Kavramları, İlkeleri ve İlgili Hayat Becerileri	11	1
	Hareket Stratejileri ve Taktikleri	2	0
	Düzenli Fiziksel Etkinlik	2	2
AKTİF VE SAĞLIKLI HAYAT	Fiziksel Etkinlik Kavramları, İlkeleri ve İlgili Hayat Becerileri	5	5
	Kültürel Birikimlerimiz ve Değerlerimiz	4	0
	Spor Bilinci ve Organizasyonları	6	0
	TOPLAM	39	9

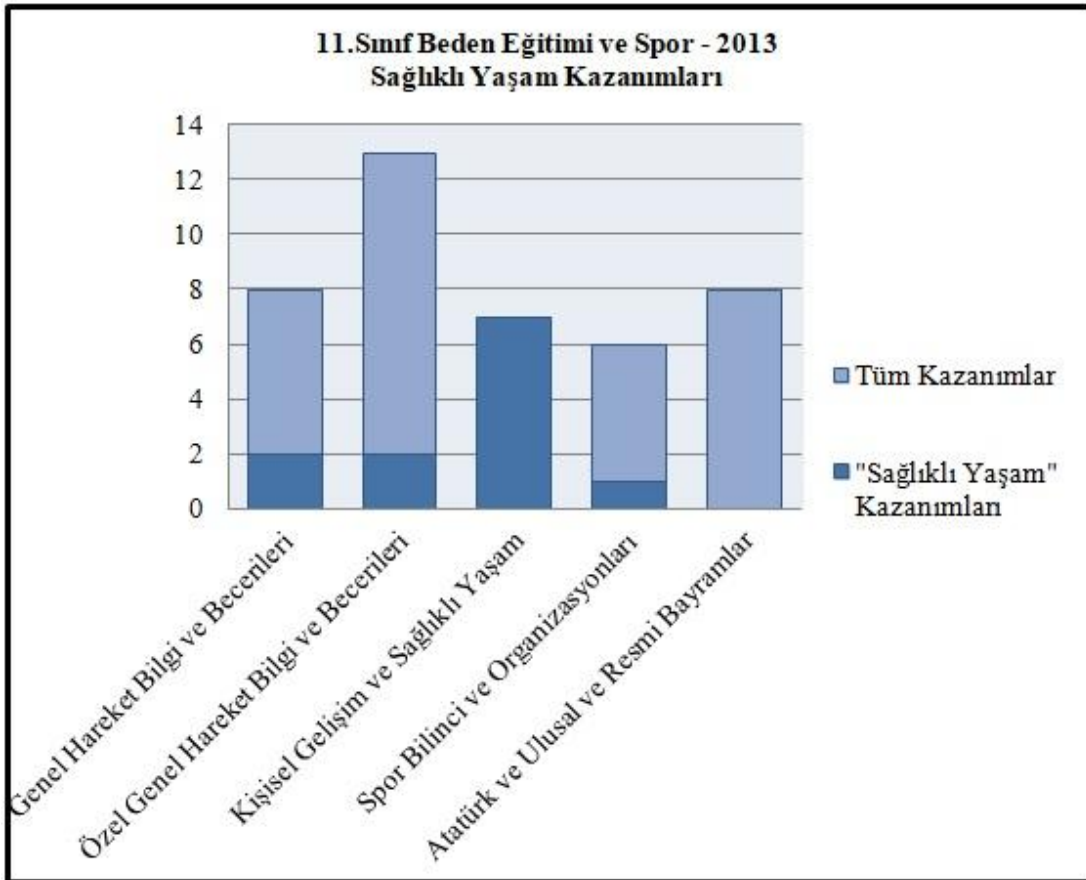
Şekil-25: 2018 Yılı 10.Sınıf Beden Eğitimi Dersinde Sağlıklı Yaşam Kazanımları

Tablo-28: 2013 Yılı 11.Sınıf Beden Eğitimi Dersinde Sağlıklı Yaşam Kazanımları

Öğrenme Alanı	Alt Öğrenme Alanı	Kazanım Sayısı	Sağlıklı Yaşam Kazanımları
HAREKET BİLGİ VE BECERİLERİ	Genel Hareket Bilgi ve Becerileri	8	2
	Özel Genel Hareket Bilgi ve Becerileri	13	2
SPOR KÜLTÜRÜ VE ULUSAL BİLİNÇ	Kişisel Gelişim ve Sağlıklı Yaşam	7	7
	Spor Bilinci ve Organizasyonları	6	1
	Atatürk ve Ulusal ve Resmi Bayramlar	8	0
TOPLAM		42	12

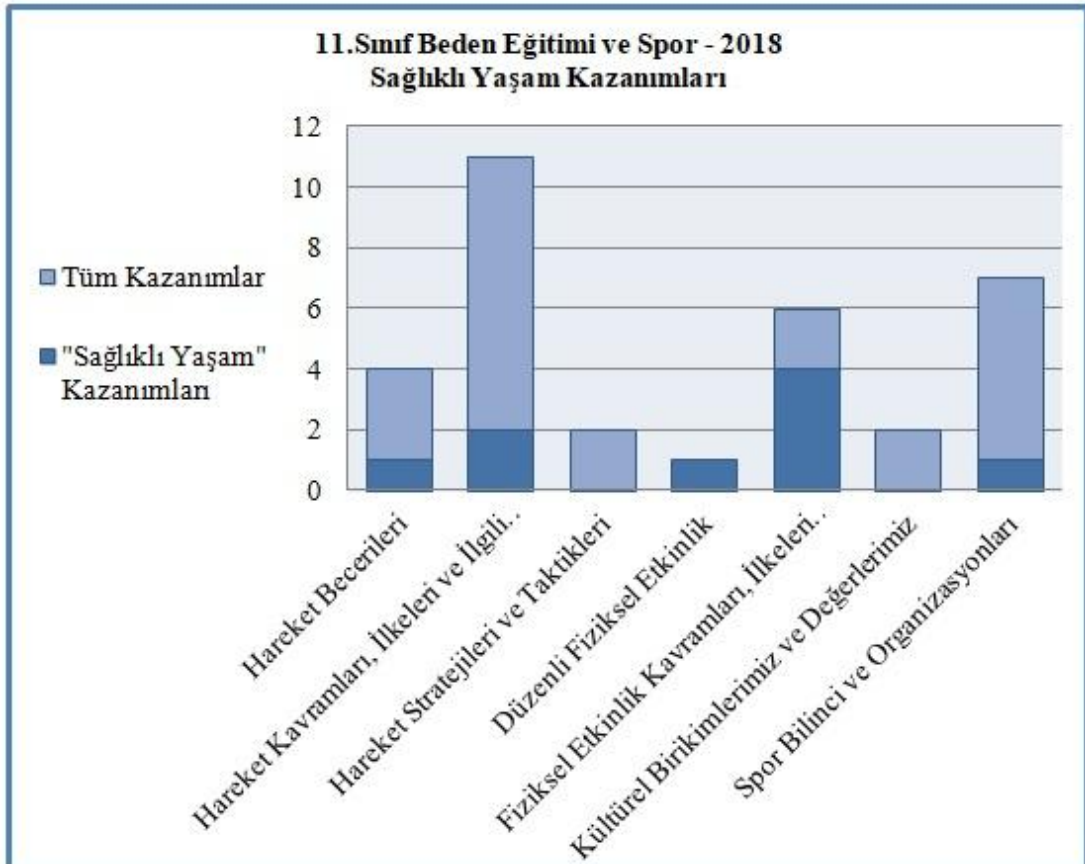
Şekil-26: 2013 Yılı 11.Sınıf Beden Eğitimi Dersinde Sağlıklı Yaşam Kazanımları

Tablo-29: 2018 Yılı 11.Sınıf Beden Eğitimi Dersinde Sağlıklı Yaşam Kazanımları

Öğrenme Alanı	Alt Öğrenme Alanı	Kazanım Sayısı	Sağlıklı Yaşam Kazanımları
HAREKET YETKİNLİĞİ	Hareket Becerileri	4	1
	Hareket Kavramları, İlkeleri ve İlgili Hayat Becerileri	11	2
	Hareket Stratejileri ve Taktikleri	2	0
AKTİF VE SAĞLIKLI HAYAT	Düzenli Fiziksel Etkinlik	1	1
	Fiziksel Etkinlik Kavramları, İlkeleri ve İlgili Hayat Becerileri	6	4
	Kültürel Birikimlerimiz ve Değerlerimiz	2	0
	Spor Bilinci ve Organizasyonları	7	1
TOPLAM		33	9

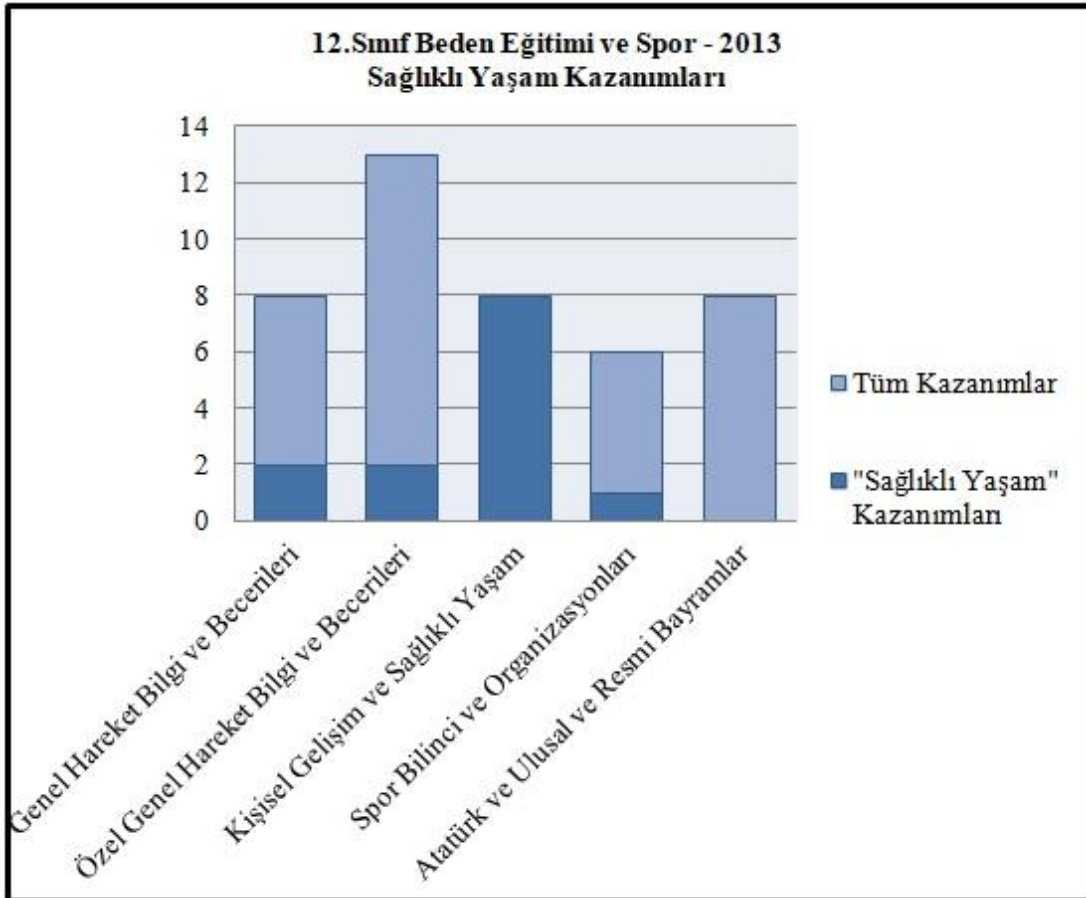
Şekil-27: 2018 Yılı 11.Sınıf Beden Eğitimi Dersinde Sağlıklı Yaşam Kazanımları

Tablo-30: 2013 Yılı 12.Sınıf Beden Eğitimi Dersinde Sağlıklı Yaşam Kazanımları

Öğrenme Alanı	Alt Öğrenme Alanı	Kazanım Sayısı	Sağlıklı Yaşam Kazanımları
HAREKET BİLGİ VE BECERİLERİ	Genel Hareket Bilgi ve Becerileri	8	2
	Özel Genel Hareket Bilgi ve Becerileri	13	2
SPOR KÜLTÜRÜ VE ULUSAL BİLİNÇ	Kişisel Gelişim ve Sağlıklı Yaşam	8	8
	Spor Bilinci ve Organizasyonları	6	1
	Atatürk ve Ulusal ve Resmi Bayramlar	8	0
TOPLAM		43	13

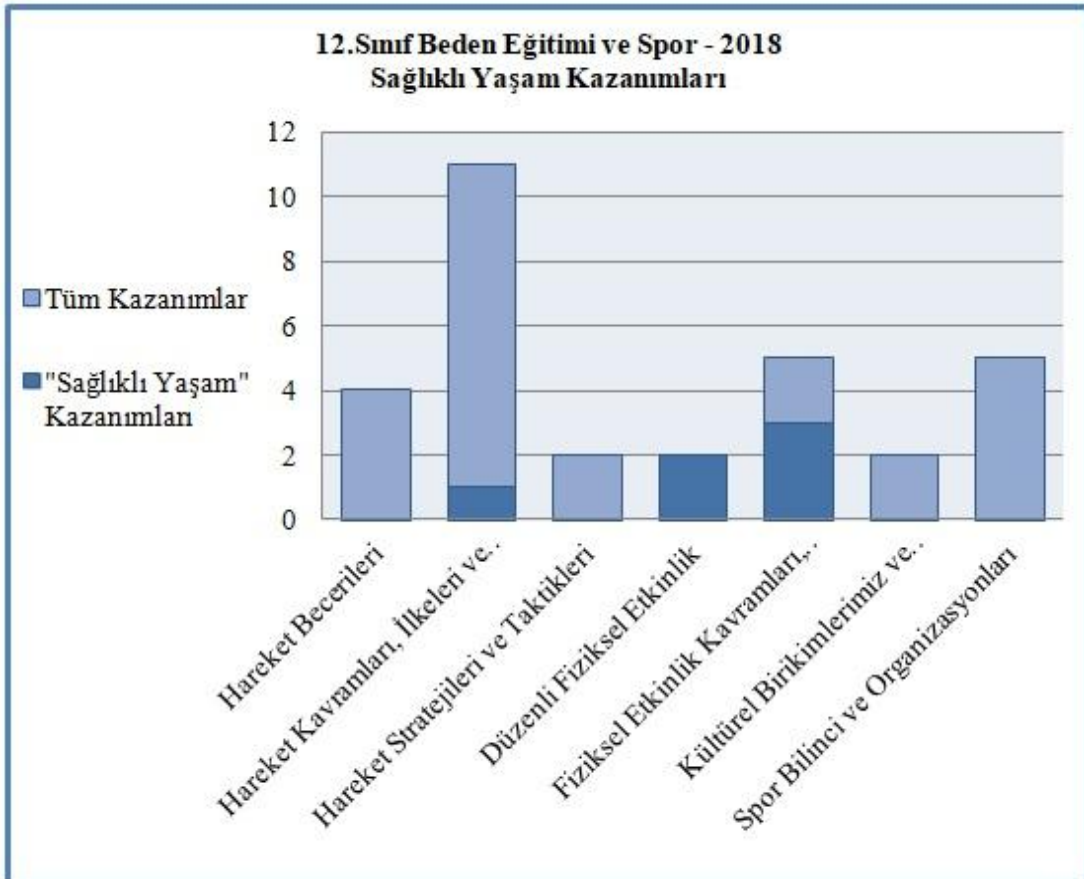
Şekil-28: 2013 Yılı 12.Sınıf Beden Eğitimi Dersinde Sağlıklı Yaşam Kazanımları

Tablo-31: 2018 Yılı 12.Sınıf Beden Eğitimi Dersinde Sağlıklı Yaşam Kazanımları

Öğrenme Alanı	Alt Öğrenme Alanı	Kazanım Sayısı	Sağlıklı Yaşam Kazanımları
HAREKET YETKİNLİĞİ	Hareket Becerileri	4	0
	Hareket Kavramları, İlkeleri ve İlgili Hayat Becerileri	11	1
	Hareket Stratejileri ve Taktikleri	2	0
AKTİF VE SAĞLIKLI HAYAT	Düzenli Fiziksel Etkinlik	2	2
	Fiziksel Etkinlik Kavramları, İlkeleri ve İlgili Hayat Becerileri	5	3
	Kültürel Birikimlerimiz ve Değerlerimiz	2	0
	Spor Bilinci ve Organizasyonları	5	0
TOPLAM		31	6

Şekil-29: 2018 Yılı 12.Sınıf Beden Eğitimi Dersinde Sağlıklı Yaşam Kazanımları

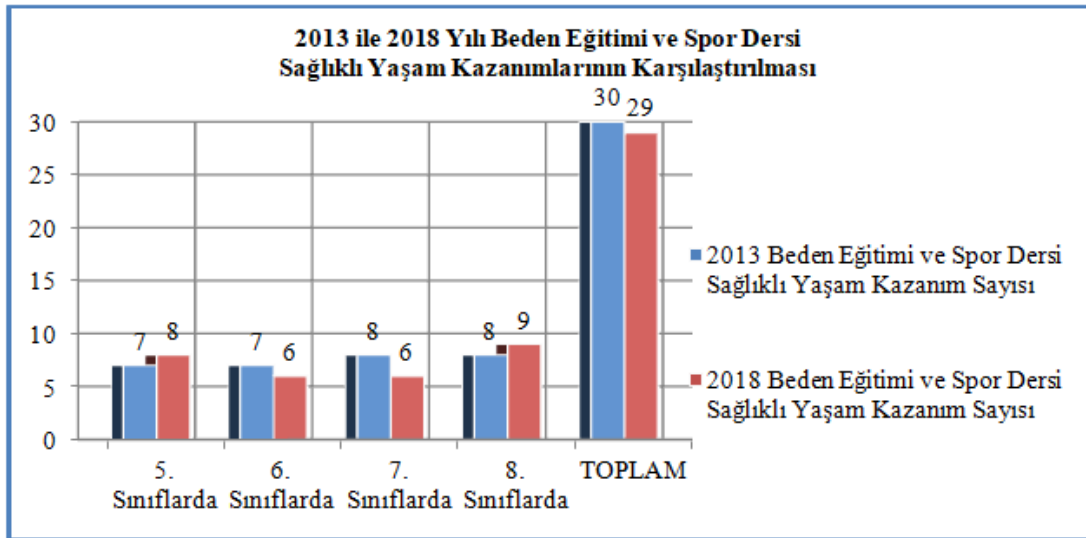

2013 yılındaki Ortaokul Beden Eğitimi ve Spor Müfredatı ile 2018 yılındaki Ortaokul Beden Eğitimi ve Spor Müfredatı karşılaştırıldığında (Tablo-32) sağlıklı yaşam kazanımlarında (-1) ve oranlarında (-%1,6) bir azalış görülmektedir.

Tablo-32: 2013 ile 2018 Yılı Ortaokul Beden Eğitimi ve Spor Derslerinde Sağlıklı Yaşam Kazanımlarının Karşılaştırması

	2013 Beden Eğitimi ve Spor Dersi		2018 Beden Eğitimi ve Spor Dersi	
	Sağlıklı Yaşam Kazanım Sayısı	Sağlıklı Yaşam Kazanım Yüzdesi	Sağlıklı Yaşam Kazanım Sayısı	Sağlıklı Yaşam Kazanım Yüzdesi
5. Sınıflarda	7	%23,3	8	%25,8
6. Sınıflarda	7	%23,3	6	%19,4
7. Sınıflarda	8	%26,7	6	%20,0
8. Sınıflarda	8	%28,6	9	%30,0
TOPLAM	30	%25,4	29	%23,8

Şekil-30: 2013 ile 2018 Yılı Ortaokul Beden Eğitimi ve Spor Derslerinde Sağlıklı Yaşam Kazanımlarının Karşılaştırması

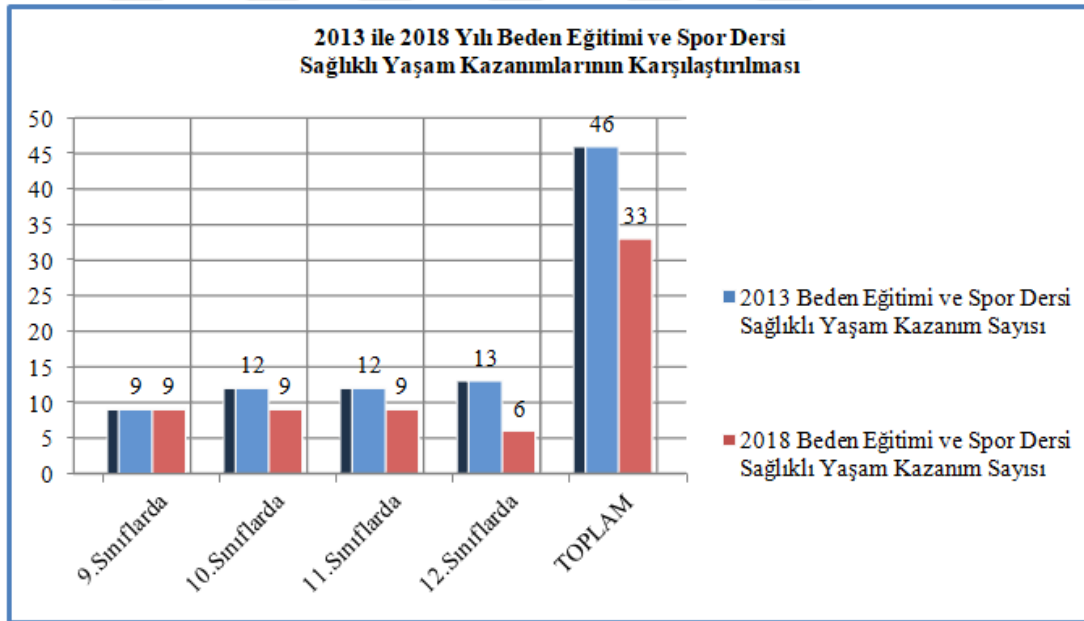
Şekil-30'da, 5. ve 8. sınıflarda sağlıklı yaşam kazanımlarında 1'er artış görülürken, 6. sınıflarda 1 kazanım ve 7. sınıflarda 2 kazanım azalış göstermektedir.

2013 yılındaki Ortaöğretim Beden Eğitimi ve Spor Müfredatı ile 2018 yılındaki Ortaöğretim Beden Eğitimi ve Spor Müfredatı karşılaştırıldığında (Tablo-33) sağlıklı yaşam kazanımlarında (-13) ve oranlarında (- %4,2) önemli azalışlar görülmektedir.

Tablo-33: 2013 ile 2018 Yılı Ortaöğretim Beden Eğitimi ve Spor Dersinde Sağlıklı Yaşam Kazanımlarının Karşılaştırması

	2013 Beden Eğitimi ve Spor Dersi		2018 Beden Eğitimi ve Spor Dersi	
	Sağlıklı Yaşam Kazanım Sayısı	Sağlıklı Yaşam Kazanım Yüzdesi	Sağlıklı Yaşam Kazanım Sayısı	Sağlıklı Yaşam Kazanım Yüzdesi
9.Sınıflarda	9	%20,9	9	%22,0
10.Sınıflarda	12	%28,6	9	%23,1
11.Sınıflarda	12	%28,6	9	%27,3
12.Sınıflarda	13	%30,2	6	%19,4
TOPLAM	46	%27,1	33	%22,9

Şekil-31: 2013 ile 2018 Yılı Ortaöğretim Beden Eğitimi ve Spor Dersinde Sağlıklı Yaşam Kazanımlarının Karşılaştırması

2013 ve 2018 yıllarına ait Beden Eğitimi ve Spor müfredatı karşılaştırıldığında 9. Sınıfların sağlıklı yaşam kazanımları (9) değişmezken diğer sınıflarda azalmıştır. 12. Sınıfların sağlıklı yaşam kazanımlarında da (-7 Kazanım) önemli bir düşüş olmuştur. Sağlıklı yaşam kazanımları tüm kazanımlara oranlandığında ise 9. ve 11. sınıflarda (sırasıyla +%1,1 ve -%1,3) önemli bir farklılık bulunmazken 10. ve 12. sınıflarda (sırasıyla -%5,5 ve -%10,8) önemli bir azalış mevcuttur.

3.3. BİYOLOJİ DERSİ'NİN 2018 YILI ÖĞRETİM PROGRAMI

3.3.1. 2018 Yılı Biyoloji Dersi'nde Milli Eğitimin Özel Amaçları

Tablo-34: 2018 Yılı Biyoloji Dersi'nde Milli Eğitimin Özel Amaçları

Biyoloji Dersi Öğretim Programının Özel Amaçları

1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu'nun 2. maddesinde ifade edilen Türk Millî Eğitiminin Genel Amaçları ile Türk Millî Eğitiminin Temel İlkeleri esas alınarak hazırlanan Biyoloji Dersi Öğretim Programı ile öğrencilerin;

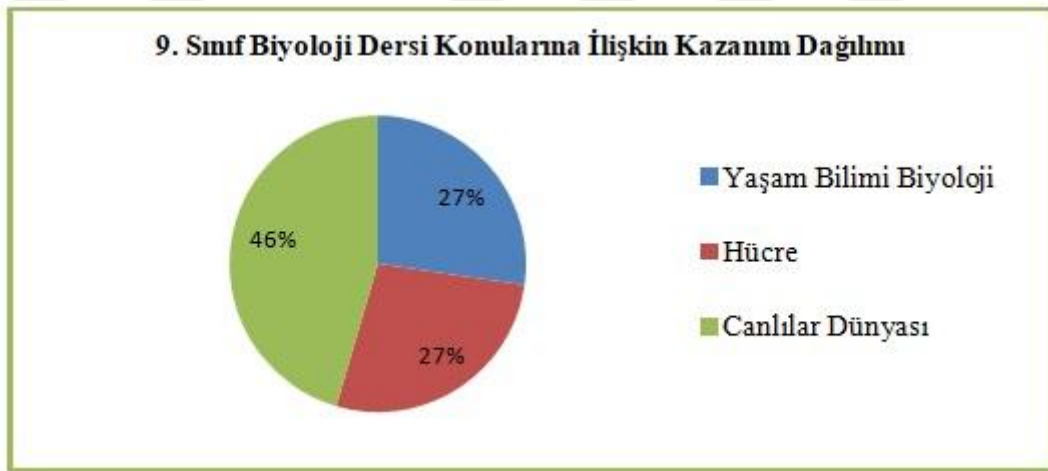
- Biyolojide yer alan yasa, teori, süreç, prensip, ilke, hipotez ve deneyler hakkında bilgi sahibi olmaları,
- Biyoloji bilgisi ve uygulamalarını günlük hayatta kullanma becerisi kazanmaları,
- Bilim tarihi süreci içerisinde biyoloji alanına katkı sağlayan bazı bilim insanlarını tanımaları,
- Biyoloji ve bilimle ilgili tartışmalara etkin olarak katılmaları ve bu tartışmaları değerlendirebilmeleri,
- Biyoloji dersinde edindikleri bilgi, beceri ve yeterlilikleri kullanarak yeni fikirler üretmeye ve özgün çalışmalar yapmaya istek duymaları,
- İşlevsel projeler, kapsamlı ve özgün tasarımlar ve buluşlar yapabilmeleri,
- Canlılardan esinlenerek geliştirilen teknolojilerin farkına varmaları ve benzer yenilikler yapmak için istekli olmaları,
- Bilim ve teknolojinin insanın ve diğer canlıların yaşamlarına olan etkilerini değerlendirebilmeleri,
- Bilimsel çalışmalarda ve toplumsal hayatta etik değerlere sahip olmanın ve bu değerlere uygun davranmanın gerekliliğini ve önemini kavramaları,
- Sosyobilimsel konular (bilimle ilişkili tartışmalı sosyal konular) hakkında bilinçli değerlendirmeler yapabilmeleri,
- Araştıran, eleştirel düşünen, iş birliği yapan, etkili iletişim becerisine sahip, problem çözen, sorgulayan, üreten, hayat boyu bilim öğrenmeye istekli bireyler olmaları amaçlanmaktadır (MEB, 2018ç).

3.3.2 2018 Yılı 9.Sınıf Biyoloji Müfredatı

Tablo-35: 2018 Yılı Biyoloji Dersi 9.Sınıflara Ait Kazanımlar

Ünite No	Ünite Adı	Ünitelere Göre Kazanım Dağılımı	
		Kazanım Sayısı	Kazanım Yüzdesi %
1	Yaşam Bilimi Biyoloji	3	27
2	Hücre	3	27
3	Canlılar Dünyası	5	46
TOPLAM		11	100

Şekil-32: 2018 Yılı Biyoloji Dersi 9.Sınıflara Ait Kazanımlar

1.Ünite: Yaşam Bilimi Biyoloji

1.Konu: Canlı Yapısındaki Temel Bileşikler

- **Canlı yapısında bulunan organik ve inorganik bileşikler açıklanır.**

Canlıların besin olarak dışarıdan hazır almaları gereken su ve minerallerin önemini kavrar. Mikro ve makromineraleri canlılığın devamıyla ilişkilendirir.

Karbonhidratı, yağı, proteini, nükleik asitleri, enzimleri, özellikleriyle tartışır. ATP ve hormonlar formülleri gösterilmeden canlılardaki önemi kavratılır. Vitaminler temel özellikleriyle örneklendirilerek canlılardaki önemi vurgulanır. B vitaminleri çeşitlendirilmez.

- **Yağlar, karbonhidratlar, proteinler, vitaminler, su ve mineraller sağlığın vazgeçilmezleri olarak kavrar ve beslenmeyle ilişki gösterilir.**

Obeziteden diyabete kadar birçok sorunun beslenmeyle ilişkili olduğundan söz edilir. Öğrenciler, haftanın her gününe uygun yiyecekler koyarak kendi beslenmelerini programlamayı başarır.

3.Ünite: Canlıların Dünyası

2.Konu: Canlılar Âlemi ve Özelliği

- **Virüsler genel özellikleriyle açıklanır.**

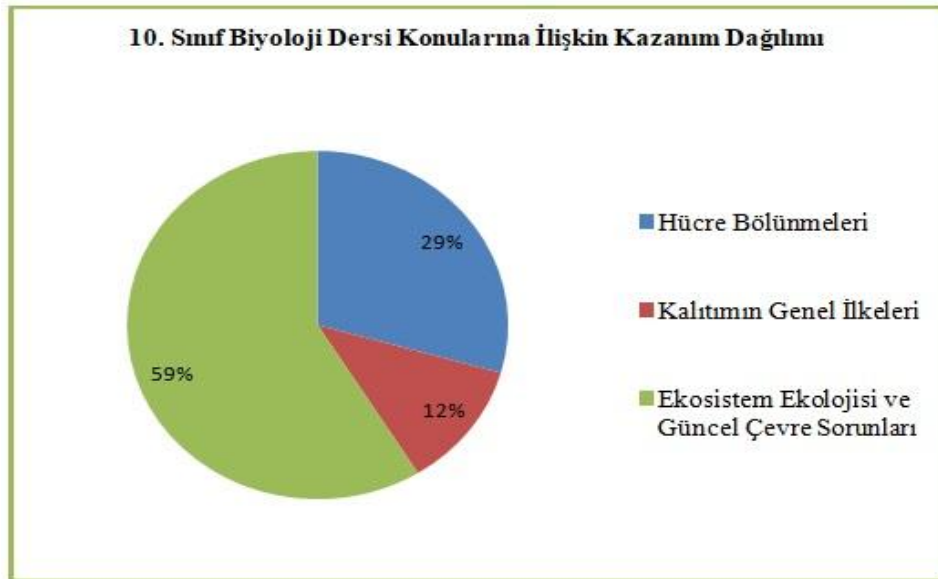
Virüsler, insanların sağlığına genelde olumsuz etkide bulunur. İnsanın beyin ve omuriliğine yerleşen, yumuşak dokuya yerleşen, deriye yerleşen, savunma hücrelerine yerleşen çeşitleri olduğu söylenerek araştırılması istenir. Virüs kaynaklı hastalıklar araştırılarak, alınabilecek önlemlerin tartışılması sağlanır.

3.3.3 2018 Yılı 10.Sınıf Biyoloji Müfredatı

Tablo-36: 2018 Yılı Biyoloji Dersi 10.Sınıflara Ait Kazanımlar

Ünite No.	Ünite Adı	Ünitelere Göre Kazanım Dağılımı	
		Kazanım Sayısı	Kazanım Yüzdesi %
1	Hücre Bölünmeleri	5	29
2	Kalıtımın Genel İlkeleri	2	12
3	Ekosistem Ekolojisi ve Güncel Çevre Sorunları	10	59
TOPLAM		17	100

Şekil-33: 2018 Yılı Biyoloji Dersi 10.Sınıflara Ait Kazanımlar

1.Ünite: Hücrenin Bölünmesi

1.Konu: Mitoz Bölünme - Eşeysiz Üremeler

- **Canlıların hücrelerinin bölünmesindeki önem vurgulanır.**

Hücrelerin bölünmesinde üremenin, büyümenin ve gelişmenin sağlanması gibi canlıların birçok menfaati bulunur. Örneklerle izah edilir.

- **Mitoz bölünme açıklanır.**

Hücresel bölünmesindeki kontrol noktaları bilinir ve bu durumun canlılara ne gibi avantajlar sağladığı kanser konusuyla ilişkilendirilerek önemle vurgulanır.

2.Konu: Mayoz Bölünme - Eşeyli Üremeler

2.Ünite: Kalıtımda Genel İlkeler

1.Konu: Kalıtımın Önemi ve Biyoçeşitlilik

- **Kalıtımda temel prensipler açıklanır.**

Cinsiyet kromozomlarıyla genetik aktarımdan örneklerle (doğuştan kanında pıhtılaşma faktörü içermeyen hemofiliden ve kırmızı-yeşil renkleri ayırt edememe durumu renkkörlüğünden) bahsedilir. Hem Y'de hem de X kromozomu üzerinde mutasyona uğramış genlerin taşınabileceği ifade edilir. Genetik hastalıklar, ihtimallerin yüksek olduğu akrabaların evliliği üzerinden tartışılır.

3.Ünite: Ekosistemler - Ekoloji ve Çevredeki Çeşitli Problemler

1.Konu: Ekosistemler - Ekoloji

- **Ekosistemlerin canlı cansız bileşenden oluştuğunu ve ilişkilerini ifade eder.**

Ekosistemlerde oluşacak değişikliklerden biri ele alınır ve doğanın dengesinin nasıl etkilenebileceği tartışılır.

- **Ekosistemlerde maddenin ve enerjinin akışı incelenir.**

Biyobirikimin insanın sağlığına ve tüm canlılara bakan olumsuzlukları araştırılır ve sınıf ortamında tartışılır.

2.Konu: Günümüzde Çevremizin Problemleri ve İnsanlar

- **Çevredeki sorunların sebepleri ve sonuçları masaya yatırılır.**

Günümüzde çevremizin bitmek bilmeyen (biyolojik çeşitliliğin azalması, hava kirliliği, su kirliliği, toprak kirliliği, radyoaktif kirlilik, ses kirliliği, asit yağmurları, küresel iklim değişikliği, erozyon, doğal hayat alanlarının tahribi ve orman

yangınları) problemleri kısa başlıklar halinde konuşulur ve sağlıklı yaşamı bozacak bu olumsuzlukların etkilerini araştırır ve sunar.

Çevremizin problemlerinde görülen artış sebebiyle yeni gelişen hastalıklar arasında ilişki kurar.

- Çevrenin sorunlarında bireysel sorumluluğunu kavrar.
- Mahalli ve genel olarak çevrenin kirliliğine karşı alınması gereken önlemleri ve çözüm önerilerini tartışır.

3.Konu: Doğal Kaynaklarda ve Biyoçeşitlilikte Koruma Önlemi

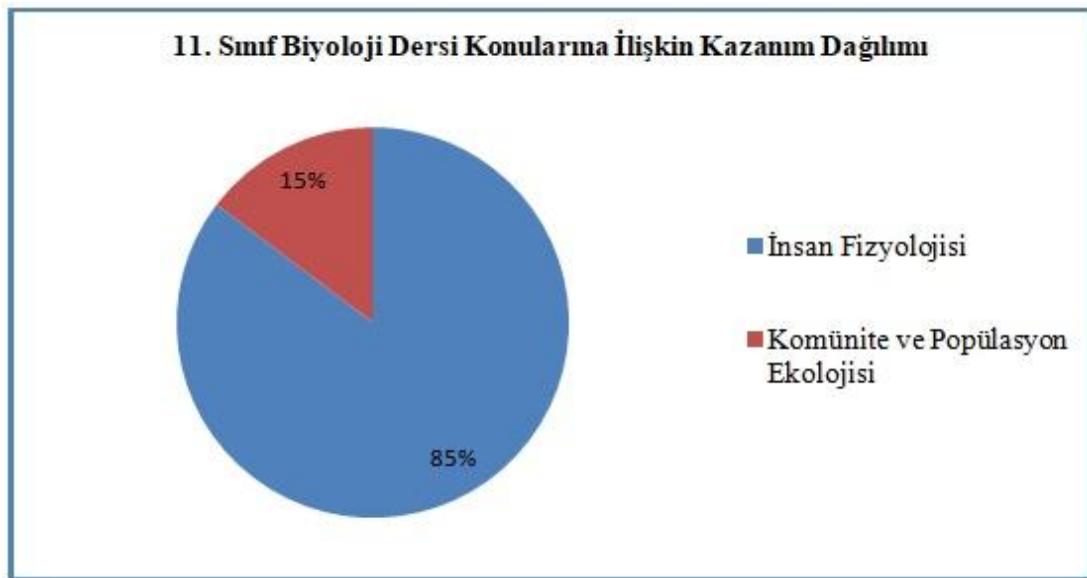
- Doğal kaynaklarda sürdürülebilirlik konusunun önemine dikkat çeker.
- Biyoçeşitliliğin yaşamın sürdürülebilirliği açısından önemi ifade edilir.
- Biyoçeşitliliğin korunmasında sorumluluğunun farkına varır.

3.3.4 2018 Yılı 11.Sınıf Biyoloji Müfredatı

Tablo-37: 2018 Yılı Biyoloji Dersi 11.Sınıflara Ait Kazanımlar

Ünite No.	Ünite Adı	Ünitelere Göre Kazanım Dağılımı	
		Kazanım Sayısı	Kazanım Yüzdesi %
1	İnsan Fizyolojisi	29	85
2	Komünite ve Popülasyon Ekolojisi	5	15
TOPLAM		34	100

Şekil-34: 2018 Yılı Biyoloji Dersi 11.Sınıflara Ait Kazanımlar

1.Ünite: İnsanın Fizyolojisi

1.Konu: Endokrin ve Sinir Sistemi, Duyu Organları

- **Sinir sistemindeki yapıları, görevleri ve işleyişleri izah eder.**

Reflekslerin insanın yaşamındaki önemine değinilir.

- **İç salgı bezlerini, salgıladığı hormonlarla birlikte açıklar.**

Homeostasiye örnekler verilir. Bir hormonun yaşam kalitesine nasıl etki edebileceği üzerine örneklerle tartışılır.

- **Sinir sisteminin rahatsızlıkları örneklerle açıklanır.**

Sinir sistemi rahatsızlıklarının (depresyon, irade kaybı, güç kaybı...) tedavisine yönelik teknoloji alanındaki gelişmeleri araştırması teşvik edilir.

- **Sinir sistemindeki işleyişin düzenli olması adına yapabileceklerimizin neler olduğunu ifade eder.**
- **Duyu organlarında yapı ve işleyişi bilir.**
- **Duyu organlarındaki rahatsızlıkları örneklerle izah eder.**

Görme ve işitme kusurlarına değinilir. Bedensel engelli bireylerin karşılaştığı sorunları tartışır ve yakın bölgede yaşayan insanları bilinçlendirmek amacı ile etkinlikler planlanır.

- **Duyu organlarındaki işleyişin düzenli olması adına yapabileceklerimizin neler olduğunu ifade eder.**

Duyu organlarının rahatsızlıklarına örnekler verilerek tedavileriyle alakalı teknolojik gelişmeler araştırılır.

2.Konu: İskelet Kas Sistemi

- **İskelet kas sisteminin yapısı, görevleri ve işleyişi açıklanır.**
- **İskelet kas sisteminin rahatsızlıkları açıklanır.**

Yaralanmalar, kemik kırıkları, kas yırtıkları tedavileriyle birlikte araştırılır.

- **İskelet kas sisteminde işleyişin düzenli olması adına yapabileceklerimizin neler olduğunu ifade eder.**

İskelet kas sisteminin sağlığının korunmasında düzenli sporu, doğru beslenmeyi ve uygun fiziki duruşu önemser.

3.Konu: Sindirim Sistemi

- **Sindirim sisteminin yapısı, görevleri ve işleyişleri açıklanır.**

- **Sindirim sisteminin rahatsızlıkları açıklanır.**

Neredeyse her bireyde görülebilen örneklerle açıklanır.

- **Sindirim sisteminde işleyişin düzenli olması adına yapabileceklerimizin neler olduğunu ifade eder.**

Fiziksel etkinliklerle sindirimin düzgün gerçekleşmesine katkı sağlanacağını bilir. Tüketilecek besinlerde temizlik hassasiyeti gelişir. Diyet lifi ve diğer öğeler bakımından zengin içeriğe sahip gıdaları önemser. Asit içeren içeceklerden ve sağlıksız atıştırmalıklardan sindirim sisteminin sağlığını düşünerek uzak durur. Antibiyotiklerin bağırsakta bulunan mikroorganizmaları yok edeceğinden bilinçsizce kullanmaktan kaçınır.

4.Konu: Dolaşım Sistemleri

- **Dolaşım sistemi elemanlarının yapısı, görevi ve işleyişi açıklanır.**

Kanını ve kemik iliğini bağışlamanın önemli olduğu bilinci taşır.

- **Lenf dolaşımı açıklanır.**

Ödemin oluşma nedenleri araştırılır. Lenf dolaşımı ile bağışıklığın ilişkisi kurulur.

- **Dolaşım sistemindeki rahatsızlıklar açıklanır.**

Kalple ve damarla ilgili hastalıklar örneklendirilerek açıklanır.

- **Dolaşım sisteminde işleyişin düzenli olması adına yapabileceklerimizin neler olduğunu ifade eder.**

- **Bağışıklık çeşitleri ve vücudumuzun savunma hattındaki işleyişler açıklanır.**

Patojenik mikroorganizmalara ve antijenlere karşı birinci savunma hattımızın önemi örneklendirilerek açıklanır. Enfeksiyonlar ve alerjilerin bağışıklığımız ile bağı vurgulanır. Aşının önemli olduğunu bilir. Bazı aşılar niçin zamanla etkisini yitirir, araştırır. genetik yapıları hızla değişen canlılara karşı alınacak tedbirleri tartışır.

5.Konu: Solunum Sistemi

- **Solunum sisteminde yapılar, görevler ve işleyişler açıklanır.**

- **Alveollerin gazların değişimindeki etkisini bilir.**

- **Solunum sisteminde görülen hastalıkları örneklendirir.**

Alt ve üst solunum yolları enfeksiyonları araştırılır.

- **Solunum sisteminde işleyişin düzenli olması adına yapabileceklerimizin neler olduğunu ifade eder**
- Bazı mesleklerde sık görülmekte olan solunum sistemi hastalıklarına karşı alınabilecek önlemleri ifade eder.

6.Konu: Üriner Sistem

- **Üriner sistemde yapılar, görevleri ve işleyişleri açıklanır.**
- **Homeostasiye (kararlı içdenge) büyük katkı sağlaması bakımından böbrekler araştırılır.**
- **Üriner sistem rahatsızlıklarına örnekler verir.**

Böbreklerde ve idrar yolunda görülen problemler belirtilir. Diyalize giren hastalar düşünülerek böbreğin fonksiyonuna dair tartışma yürütülür.

- **Üriner sisteminde işleyişin düzenli olması adına yapabileceklerimizin neler olduğunu ifade eder.**

7.Konu: Üreme Sistemi ve Embriyonik Gelişim

- **Üreme sisteminin yapı, görev ve işleyişini açıklar.**
In vitro fertilizasyon yöntemleri kısaca açıklanır.
- **Üreme sisteminde işleyişin düzenli olması adına yapabileceklerimizin neler olduğunu ifade eder.**
- **İnsanlarda embriyolojik gelişme süreci açıklanır.**

Hamilelik döneminde fetüs gelişimine zarar veren etkenler (çoklu besin yetmezliği, toksin birikimleri, enfeksiyon riski, radyoaktif dalgalar, rontgen ışınlar vb) belirtilir. Hamilelik sürecinin takibi bebek ve anne sağlığı vurgulanarak açıklanır.

2.Ünite: Komünite ile Populasyon Ekolojisi

1.Konu: Komünite Ekolojisi

- **Komünite içerisinde türlerin simbiyotik ilişkilerinden örnekler verir.**

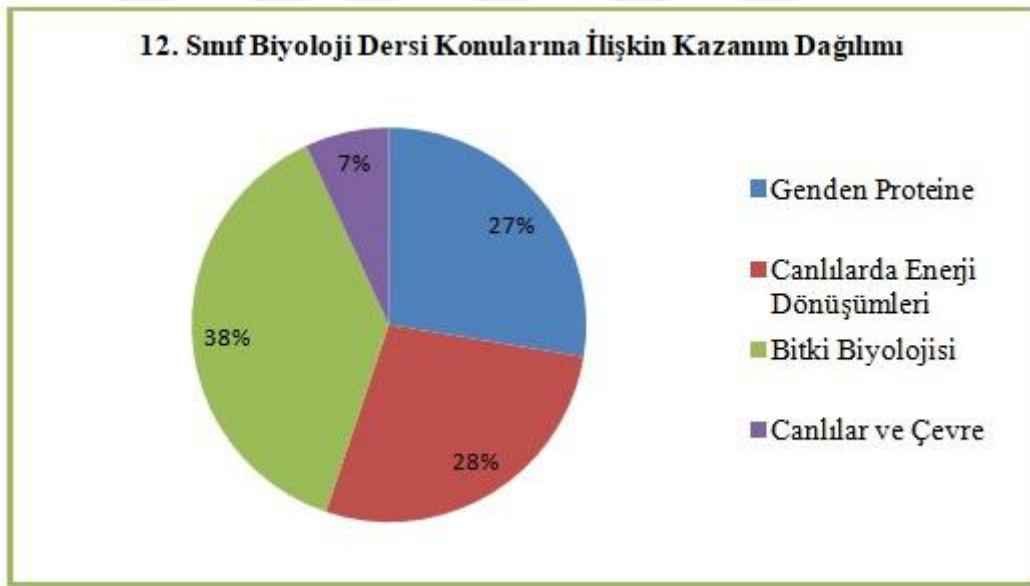
Parazit ve mutualist canlıların insan vücudu ile ilişkilendirilmesi sağlanır (dış parazit olarak sivrisinek ve pireler, iç parazit olarak bağırsak kurtları trişinler, mutualist canlılar olarak bağırsak florasındaki faydalı bakteriler verilir).

3.3.5 2018 Yılı 12.Sınıf Biyoloji Müfredatı

Tablo-38: 2018 Yılı Biyoloji Dersi 12.Sınıflara Ait Kazanımlar

Ünite No.	Ünite Adı	Ünitelere Göre Kazanım Dağılımı	
		Kazanım Sayısı	Kazanım Yüzdesi %
1	Genden Proteine	8	27
2	Canlılarda Enerji Dönüşümleri	8	28
3	Bitki Biyolojisi	11	38
4	Canlılar ve Çevre	2	7
TOPLAM		29	100

Şekil-35: 2018 Yılı Biyoloji Dersi 12.Sınıflara Ait Kazanımlar

1.Ünite: Gen Protein İlişkisi

1.Konu: Önemli Moleküller; Nükleik Asitler

- Nükleik asitler keşfedildikten sonraki süreçleri genel hatlarıyla bilir.
- Nükleik asit çeşitleri ve görevleri izah edilir.
- Hücrede bulunan kalıtsal materyallerin molekül büyüklüklerinin farkını bilir.
- DNA replikasyonunun aşamalarını ifade eder.

2.Konu: Genetik Şifremiz ve Proteinlerin Sentezlenmesi

- Proteinlerin sentez mekanizması açıklanır.

- **Genetik alanındaki mühendislikler ve biyoloji teknolojileri açıklanır.**
- **Genetik alanındaki mühendislikler ve gen teknoloji uygulamalarını açıklar.**

Genetik teknolojisi, insan-genom-projesi, DNA-parmak-izi analizleri, kök hücre teknolojisindeki gelişmeler ve etki alanlar araştırılır ve sonuçları sınıf ortamında paylaşılır.

- **Genetik alanındaki mühendislikler ve gen teknoloji uygulamalarının insan hayatındaki etkisi değerlendirilir.**

Aşıların önemi, antibiyotiklerin üretimi, insülinin sentezi, interferonların özelliği, kanserin nedenleri ve tedavisine yönelik uygulamalar ve ıslah çalışmaları hakkında bilgi paylaşılır. Klon canlılar ve GDO'lu ürünlerin akıbeti tartışılır. Dolly'den bahsedilir.

2.Ünite: Canlılardaki Enerjinin Dönüşümü

1.Konu: Canlılar ve Enerjiler

- **Canlılığın sürdürülebilmesinde enerji gereksinimi açıklanır.**

2.Konu: Hücredeki Enerji Üretimi

- **Hücresel solunum açıklanır.**

Etanol ile laktat fermentasyonuna yaşamdan örnekler vererek açıklanması sağlanır.

4.Ünite: Canlı ve Çevremiz

1.Konu: Canlı ve Çevremiz

- **Çevrenin şartlarına göre genlerin değişimleri ve etkileri tartışılır.**

Genlerdeki ani değişimler, uyum sağlama çabaları, genetik çeşitliliğin artması ve azalması konularına değinilir. Böceklerle ve yabancı otlarla mücadelede kullanılan kimyasalların zamanla etkisini yitirmelerindeki sebepler araştırılarak tartışılır.

3.3.6 2018 Yılı Biyoloji Müfredatı'nda Sağlıklı Yaşam

9. Sınıflarda; “Yaşam Bilimi Biyoloji” ünitesinde “Canlıların Yapısında Bulunan Temel Bileşikler” konusunda, inorganik bileşiklerin (su, mineraller, asit, baz ve tuzlar) ve organik bileşiklerin (karbonhidratlar, yağlar, proteinler, vitaminler, nükleik asitler, ATP, enzimler ve hormonlar) canlılar için önemi vurgulanır. Bu temel bileşenlerin sağlıklı beslenme ile ilişkisi kavratılır. Diyabet ve obezite gibi metabolik bozukluklar, sağlıklı beslenme çerçevesinde ele alınır. Sağlıklı yaşam bilincinin kazandırılması amacıyla kendi yaş gruplarına özel, sağlıklı beslenme programı hazırlamaları amaçlanmıştır.

“Canlılar Dünyası” ünitesinde “Canlı Âlemleri ve Özellikleri” konusunda, virüslerin insan sağlığına etkileri, neden olduğu (grip, uçuk, kuduz, hepatit, AIDS gibi) hastalıklar ve bu hastalıklardan korunma bilgileri verilmektedir.

10. Sınıflarda; “Hücresinin Bölünmesi” ünitesinde “Mitoz Bölünme ve Eşeysiz Üremeler” konusunda, canlılığın devamı için şart olan hücre bölünmesi faaliyetlerinin gerekliliği açıklanarak büyüme, gelişme ve üreme konuları ile ilişkilendirilir. Hücre bölünmesinin kontrolü ve kanserle ilişkisi vurgulanır.

“Kalıtımın Genel İlkeleri” ünitesinde “Kalıtım ve Biyolojik Çeşitlilik” konusunda, cinsiyete bağlı kalıtsal hastalıklar ve bu bağlamda akraba evliliğinin olumsuz etkisi vurgulanmaktadır.

“Ekolojik sistem Ekoloji ve Günümüz Çevre Problemleri” ünitesinde “Ekosistem Ekolojisi” konusunda, ekosistemin canlı ve cansız bileşenlerini, madde ve enerji akışını öğrenirken, biyolojik birikimin insan sağlığına olumsuz etkilerini, ekosistemde oluşacak aksamanın tüm canlıları etkileyeceğini kavrar. “Güncel Çevre Sorunları ve İnsan” konusunda, çevre sorunlarının başlıca sebeplerini ve bu sorunların oluşmasında bireylerin rolünü kavrar. Sorunlara çözüm önerisinde bulunur. “Doğal Kaynaklarımız ve Biyoçeşitliliğin Korunması” konusunda, doğal kaynaklarımızın doğru kullanımının, biyoçeşitliliğin yaşam için önemi açıklanmakta ve biyoçeşitliliğin korunmasına yönelik öneriler istenmektedir.

11. Sınıflarda; “İnsan Fizyolojisi” ünitesinde “Sinir ve Endokrin Sistem, Duyu Organları” konusunda, reflekslerin insanın yaşamı için önemli olduğu, homeostasinin gerekliliği, hormonların yaşam kalitesine etkileri, sinir sistemi rahatsızlıkları (depresyon, irade kaybı, güç kaybı...) ve rahatsızlıkların tedavisindeki son gelişmeler

vurgulanır. Öğrencilerin duyu organı rahatsızlıklarını araştırıp sunmaları, engelli bireylerin karşılaştığı sorunlara karşı sosyal farkındalık projesi hazırlamaları istenerek bilinçlenmeleri amaçlanmıştır. Sinir sistemi ve duyu organları yapı ve işleyişinin devamına ilişkin çıkarımlarda bulunması sağlanır. “Destek ve Hareket Sistemi” konusunda, destek ve hareket sistemi rahatsızlıklarını (yaralanmalar, kemik kırıkları, kas yırtıkları) araştırır. Sporun, beslenmenin ve uygun duruşun rahatsızlıkların önlenmesindeki etkisini paylaşır. “Sindirim Sistemi” konusunda, her bireyde görülmesi muhtemel sindirim sistemine ait problemleri araştırır. Tüketilen besinlerin doğallığı, temizliği ve zengin lif içeriğinin; düzenli fiziksel etkinliğin sindirim sağlığına olumlu etkilerine dikkat çekilirken asit eklenmiş içeceklerin tüketiminin ve sağlıksız ayaküstü atıştırmaların sindirim sistemine etkilerinin tartışılması istenmektedir. Antibiyotiklerin bağırsakta bulunan mikroorganizmaları yok edeceğinden bilinçsizce kullanılmamaya yönlendirilir. “Dolaşım Sistemi” konusunda, dolaşım sisteminin yapı ve işleyişi açıklanır. Kan bağıışı ve kemik iliği bağıışının önemi vurgulanır, toplumsal farkındalık oluşturmaya yönelik çalışmalara yönlendirilir. Ödem, bağıışıklık ve lenf dolaşımı ilişkisi açıklanır. Dolaşım sisteminde özellikle kalple ve damarla ilgili rahatsızlıkları örneklendirilerek açıklaması istenir. Böylece dolaşım sisteminde fizyolojik işleyişin devamlılığını sağlama konusunda çıkarımlarda bulunması sağlanır. Patojenik mikroorganizmalara ve antijenlere karşı birinci savunma hattımızın önemi örneklendirilerek açıklanır. Enfeksiyonlar ve alerjilerin bağıışıklığımız ile bağıı vurgulanır. Aşı olmanın önemli olduğunu bilir. Bazı aşular niçin zamanla etkisini yitirir, araştırarak genetik yapıları hızla değıışen canlılara karşı alınacak tedbirleri tartışır. “Solunum Sistemi” konusunda, akciğer ve dokular arasında gaz taşınması olayı açıklanır ve solunum sistemi hastalıkları (Alt ve üst solunum yolları enfeksiyonları) belirtilir. Solunum sisteminde fizyolojik işleyişin devamlılığını sağlama konusunda çıkarımlarda bulunması sağlanır. “Üriner Sistem” konusunda, homeostasiye (kararlı içdenge) büyük katkı sağladığı vurgulanırken böbreklerde ve idrar yolunda görülen problemlere yoğunlaşılır. Diyalize giren hastalar düşünülerek böbreğin fonksiyonuna dair tartışma yürütülür Böbrek bağıışındaki önem kavranır. Boşaltım sisteminde fizyolojik işleyişin devamlılığını sağlama konusunda çıkarımlarda bulunması sağlanır. “Üreme Sistemi ve Embriyonik Gelişim” konusunda, üreme sistemi yapı ve işleyişi, kısırılık ve tüp bebek yöntemi

hakkında bilgi verilir. Hamilelik sürecinde bebeğin gelişim süreci açıklanarak bu süreci olumsuz etkileyecek (çoklu besin yetmezliği, toksin birikimleri, enfeksiyon riski, radyoaktif dalgalar, röntgen ışınlar gibi) faktörler belirtilir. Hamilelik sürecinin takibi bebek ve anne sağlığı vurgulanarak açıklanır.

“Komünite ve Populasyon Ekolojisi” ünitesinde insan sağlığı ile ilişkilendirerek parazitliğe ve mutualist yaşama örnekler (dış parazit olarak sivrisinek ve pireler, iç parazit olarak bağırsak kurtları trişinler, mutualist canlılar olarak bağırsak florasındaki faydalı bakteriler) verilir.

12. Sınıflarda; “Genden Proteine” ünitesinde “Nükleik Asitlerin Keşfi ve Önemi” konusunda, hücrelerin yönetim materyali olan nükleik asitlerin çeşitlerini ve görevlerini açıklar. DNA’nın eşlenmesi açıklanırken bilimsel çalışmalarıyla ve vatanseverliği ile rol model olan gündemdeki bilim insanı Aziz Sancar’a değinilir. “Genetik Şifre ve Protein Sentezi” konusunda, protein sentez süreci, genetik mühendislik ve biyoteknoloji kavramları açıklanır. Bu bağlamda Genetik teknolojisi, insan-genom-projesi, DNA-parmak-izi analizleri, kök hücre teknolojisindeki gelişmeler ve etkide bulunacağı alanların araştırılması ve sonuçlarının paylaşılması ve insan hayatına etkilerinin (Aşıların önemi, antibiyotiklerin üretimi, insülinin sentezi, interferonların özelliği, kanserin nedenleri ve tedavisine yönelik uygulamalar ve ıslah çalışmaları) değerlendirilmesi istenir. Klon canlılar ve GDO’lu ürünlerin akıbeti tartışılır. Dolly’den bahsedilir.

“Canlılarda Enerji Dönüşümleri” ünitesinde “Canlılık ve Enerji” konusunda, canlılık faaliyetlerinde enerjiye ihtiyaç duyulduğu ve bu enerjinin hücresel solunum metabolizmasıyla karşılandığı açıklanır. Etilalkol ve laktikasit fermentasyonuna günlük hayattan (mayalı hamur, sirke, yoğurt ve kefir gibi) örnekler verilir.

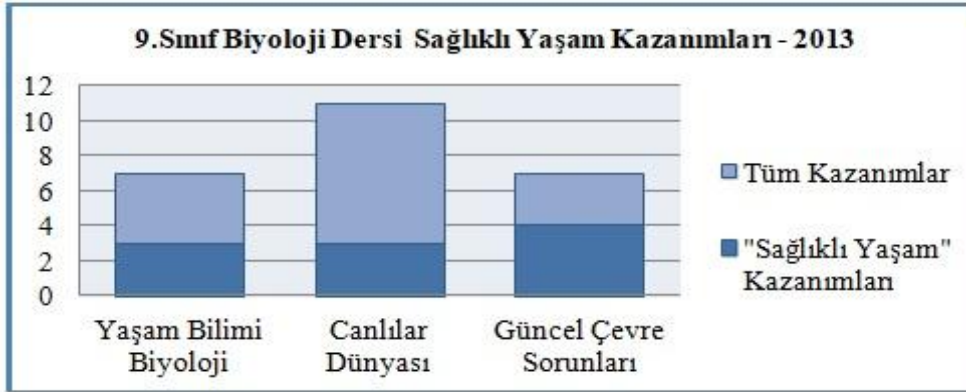
“Canlılar ve Çevremiz” ünitesinde “Canlılar ve Çevremiz” konusunda, çevresel şartların genetik değişmelere sebebiyet verebildiğinden hareketle, genlerdeki ani değişimler, canlıların uyum sağlama çabaları, genetik çeşitliliğin artması ve azalması konuları açıklanır. Bakterilerle, böceklerle ve yabancı otlarla mücadelede kullanılan kimyasalların zamanla etkisini yitirmelerindeki sebepler araştırılarak tartışılır.

3.3.7 2013 ve 2018 Yıllarına Ait Biyoloji Müfredatlarının Sağlıklı Yaşam Kazanımları Açısından Karşılaştırılması

Tablo-39: 2013 Yılı 9.Sınıf Biyoloji Dersinde Sağlıklı Yaşam Kazanımları

Ünite No.	Ünite Adı	Kazanım Sayısı	Sağlıklı Yaşam Kazanımları
1	Yaşam Bilimi Biyoloji	7	3
2	Canlılar Dünyası	11	3
3	Güncel Çevre Sorunları	7	4
TOPLAM		25	10

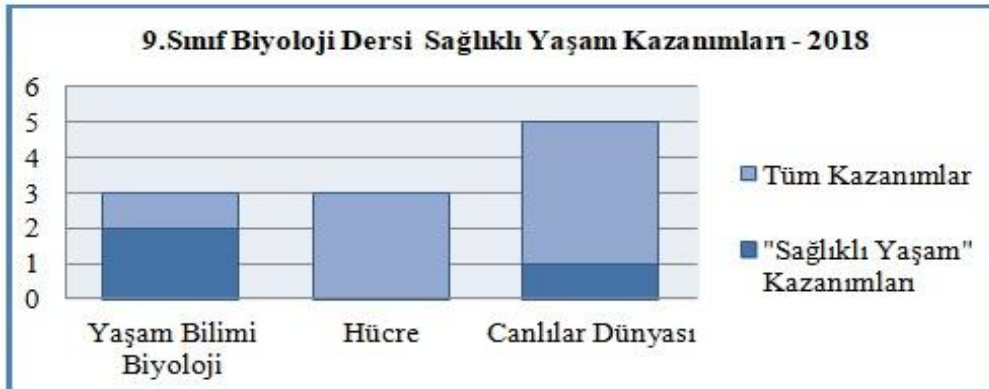
Şekil-36: 2013 Yılı 9.Sınıf Biyoloji Dersinde Sağlıklı Yaşam Kazanımları

Tablo-40: 2018 Yılı 9.Sınıf Biyoloji Dersinde Sağlıklı Yaşam Kazanımları

Ünite No.	Ünite Adı	Kazanım Sayısı	Sağlıklı Yaşam Kazanımları
1	Yaşam Bilimi Biyoloji	3	2
2	Hücre	3	0
3	Canlılar Dünyası	5	1
TOPLAM		11	3

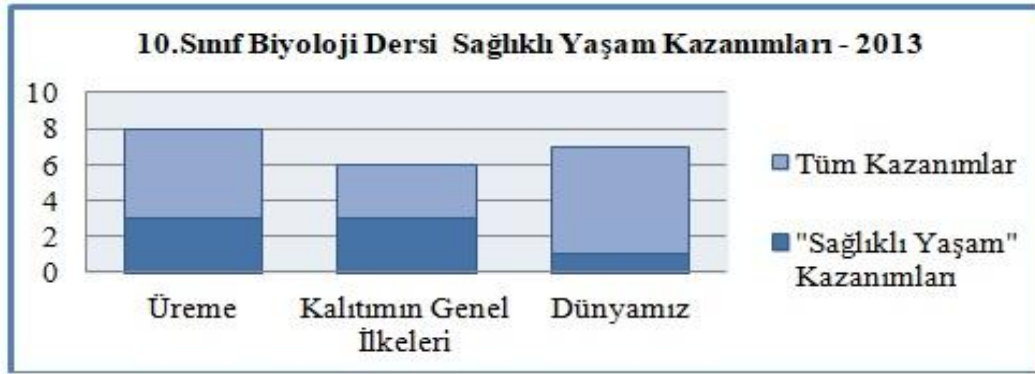
Şekil-37: 2018 Yılı 9.Sınıf Biyoloji Dersinde Sağlıklı Yaşam Kazanımları

Tablo-41: 2013 Yılı 10.Sınıf Biyoloji Dersinde Sağlıklı Yaşam Kazanımları

Ünite No.	Ünite Adı	Kazanım Sayısı	Sağlıklı Yaşam Kazanımları
1	Üreme	8	3
2	Kalıtımın Genel İlkeleri	6	3
3	Dünyamız	7	1
TOPLAM		21	7

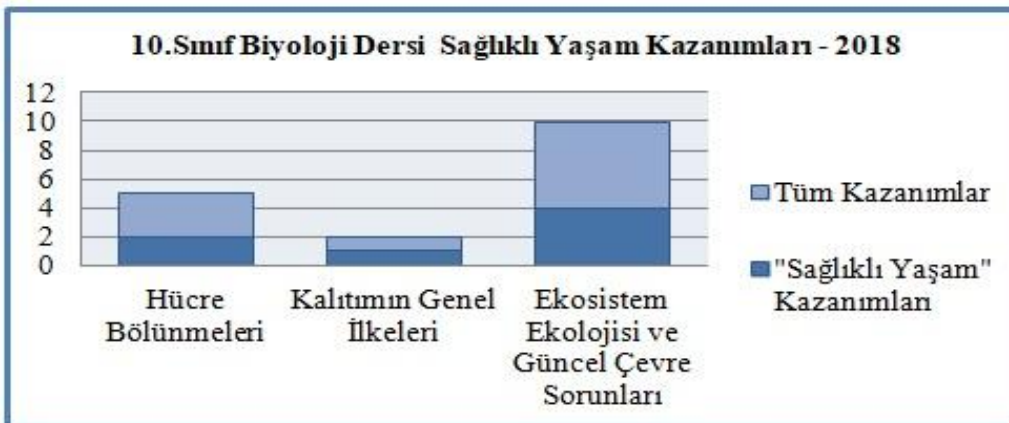
Şekil-38: 2013 Yılı 10.Sınıf Biyoloji Dersinde Sağlıklı Yaşam Kazanımları

Tablo-42: 2018 Yılı 10.Sınıf Biyoloji Dersinde Sağlıklı Yaşam Kazanımları

Ünite No.	Ünite Adı	Kazanım Sayısı	Sağlıklı Yaşam Kazanımları
1	Hücre Bölünmeleri	5	2
2	Kalıtımın Genel İlkeleri	2	1
3	Ekosistem Ekolojisi ve Güncel Çevre Sorunları	10	4
TOPLAM		17	7

Şekil-39: 2018 Yılı 10.Sınıf Biyoloji Dersinde Sağlıklı Yaşam Kazanımları

Tablo-43: 2013 Yılı 11.Sınıf Biyoloji Dersinde Sağlıklı Yaşam Kazanımları

Ünite No.	Ünite Adı	Kazanım Sayısı	Sağlıklı Yaşam Kazanımları
1	Canlılarda Enerji Dönüşümleri	11	2
2	İnsan Fizyolojisi	20	11
3	Davranış	3	1
TOPLAM		34	14

Şekil-40: 2013 Yılı 11.Sınıf Biyoloji Dersinde Sağlıklı Yaşam Kazanımları

Tablo-44: 2018 Yılı 11.Sınıf Biyoloji Dersinde Sağlıklı Yaşam Kazanımları

Ünite No.	Ünite Adı	Kazanım Sayısı	Sağlıklı Yaşam Kazanımları
1	İnsan Fizyolojisi	29	23
2	Komünite ve <u>Popülasyon</u> Ekolojisi	5	1
TOPLAM		34	24

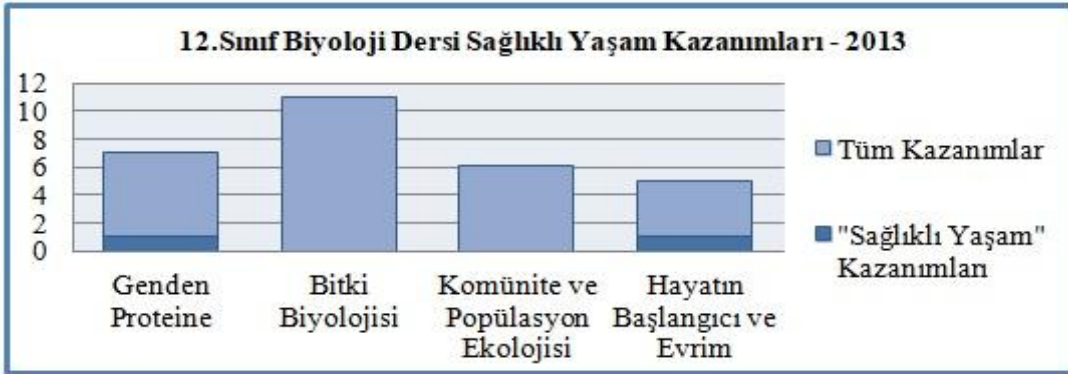
Şekil-41: 2018 Yılı 11.Sınıf Biyoloji Dersinde Sağlıklı Yaşam Kazanımları

Tablo-45: 2013 Yılı 12.Sınıf Biyoloji Dersinde Sağlıklı Yaşam Kazanımları

Ünite No.	Ünite Adı	Kazanım Sayısı	Sağlıklı Yaşam Kazanımları
1	Genden Proteine	7	1
2	Bitki Biyolojisi	11	0
3	Komünite ve Popülasyon Ekolojisi	6	0
4	Hayatın Başlangıcı ve Evrim	5	1

Şekil-42: 2013 Yılı 12.Sınıf Biyoloji Dersinde Sağlıklı Yaşam Kazanımları

Tablo-46: 2018 Yılı 12.Sınıf Biyoloji Dersinde Sağlıklı Yaşam Kazanımları

Ünite No.	Ünite Adı	Kazanım Sayısı	Sağlıklı Yaşam Kazanımları
1	Genden Proteine	8	1
2	Canlılarda Enerji Dönüşümleri	8	1
3	Bitki Biyolojisi	11	0
4	Canlılar ve Çevre	2	1
TOPLAM		29	3

Şekil-43: 2018 Yılı 12.Sınıf Biyoloji Dersinde Sağlıklı Yaşam Kazanımları

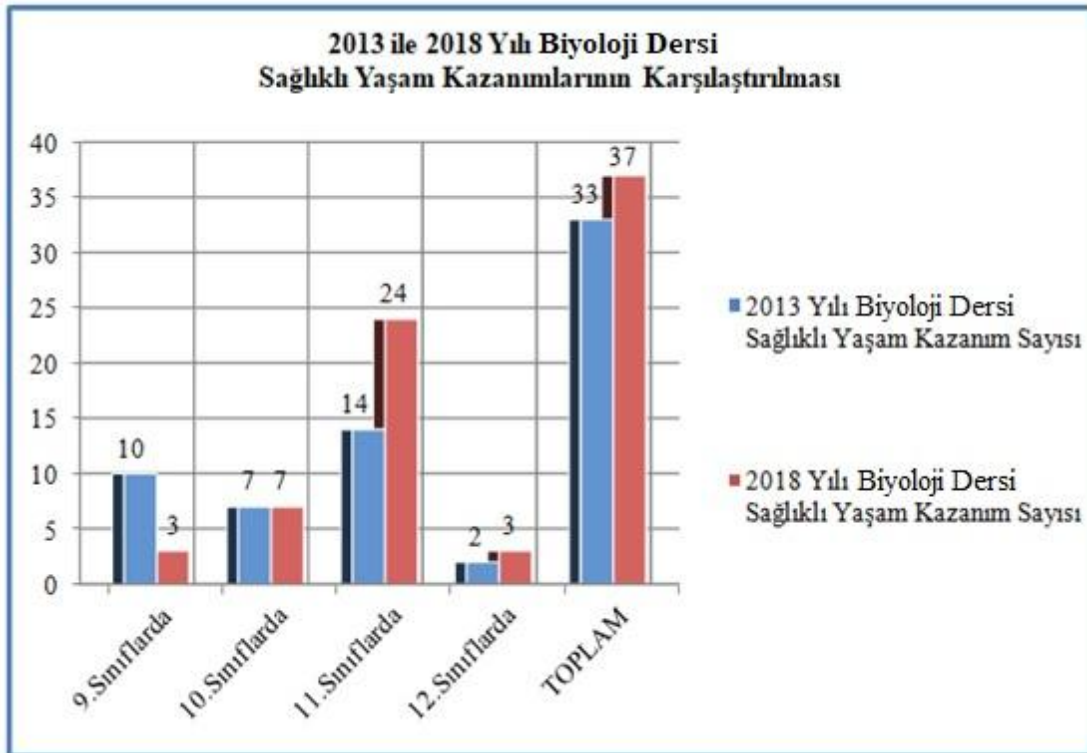

2013 yılı ile 2018 yılı Biyoloji Ders Müfredatları karşılaştırılarak sağlıklı yaşam kazanımlarının tüm kazanımlara oranı incelendiğinde, 2018 yılı sağlıklı yaşam kazanım yüzdesi (%40,7), 2013 yılına göre (%30,3) sevindirici bir fark (%10,4) içermektedir.

Tablo-47: 2013 ile 2018 Yılı Biyoloji Dersinde Sağlıklı Yaşam Kazanımlarının Karşılaştırması

	2013 Biyoloji Dersi		2018 Biyoloji Dersi	
	Sağlıklı Yaşam Kazanım Sayısı	Sağlıklı Yaşam Kazanım Yüzdesi	Sağlıklı Yaşam Kazanım Sayısı	Sağlıklı Yaşam Kazanım Yüzdesi
9.Sınıflarda	10	%40	3	%27,2
10.Sınıflarda	7	%33,3	7	%41,2
11.Sınıflarda	14	%41,2	24	%70,6
12.Sınıflarda	2	%6,9	3	%10,3
TOPLAM	33	%30,3	37	%40,7

Şekil-44: 2013 ile 2018 Yılı Biyoloji Dersinde Sağlıklı Yaşam Kazanımlarının Karşılaştırması

9. Sınıf Biyoloji Dersi incelendiğinde 2013 yılı kazanımlarının %40'ı (10), 2018 yılı kazanımlarının ise %27,2'si (3) sağlıklı yaşam ile ilgili kazanımlardır. 2018 yılı 9. Sınıf Biyoloji Dersinde, toplam kazanım sayısında ve sağlıklı yaşam kazanımlarında azalma göze çarpmaktadır. Toplam kazanım sayısının azalmasında 9. Sınıflarda okutulan “Güncel Çevre Sorunları” konusunun 10. Sınıflardaki “Ekosistem Ekolojisi” konusuna aktarılmış olması da etkilidir.

10. Sınıf Biyoloji Dersi incelendiğinde 2013 yılı kazanımlarının %33,3'ü (7), 2018 yılı kazanımlarının ise %41,2'si (7) sağlıklı yaşam ile ilgili kazanımlardır. 2018 yılı 10. Sınıf Biyoloji Dersinde, toplam kazanım sayısı azalırken, sağlıklı yaşam kazanımlarında orantısız olarak artış görülmektedir.

11. Sınıf Biyoloji Dersi incelendiğinde 2013 yılı kazanımlarının %41,2'si (14), 2018 yılı kazanımlarının ise %70,6'sı (24) sağlıklı yaşam ile ilgili kazanımlardır. 2018 yılı 11. Sınıf Biyoloji Dersinde, toplam kazanım sayısı (34), önceki müfredatla aynı iken sağlıklı yaşam ile ilgili kazanım sayılarında ciddi artış gerçekleşmiştir. Canlılarda Enerji Dönüşümleri konusu 12. Sınıfa aktarılmış, İnsan Fizyolojisi kazanımları sağlıklı yaşam ile ilintili olarak artırılmıştır.

12. Sınıf Biyoloji Dersi incelendiğinde 2013 yılı kazanımlarının %6,9'u (2), 2018 yılı kazanımlarının ise %10,3'ü (3) sağlıklı yaşam ile ilgili kazanımlardır. 2018 yılı 12. Sınıf Biyoloji Dersinde, toplam kazanım sayısı (29) değişmezken sağlıklı yaşam ile ilgili kazanım sayısı 2'den 3'e çıkmıştır.

3.4. SAĞLIK BİLGİSİ VE TRAFİK KÜLTÜRÜ DERSİ'NİN 2018 YILI ÖĞRETİM PROGRAMI

3.4.1. 2018 Yılı Sağlık Bilgisi ve Trafik Kültürü Dersi'nde Milli Eğitimin Özel Amaçları

Tablo-48: 2018 Yılı Sağlık Bilgisi ve Trafik Kültürü Dersi'nde Milli Eğitimin Özel Amaçları

Sağlık Bilgisi ve Trafik Kültürü Öğretim Programının Özel Amaçları

1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu'nun 2. maddesinde ifade edilen Türk Millî Eğitiminin Genel Amaçları ile Türk Millî Eğitiminin Temel İlkeleri esasları ile hazırlanan Sağlık Bilgisi ve Trafik Kültürü Dersi Öğretim Programı ile öğrencilerin;

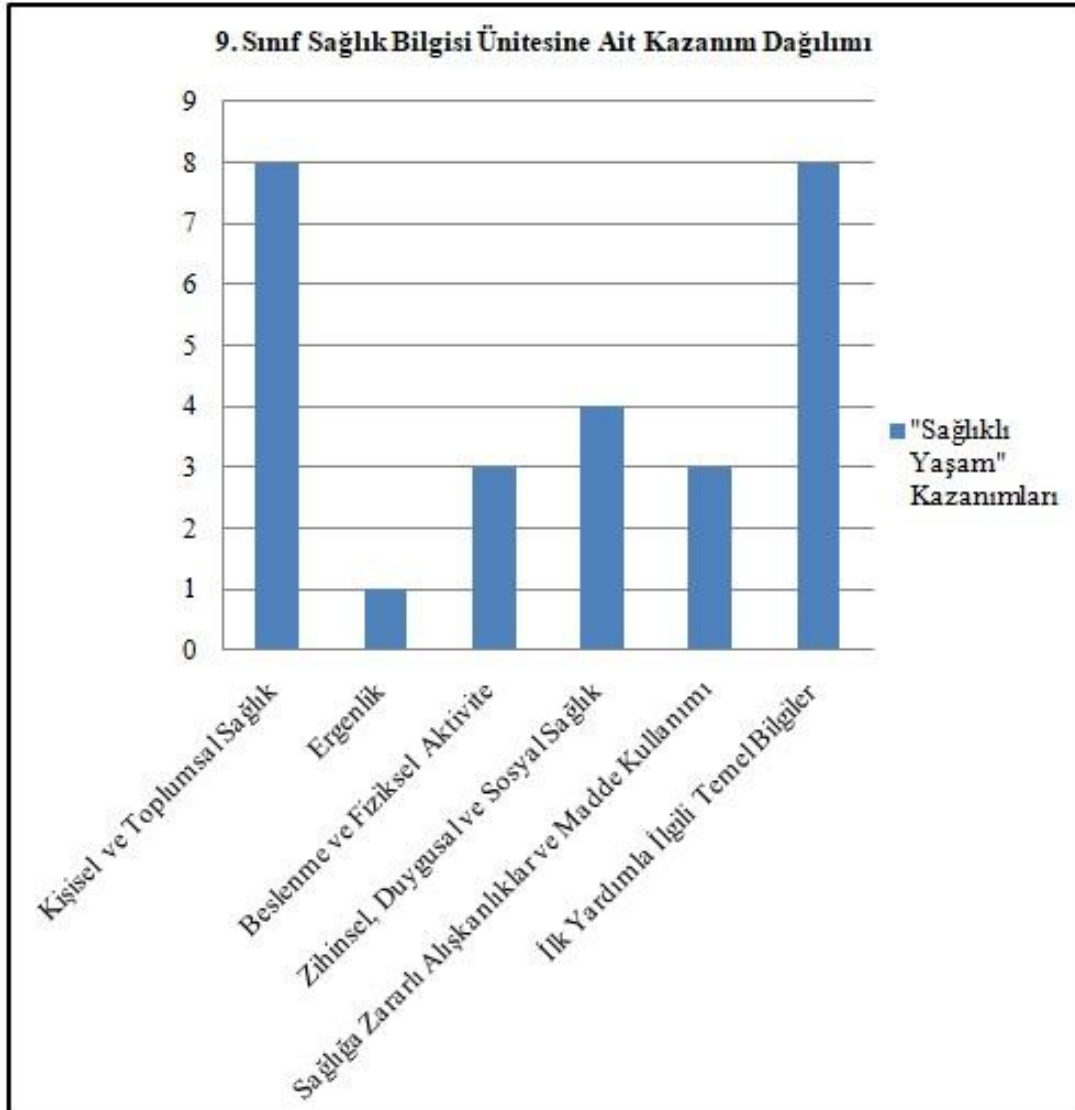
- Sağlıkla ilgili temel kavram ve terimleri kavramaları,
- Sağlıklı olmanın ve sağlıklı bir yaşam sürdürmenin temel insan haklarından biri olduğunun farkına varmaları,
- Koruyucu sağlık hizmetlerinin kişi ve toplum sağlığı üzerindeki olumlu etkilerini kavramaları,
- Kişisel olarak sağlıklarını geliştirme ve koruma konusunda istekli olmaları, sağlıklı bir yaşam sürdürebilmek için gerekli ilkeleri davranış hâline getirmeleri,
- Sağlıkla ilgili gelişmeleri izlemeleri,
- Hastalık veya yaralanma durumlarında yapılması gereken temel ilk yardım uygulamaları hakkında bilgi sahibi olmaları,
- Trafik kültürünün gerektirdiği tutum ve değerleri davranışa dönüştürmeleri ve trafik ortamında uyulması gereken kuralları kavramaları,
- Trafik düzenli ve güvenli işleminde kurallara uymanın insanlık ve vatandaşlık görevi olduğunu anlamaları,
- Bilinçli yaya, yolcu ve sürücü olma sorumluluğunu kazanmaları,
- Trafik kazalarının nedenlerini fark etmeleri,
- Ülkemizin trafik sorununu ve bu sorunun bugünkü boyutlara ulaşmasının nedenlerini tartışmaları, sorunlara yönelik çözüm yolları üretmeleri,
- Trafik kazaları sonucunda olabilecek maddi ve manevi zararları sorgulamaları,
- Herhangi bir kazada yardımlaşma ve iş birliğinin önemini kavramaları, amaçlanmaktadır (MEB, 2018d).

3.4.2 2018 Yılı 9.Sınıf Sağlık Bilgisi ve Trafik Kültürü Müfredatı

Tablo-49: 2018 Yılı Biyoloji Dersi 9.Sınıflara Ait Kazanım Dağılımı

Ünite	Ünitelere Göre Kazanım Dağılımı	
	Kazanım Sayısı	Kazanım Yüzdesi %
SAĞLIK BİLGİSİ	27	60
TRAFİK KÜLTÜRÜ	18	40
TOPLAM	45	100

Şekil-45: 2018 Yılı Sağlık Bilgisi Dersi 9.Sınıflara Ait Kazanım Dağılımı

1.Ünite: Sağlık Bilgisi

1.Konu: Kişisel-Toplumsal Sağlık

- Sağlığın tanımını yapar.
- Çevre faktörüyle kişide ve toplumda gelişen sağlık sorunlarını bilir
- Sağlığa dair hizmetleri kullanabilme becerisi gösterir.
- Hastanın sorumluluk ve haklarını kavrar.
- İlacı bilinçli kullanmanın önemini açıklar.
- Hijyen kurallarına uymanın sağlıklı yaşamla ilişkisini kurar.
- Ağız-diş sağlığında basit tedbirleri açıklar.
- Bulaşıcı hastalıkları engelleme yolları tartışılır.

2.Konu: Ergenlik

- Vücudumuzdaki fiziki, ruhsal ve ikili ilişkilerdeki değişimlerin ergenlikle ilgisini kavrar.

1.3. Beslenme-Fiziksel Aktivite

- Fiziksel aktivite ve egzersizlerin sağlıklı yaşama olan katkısını irdeler.
- Yeteri kadar ve düzenli besin alınımının önemini açıklar.
- Aşırı kilolu olma durumunun altında yatan sebepleri bilir ve sonuçlarını tartışır.

1.4. Zihinsel-Duygusal-Sosyal Sağlık

- Mental, ruhsal ve toplumsal açıdan ergen bireylerin sağlıklı yaşamaları için araştırma yapar
- Stresin kaynağını bulup örnekler verir.
- Stresten kurtulmak için yapılması gerekenleri bilir.
- Şiddet olaylarının bireylerde bıraktığı izlenimi tartışır.

1.5. Sağlıksız-Zararlı Alışkanlıklar-Madde Kullanımı

- Sigara içmenin, alkol almanın, madde kullanmanın sonuçlarına ilişkin değerlendirmeler yapar.
- Tütün ürünlerine, alkole ve uyuşturucuya bulaşmaktan sakınmak adına tedbirler alması gerektiğini fark eder.
- Teknolojiye bağımlı olmanın olumsuz etkileri değerlendirilir.

1.6. İlkyardımla İlgili Temel Bilgiler

- İlk yardıma önem verir.
- İlk yardımdaki gayeleri ve temel davranış modellerini ifade eder.
- İlk yardımın güvenle uygulanabilmesine yönelik alınacak önlemler tartışılır.
- Hasta ve yaralıların durumunu hızlıca değerlendirebilir.
- Nefes borusu tıkalı birisine uygulanacak ilk yardım basamaklarını kavrar.
- Kanamalı acil durum hallerinde yapılacak ilk yardım uygulamaları tartışılır.
- Şoka girmiş bireylere nasıl bir ilk yardım uygulanacağını bilir.
- Zehirlenme vakalarında uygulanacak ilk yardım basamakları tartışılır.

3.4.3 2018 Yılı Sağlık Bilgisi ve Trafik Kültürü Müfredatı'nda Sağlıklı Yaşam

“Sağlık Bilgisi” ünitesinde “Kişisel ve Toplumsal Sağlık” konusu içerisinde, sağlığın tanımı yapılarak sağlığı etkileyebilecek çevresel faktörler analiz edilir. Hastaların hak ve sorumlulukları ile sağlık hizmetinden yararlanma yolları açıklanmaktadır. Akılcı ilaç kullanımının ve hijyenin sağlıklı yaşam için önemi vurgulanır. Ağız ve diş sağlığını korumak, bulaşıcı hastalıklardan korunmak için yapılması gerekenler tartışılır. “Ergenlik” konusunda, bu dönemde tabii olarak meydana gelen fiziksel, duygusal ve sosyal değişimler izah edilir.

“Beslenme ve Fiziksel Aktivite” konusu içerisinde, fiziksel aktivitelerin, yeterli ve dengeli beslenmenin sağlık üzerindeki etkileri değerlendirilir ve bu bağlamda gelişmiş toplumlarda giderek artan obezite konusu ele alınır.

“Zihinsel, Duygusal ve Sosyal Sağlık” konusu içerisinde, sağlıklı yaşam için zihinsel, duygusal ve sosyal sağlığın ergen bireyler açısından önemini açıklanmaktadır. Stres kaynakları ve stresle başa çıkma yolları tartışılır. Şiddetin birey üzerindeki etkileri vurgulanır. “Sağlığa Zararlı Alışkanlıklar ve Madde Kullanımı” konusunda, tütün ürünleri, alkol, uyuşturucu madde ve teknoloji bağımlılıklarından korunmak için yapılması gerekenler ele alınır.

“İlk Yardımla İlgili Temel Bilgiler” konusunda ilk yardımın önemi, amacı, temel uygulamaları kazandırılır. Hasta ve yaralıların durumunu hızlıca değerlendirebilme ve güvenli ilk yardım için önlem alma becerisi kazandırılır. Solunum yolu tıkanıklığı durumunda, kanamalarda, şok durumunda, zehirlenmelerde yapılması gereken ilk yardım uygulamaları açıklanır.

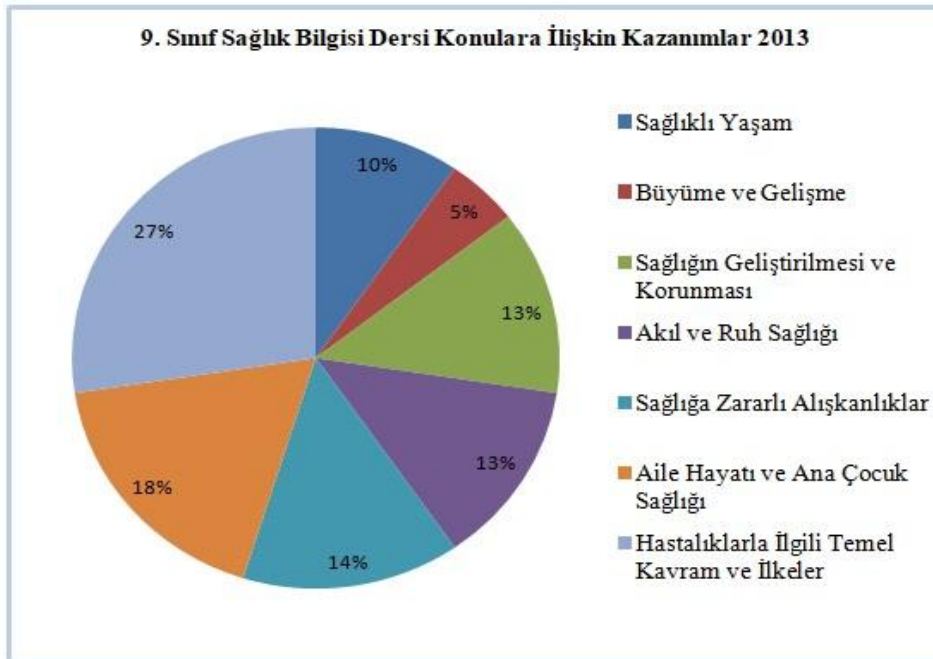
3.4.4 2013 ve 2018 Yıllarına Ait Sağlık Bilgisi ve Trafik Kültürü Müfredatlarının Sağlıklı Yaşam Kazanımları Açısından Karşılaştırılması

Bireylerin sağlıklarını ilgilendiren her konuda temel bilgi birikimine sahip olması, iyi ve güzel yaşamın yolları, ilkyardımın temel prensipleri ve muhtemel kazalara karşı güvenlik önlemleri alma beceri ve sorumluluğu kazanması hedeflerini taşıyan (MEB, 2018d) Sağlık Bilgisi şu konuları (Tablo-50) içermektedir.

Tablo-50: 2013 Yılı Sağlık Bilgisi Dersi 9.Sınıflara Ait Kazanımlar

Sağlık Bilgisi Ünite Konuları	Konu Adı	Konulara Göre Kazanım Dağılımı	
		Kazanım Sayısı	Kazanım Yüzdesi %
1	Sağlıklı Yaşam	6	10
2	Büyüme ve Gelişme	3	5
3	Sağlığın Geliştirilmesi ve Korunması	8	13
4	Akıl ve Ruh Sağlığı	8	13
5	Sağlığa Zararlı Alışkanlıklar	9	14
6	Aile Hayatı ve Ana Çocuk Sağlığı	11	18
7	Hastalıklarla İlgili Temel Kavram ve İlkeler	17	27
TOPLAM		62	100

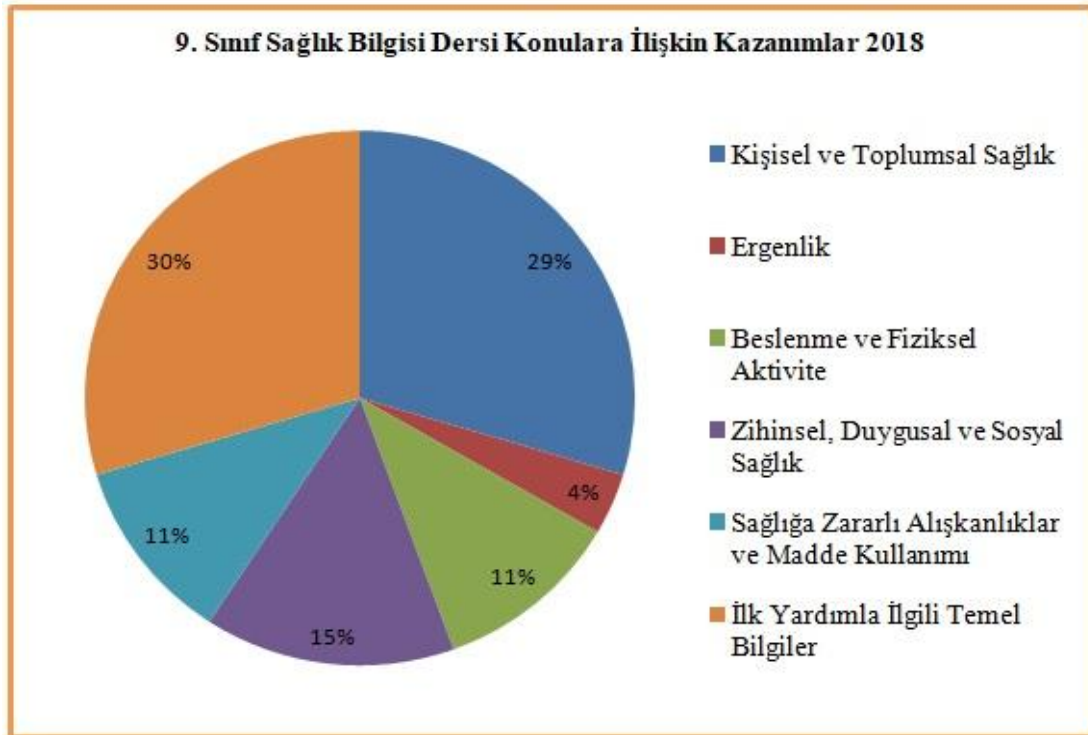
Şekil-46: 2013 Yılı Sağlık Bilgisi Dersi 9.Sınıflara Ait Kazanımlar

Tablo-51: 2018 Yılı Sağlık Bilgisi Dersi 9.Sınıflara Ait Kazanımlar

Sağlık Bilgisi Ünite Konuları	Konu Adı	Ünitelere Göre Kazanım Dağılımı	
		Kazanım Sayısı	Kazanım Yüzdesi %
1	Kişisel ve Toplumsal Sağlık	8	29
2	Ergenlik	1	4
3	Beslenme ve Fiziksel Aktivite	3	11
4	Zihinsel, Duygusal ve Sosyal Sağlık	4	15
5	Sağlığa Zararlı Alışkanlıklar ve Madde Kullanımı	3	11
6	İlk Yardımla İlgili Temel Bilgiler	8	30
TOPLAM		27	100

Şekil-47: 2018 Yılı Sağlık Bilgisi Dersi 9.Sınıflara Ait Kazanımlar

Sağlık eğitiminde hedeflenen asıl gaye sağlıklı bireylerin yetişmesidir. Günümüzde hastalanan kişilere sağlık hizmetleri sunmaktan daha kolay olan koruyucu hekimliğe yöneliş vardır. O nedenle hastalıklara karşı nasıl önlem alınması, sağlıklı kalmak için neler yapılması gerektiğini bireylere öğretmek gereklidir. Bilgili

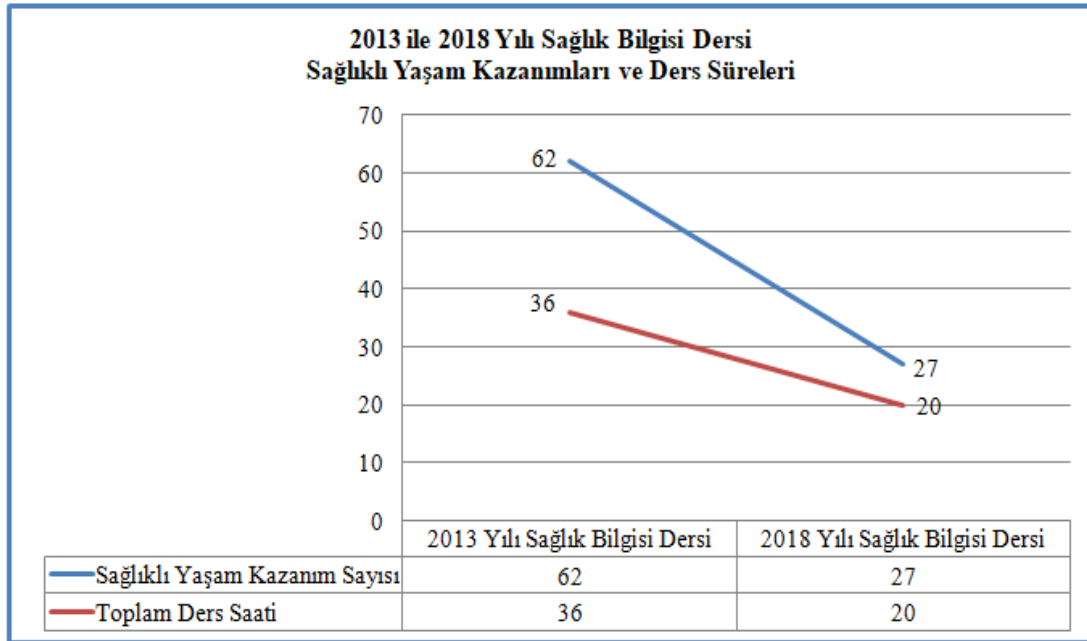
ve sorumluluk bilinci taşıyan bireyler, sağlığına önem vererek yaşamayı, öğrenmeyi, üretmeyi becerebilen bireylerdir. Sağlık sorunlarıyla boğuşan bireyin kendisine ve çevresine yönelik olumlu katkıları azalacaktır (MEB, 2018d).

“Sağlıklı yaşam” bilgisinin verildiği ve bu bağlamda sorumluluk bilinci taşıyan, sağlıklı bireyler yetiştirmeyi hedefleyen Sağlık Bilgisi dersi incelendiğinde (Tablo-52), 2018 yılı müfredatında, 2013 yılına göre toplam kazanım sayısında ciddi bir azalma (35 kazanım) göze çarpmaktadır.

Tablo-52: 2013 ile 2018 Yılı Sağlık Bilgisi Dersinde Sağlıklı Yaşam Kazanımlarının Karşılaştırması

	2013 Sağlık Bilgisi Dersi		2018 Sağlık Bilgisi ve Trafik Kültürü Dersi	
	Sağlıklı Yaşam Kazanım Sayısı	Sağlıklı Yaşam Kazanım Yüzdesi	Sağlıklı Yaşam Kazanım Sayısı	Sağlıklı Yaşam Kazanım Yüzdesi
9. Sınıflarda	62	%100	27	%60

Şekil-48: 2013 ile 2018 Yılı Sağlık Bilgisi Dersinde Sağlıklı Yaşam Kazanımlarının ve Ders Sürelerinin Karşılaştırması

Kazanım sayısının azalmasının nedenlerinden biri, konuların kapsamının değişmiş olmasıdır. Örneğin; 2013 yılında yer alan “Büyüme ve Gelişme” konusu yerini “Ergenlik” konusuna bırakmıştır.

Öğrencilerin gelişim dönemleri dikkate alınarak kendilerini daha çok ilgilendiren ergenlik gelişim dönemi konusunun verilmesi tercih edilmiştir. “Sağlığın Geliştirilmesi ve Korunması” konusunda öğrencilerin elde etmesi istenilen kazanımlar, daha dar bir çerçevede ele alınan “Beslenme ve Fiziksel Aktivite” konusunda öz bir biçimde yer almaktadır.

“Akıl ve Ruh Sağlığı” konusu “Zihinsel, Duygusal ve Sosyal Sağlık” başlığı altında kazanım sayıları azaltılarak verilmektedir.

Kazanım sayısının azalmasının nedenlerinden bir diğeri, eski müfredatta yer alan bazı konuların yeni müfredatta bulunmuyor olmasıdır. Örneğin; Aile ve nüfus planlamaları, gebelik ve lohusalık süreçleri, bebek beslenmesi ve aşılama gibi konuları içeren “Aile Hayatı ve Ana Çocuk Sağlığı” konusu 2013 yılı Sağlık Bilgisi Müfredatı’nda yer alırken 2018 yılında kendine yer bulamamıştır.

Akraba evliliği, kalıtsal hastalıklar, bulaşıcı hastalıklar ve korunma yolları ile ilgili 17 kazanım içeren “Hastalıklarla İlgili Temel Kavram ve İlkeler” konusu kaldırılarak 8 kazanım içeren “İlk Yardımla İlgili Temel Bilgiler” konusunun verilmiş olması da toplam kazanım sayısının azalışında etkili olmuştur.

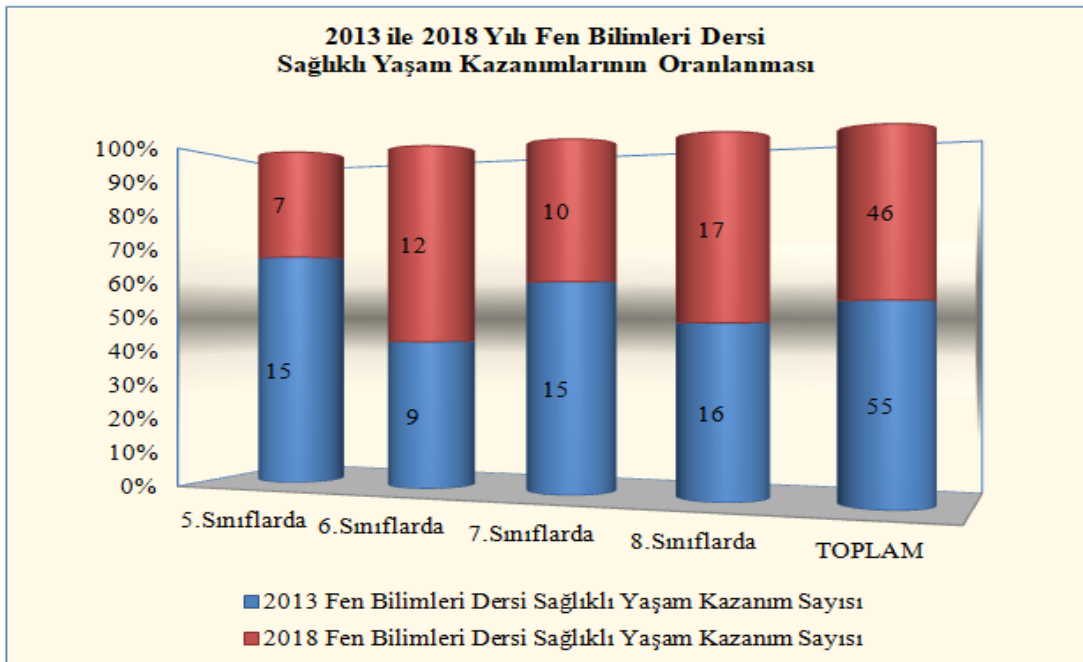
TARTIŞMA VE SONUÇLAR

Hareketsiz yaşam ve obezite sorunu ülkemizde giderek artmaktadır (Ertem ve Çan, 2014: 365). Ciddi boyutlara ulaşan aşırı kilo sorunu ve obeziteye yönelik Meşe Yavuz ve Koca Özer (2019)'in yapmış oldukları çalışmaları sonunda, aşırı kiloluluk oranı erkeklerde %19.6, kızlarda %19.0, obezite oranı ise erkeklerde %15.2, kızlarda %6.3 olarak belirlenmiştir. En fazla atlanan öğünün öğle yemeği olduğu belirlense de kahvaltayı geçiştirme oranları (%41,6) da yüksektir ve bu durum dikkate alınmalıdır.

Türkoğlu, (2019)'un 7. ve 8. Sınıflara yönelik sağlık eğitimi içeren çalışmasında, öğrencilerin etkin katılımı ile uygulamalı eğitim gerçekleştirilmiş ve katılımcılara hijyen kutularının (cep boy peçete, sabun, diş fırçası, diş macunu ve eğitim sunumları) dağıtıldığı sağlık eğitimi sonunda arzulanan hedeflere ulaşıldığı gösterilmiştir. Tüm öğrencilerde eğitim sonrası hijyen farkındalığı, ağız-diş sağlığı, el, yüz, vücut temizliği, çevre duyarlılığı, beslenme, giyim ve alışkanlıklar boyutunda bilinç oluştuğu bulgulanmıştır (Türkoğlu, 2019).

Sağlıklı beslenmenin ve sağlığı koruyan davranışlar geliştirmenin kritik döneminin okul çağı olduğu belirtilen (DSÖ, 2014) tüm bu çalışmalar ışığında Fen Bilimleri Dersi'nde sağlıklı yaşam kazanımlarının tüm kazanımlara oranı incelendiğinde sağlıklı yaşam kazanımlarının %1,2 oranında azaldığı görülmektedir.

Şekil-49: 2013 ile 2018 Yılı Fen Bilimleri Dersi Sağlıklı Yaşam Kazanımları

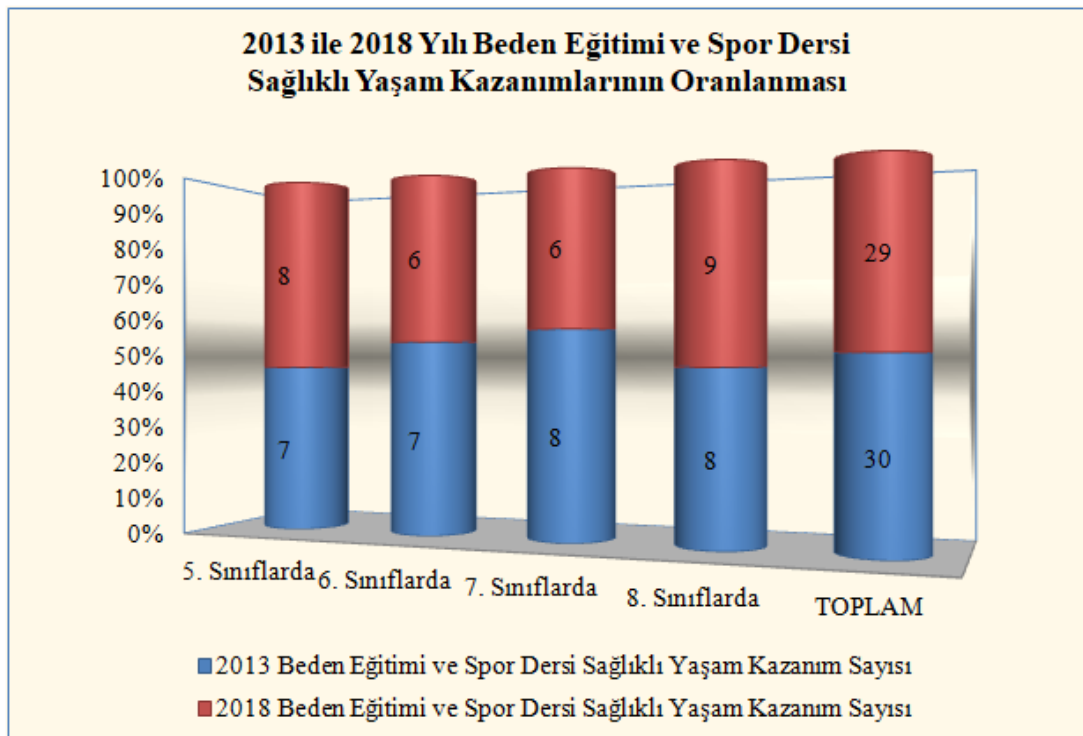

Tablo-13'te ve yukarıda (Şekil-49) görüldüğü üzere, %21,8'inin sağlıklı yaşam kazanımlarının oluşturduğu toplam 55 kazanım içeren 2013 yılı Fen Bilimleri Dersi, yerini %20,6 oranında sağlıklı yaşam kazanımları içeren toplam 46 kazanıma sahip 2018 yılı Fen Bilimleri Dersi'ne bırakmıştır.

Türkiye'nin sağlık parametrelerinin araştırılması sonucunda, harekette yoksun yaşam ortalaması %71.9 olarak bulunmuştur (erkeklerde %67.6, kadınlarda %76.5). fiziksel aktiviteyi hergün düzenli olarak yapanların oranı (erkeklerde %12.4, kadınlarda %9.0) ortalama yüzde on dolaylarındadır (SB, 2010; Ertem ve Çan, 2014: 365). Sağlık Bakanlığı bünyesinde Dünya Sağlık Örgütü Türkiye Ofisi destekli yürütülen 2017 yılı Türkiye Hanehalkı Sağlık Araştırması sonuçlarına göre, Ülkemiz genelinde, iyi bir fiziksel aktiviteden uzak yaşam sürenlerin yüzdesi %81,3'tür (erkekler%70,1; kadınlar %92,2) (SB, 2018).

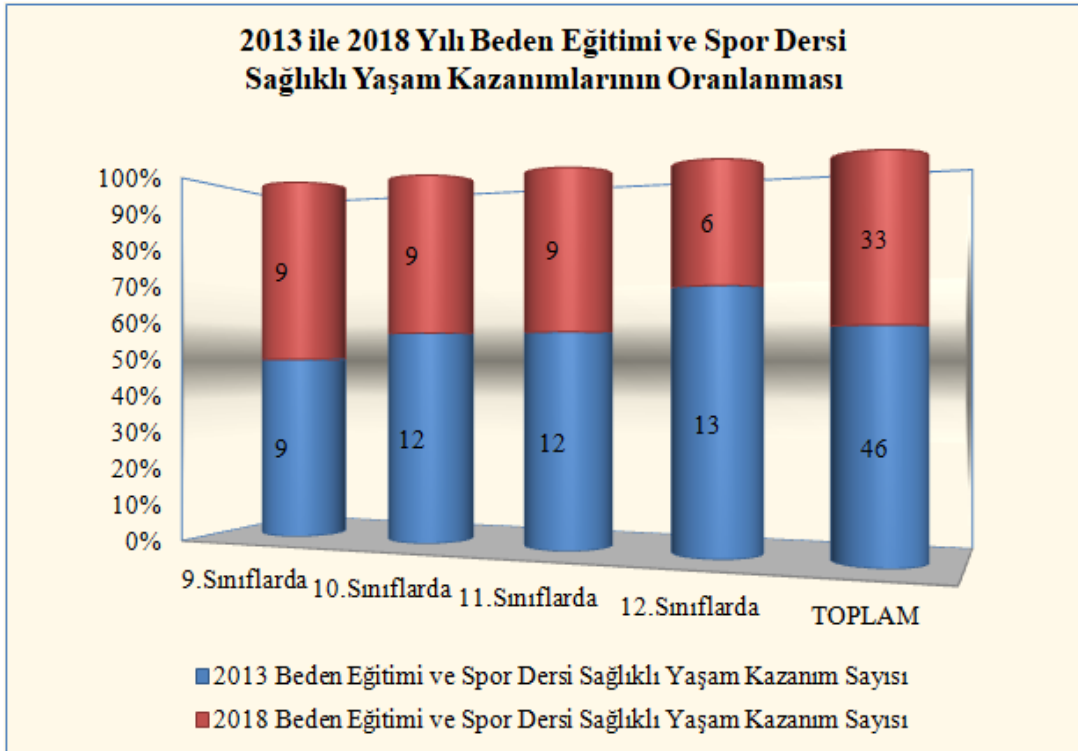
Öğrencilere, okulda ve okul dışında spor yapma alışkanlığı kazandırabilen Beden Eğitimi ve Spor Dersi'nde (Akdoğan, 2017), sağlıklı yaşam kazanımları incelendiğinde, sağlıklı yaşam kazanımlarının ortaokul düzeyinde %1,6 oranında azaldığı, ortaöğretim düzeyinde ise %4,2 oranında azaldığı görülmektedir.

Şekil-50: 2013 ile 2018 Yılı Ortaokul Beden Eğitimi ve Spor Dersi Sağlıklı Yaşam Kazanımları

Tablo-29’da ve yukarıda (Şekil-50) görüldüğü üzere, %25,4’ünün sağlıklı yaşam kazanımlarının oluşturduğu toplam 30 kazanım içeren 2013 yılı Beden Eğitimi ve Spor Dersi, yerini %23,8 oranında sağlıklı yaşam kazanımları içeren toplam 29 kazanıma sahip 2018 yılı Beden Eğitimi ve Spor Dersi’ne bırakmıştır.

Şekil-51: 2013 ile 2018 Yılı Ortaöğretim Beden Eğitimi ve Spor Dersi Sağlıklı Yaşam Kazanımları

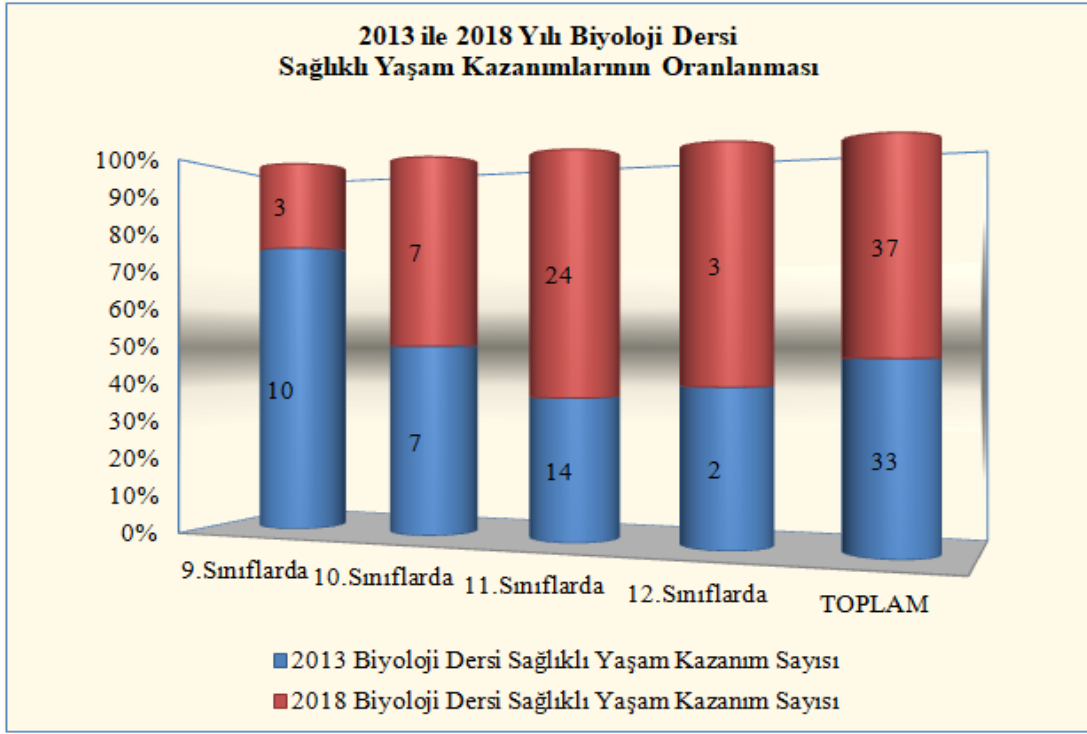
Tablo-30’da ve yukarıdaki grafikte (Şekil-51) görüldüğü üzere, %27,1’inin sağlıklı yaşam kazanımlarının oluşturduğu toplam 46 kazanım içeren 2013 yılı Ortaöğretim Beden Eğitimi ve Spor Dersi, yerini %22,9 oranında sağlıklı yaşam kazanımları içeren toplam 33 kazanıma sahip 2018 yılı Beden Eğitimi ve Spor Dersi’ne bırakmıştır.

“Genetik mühendisliği ve biyoteknoloji alanında yaşanan yeni gelişmeler ile biyoloji, günlük hayatımızın bir parçası hâline gelmiş ve bu durum biyoloji eğitimine yönelik gereksinimleri de artırmıştır” (MEB, 2018ç).

Biyoloji dersi, öğrencilerin kendi değerini anlamasını, insanlara ve diğer canlılara saygılı olmasını amaçlar. Bu bağlamda biyoloji dersi öğrencilere, sağlıklı yaşamı ve sağlığı tehdit eden etmenleri kavratmalıdır (Kızıroğlu, 1988).

Bilimsel düşünme becerileri edindiren Biyoloji Dersi'nde sağlıklı yaşam kazanımlarının tüm kazanımlara oranı incelendiğinde sağlıklı yaşam kazanımlarının %10,4 oranında ciddi bir artış gösterdiği görülmektedir.

Şekil-52: 2013 ile 2018 Yılı Biyoloji Dersi Sağlıklı Yaşam Kazanımları

Tablo-43'te ve yukarıdaki grafikte (Şekil-52) görüldüğü üzere, %30,3'ünün sağlıklı yaşam kazanımlarının oluşturduğu toplam 33 kazanım içeren 2013 yılı Biyoloji Dersi, yerini %40,7 oranında sağlıklı yaşam kazanımları içeren toplam 37 kazanıma sahip 2018 yılı Biyoloji Dersi'ne bırakmıştır.

Yapılan çalışmalar, stresin öğrencilerde akademik başarıyı düşürdüğünü, motivasyonu azalttığını ve okulu bırakma riskini artırabileceğini göstermektedir. Aynı zamanda stres, depresyon ve anksiyete gibi zihinsel sağlık problemleri, uyku bozuklukları, zararlı alışkanlıklar edinme ve fizyolojik rahatsızlıkların gelişmesi gibi olumsuzluklara kapı aralamaktadır. Ergenlerin ve gençlerin stres yönetimi becerileri geliştirmesi iyi bir sağlık eğitimiyle mümkündür (Aktaran: Pascoe vd., 2019).

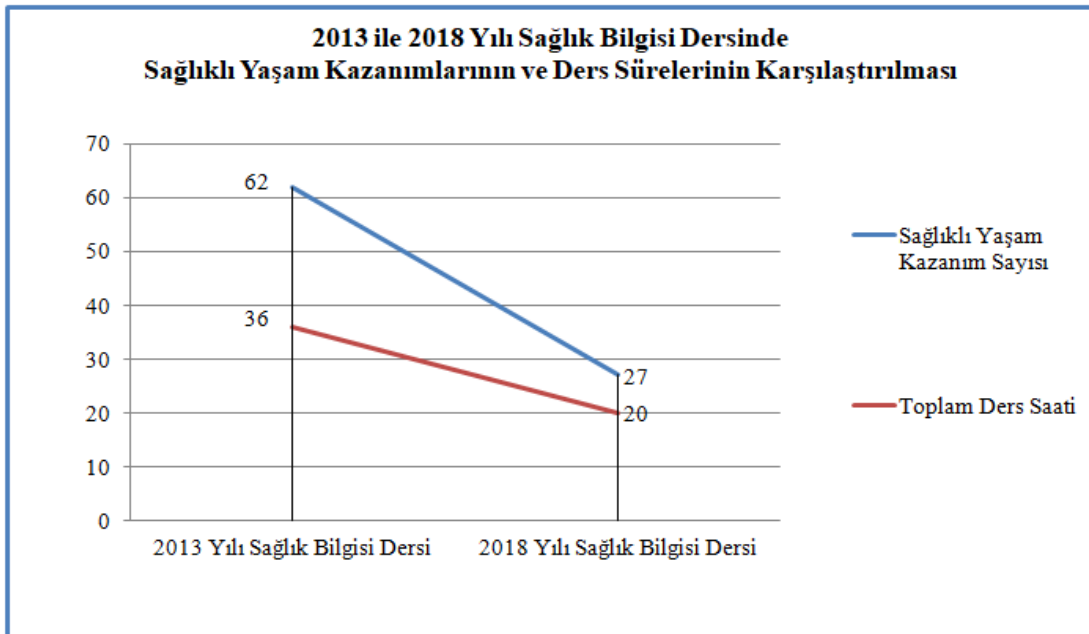
Okul çağı çocuklarının gereksinimlerine ve kültürel yapıya uygun bir beslenme eğitimi, öğretim programları doğrultusunda etkin bir şekilde verilmelidir. Beslenme eğitimi; öğrencilerin yaş ve algılama düzeylerine, bölgenin kültürel beslenme

alışkanlıklarına ve öncelikli sağlık sorunlarına (şişmanlık, vitamin-mineral yetersizlikleri, malnütrisyon, guatr, diş çürükleri, anemi vb.) göre etkin şekilde işlenmelidir. Program doğrultusunda; öğrenim programlarında yer alan sağlıklı beslenme ve hareketli yaşam konularındaki kazanımların sağlanması beklenmektedir. Beslenme eğitimi sadece sınıfı değil aynı zamanda okul ortamını ve çalışanlarını, aile ve içinde yaşanan toplumu da kapsamalıdır (MEB, 2018e).

Yaşamak, öğrenmek, üretmek için sağlıklı olmak gerekir. Sağlık sorunları, bireylerin yaşam kalitesini düşürür. Bu durumdaki bireyler de topluma karşı görev ve sorumluluklarını yerine getiremez (MEB, 2018d). O halde, sağlık eğitimi verilmesinde amaç, öğrencilerde, okul/toplum aracılığı ile hayat boyu sağlık anlayışı geliştirmektir. Böylece onların doğru kaynaklardan geçerli bilgi almalarına, sağlık hizmetlerine ulaşmalarına, sağlıklı iletişim kurmalarına, sağlık riski taşıyan davranışlar yerine sağlığı geliştiren tutum ve davranışlar kazanmalarına, sağlıklı birey-sağlıklı toplum ilişkisini kavramalarına, karar verme becerisi ve sorumluluk bilinci oluşturmalarına olanak sağlamaktır (SB, 2007: 65).

Sağlık sorumluluğu gelişmiş, sağlık okuryazarı bireyler yetiştirmeye duyulan ihtiyaç (Yılmaz ve Tiraki, 2016) giderek artmaktadır. Sağlık Bilgisi Dersi'nde bu ihtiyaca rağmen sağlıklı yaşam alanında 35 kazanımın eksildiği görülmektedir.

Şekil-53: 2013 ile 2018 Yılı Sağlık Bilgisi Dersi Sağlıklı Yaşam Kazanımları

Tablo-47’de ve yukarıdaki grafikte (Şekil-53) görüldüğü üzere, 62 sağlıklı yaşam kazanımı içeren 2013 yılı Sağlık Bilgisi müfredatı yerine, 27 sağlıklı yaşam kazanımı içeren 2018 yılı Sağlık Bilgisi müfredatı okutulmaktadır. “3.4.4 Öğretim Programlarının Karşılaştırılması” konu başlığı altında belirtildiği gibi bazı konuların müfredattan çıkarılmış olması, bazı konu kapsamalarının değişmesi kazanım sayılarındaki azalışı açıklamaktadır.

Aynı zamanda 36 ders saati öğrenciyle buluşan “Sağlık” konularının 2018 yılı müfredatında 20 ders saati kadar bir sürede verilmesi yeterli görülmüştür.

ÖNERİLER

Kolbe, (2019)'a göre, son araştırmalar, sağlıklı çocukların daha iyi öğrendiklerini ve iyi eğitilmiş yetişkinlerin daha sağlıklı olduğunu göstermektedir. Sağlık ve eğitimde işbirliğinin ve strateji geliştirmenin önemine dikkat çekmektedir. UNESCO (1972)'ya göre, sürekli geliştirilen eğitim modelleri toplumun tamamını kuşatacak özellikte olmalıdır (Aktaran: Samancı ve Ocakcı, 2017). Vakıflar, halk sağlığı kurumları, eski sağlık çalışanları başta olmak üzere ilgili eğitim gönüllüleri, okullarda planlanacak bir organizasyonda görev almalıdır. Bu proje bölgesel koşullar dikkate alınarak geliştirilebilir ve toplumun bütün kesimlerinden katılım sağlanabilir. Bu bağlamda her sene veliler ve öğrenciler, aynı anda, festival havasında, farkındalık ve sorumluluk bilinci ve benzeri eğitimlerden istifade etmelidir (SHE, 2014).

Halk sağlığı okuryazarlığını geliştirmenin, bilgi ve sorumluluk sahibi toplum oluşmasına katkı sağlayacağı (Walker ve Doyle-Baker, 2019) bilindiğine göre, öğretim programlarında velileri de kapsayan sağlıklı yaşam kazanımlarına yer verilmelidir.

Bireylerin sağlıklı beslenmesine katkı sağlayabilmek açısından, sağlıklı beslenme konusunda toplum bilinçlendirilmeli, ders müfredatlarında ise yeterli ve dengeli beslenme önemle vurgulanmalıdır (Meşe Yavuz ve Koca Özer, 2019: 236).

Toplumlardaki değişimler ve gelişmelerin devamlılık arz etmesi, bu hızda yenilenmeye ihtiyaç duyan bireyleri meydana getirmiştir (Samancı ve Ocakcı, 2017). Bu nedenle sadece 9. Sınıfta alınan Sağlık Bilgisi Dersi ile 9. ve 10. Sınıflarda alınan Biyoloji Dersi, genel sağlık bilgilerinin kavranması açısından yeterli olmayacaktır. Hem sağlık bilgisi ve biyoloji derslerindeki tüm konuların sağlıklı yaşamla ilişkilendirilmeleri mümkün, bilgi ve becerilerin geliştirilmesi açısından gereklidir hem de diğer derslerdeki sağlıklı yaşam ile ilgili kazanımlar, gözden geçirilmelidir.

Kişisel sağlık becerileri ve yeterlilikleri kazandıran, sağlıklı ve kaliteli yaşam bağlamında bilgi ve becerileri geliştiren etkinlikler, sağlık eğitimleriyle teşvik edilmelidir (SHE, 2014). O bakımdan Fen Bilimleri Dersi içerisinde canlılar ve çevre ile ilgili tüm konularda sağlıklı yaşam bilgileri yer almalıdır.

Öztürk ve Garipağaoğlu (2019)'nun belirttiği gibi, yeterli ve dengeli beslenme, gelişim dönemine uygun fiziksel etkinlik, sağlıklı aile yaşantısı, kaliteli uyku, zararlı

alışkanlıklardan korunma ve verimli çalışmaların yapılabildiği gençlik merkezlerinin tesisi ile ergenlik çağındaki bireylerin beden, ruh ve sosyal sağlıkları geliştirilmelidir.

Ayrıca sağlıklı yaşamı teşvik kapsamında, bir plan dâhilinde, öğrencilerin fiziksel aktiviteleri için teneffüs zamanlarında ve okul saatleri dışında okulun spor salonlarına erişme imkânı sunulması faydalı olacaktır (Wechsler et al, 2000)

Özellikle ergenliğe geçişte çocukların sağlıklı beslenebilme alışkanlığını kazanmasında beslenme eğitimini içeren programlar çok faydalı olacaktır. Beslenme eğitimleri başka branşlardaki derslerde de konularla ilişkilendirilerek verilmesi önemlidir. Örnek olarak hesaplama becerisinin kazandırılması ve geliştirilmesi hedeflenen matematik derslerinde, bireylerin günlük ihtiyaç duydukları besinleri ve kalori değerlerini hesaplamaları sağlanmalıdır. Okuma becerisini geliştirmeyi hedefleyen Türkçe ve yabancı dil derslerinde, doğru besin tüketiminin önemine dair öğrencilerin seviyesine uygun eserler okutulmalıdır. Okullardaki beslenmenin önemine dair eğitimler, öğrencilerin yanı sıra öğretmenleri ve velileri de kapsamına almalıdır. Bu eğitimlere eğitimciler ve sağlık personelleri başta olmak üzere ilgili sivil toplum kuruluşları ve velilerin katılımıyla, istikrarlı bir şekilde uygulanması sağlanmalıdır (Ertem ve Çan, 2014: 643).

Bu eğitimlerin sürekli ve verimli olması, öğrencilerin okul başarısına katkı sağlayacak, akademik başarıları ve algıları yükseltecek, sınıf tekrarına kalan öğrencilerde ciddi azalmalar sağlayacak, ekonomiye de katkı sağlayacaktır (SB, 2013b).

Akdoğan (2017)'in da ifade ettiği gibi, beden eğitimi dersi hem fiziksel hem de duygusal sorunların giderilebildiği, erdemli davranışların öğrenildiği, geliştirici bir derstir. Belli periyotlarla yapılan fiziksel etkinlik, sonraki dönemlerde müzminleşmiş rahatsızlıklarla karşılaşma ihtimalini azaltması mümkündür (Ertem ve Çan, 2014). Hareketli yaşam bağlamında, fiziksel aktivite ve spor alışkanlığı kazandırabilmek için, beden eğitimi dersleri mümkünse spor salonlarında verilmelidir (Akdoğan, 2017).

Bu nedenle Beden Eğitimi ve Spor Dersi öğrenme alanlarının sağlıklı yaşam ile bağı mutlaka gösterilmesi ve bilginin davranışa dönüşmesi konusunda sağlıklı yaşamın önemini ortaya koyan etkinliklerin öğretim programında daha fazla yer alması önerilir.

Hem fiziksel gelişimin hem duygusal değişimin çok hızlı yaşandığı hem de birçok sağlık sorununun görülebildiği ergenlik dönemi sürecini her bireyin hasarsız geçirebilmesi için toplumun tüm kesimlerinin görüş ve katkıları alınarak bu alanda daha fazla çalışma yapılması gerekmektedir.

Şekil-54: Düzenli Fiziksel Aktivite, Sağlıklı Yaşamın Anahtarıdır

Kaynak: <http://www.villemios.fr/> Erişim Tarihi:10.06.2019

Hatta görsel sanatlar ve resim, bilişim teknolojileri gibi derslerde de beceri-kazanım kapsamında sağlıklı yaşama dair konulara (resim, poster, el broşürü, dijital çizim ve flash animasyonlar gibi) yer verilmeli (Şekil-54), böylelikle öğrencilerin hangi alana yöneldiğinden bağımsız olarak, öğrenim hayatları boyunca sağlıklı yaşam eğitiminden istifade etmiş olacaklardır.

Bu kritik dönemlere sahip okul çağındaki bireylere, sağlıklı yaşam bilincinin kazandırılması hususunda kapsamlı çalışmalar (okullarda eğlenceli sunumlar, ödüllü yarışmalar, kamu spotları vb.) düzenlenmeli, tüm eğitim programları güncellenerek hayata dair tüm konularda sağlıklı yaşamın önemine yer verilmelidir. Ayrıca bu amaç doğrultusunda, öğrenci velilerinin de bu projede yer almalarını sağlamak, görev ve sorumluluklarını bildirmek için bilinçli bir toplum oluşması adına yurt genelinde kampanya başlatılmalıdır.

KAYNAKÇA

- Akdoğan, Barbaros (2017). *Lise Öğrencilerinin ve Ebeveynlerinin Beden Eğitimi Dersine İlişkin Tutumları*. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Gelişim Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Algül, And ve Sütçü, Cem S. (2015). Değişen Haber Algısı: Kullanıcılar Sosyal Medyada Haberleri Nasıl Değerlendiriyorlar? *Global Media Journal TR Edition*, 6 (11) Fall 2015
- Bahar, Zuhale (2010). Okul Sağlığı Hemşireliği. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Elektronik Dergisi* 3(4), 195-200
- Ballıel, Nükhet (2009). *Ankara Üniversitesi İbni Sina Hastanesi Hemşirelerinde Sağlığı Geliştirici Yaşam Biçimi Davranışları ve İlişkili Faktörler*. Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Bek, Nilgün (2008). *Fiziksel Aktivite ve Sağlığımız*. 1.Basım Ankara: Sağlık Bakanlığı Yayın No: 730, 7-8
- Bozhüyük, Ali, Özcan, Sevgi, Kurdak, Hatice, Akpınar, Ersin, Saatçı, Esra, Bozdemir, Nafiz (2012). Sağlıklı Yaşam Biçimi ve Aile Hekimliği. *Turkish Journal of Family Medicine And Primary Care (Tjfmpe)* 6, 13-21.
- Chan, Ying Ying, Lim, Kuang Kuay, Lim, Kuang Hock, Teh, Chien Huey, Kee, Chee Cheong, Cheong, Siew Man, Khoo, Yi Yi, Baharudin, Azli, Ling, Miaw Yn, Omar, Mohd Azahadi and Ahmad, Noor Ani (2017). Physical activity and overweight/obesity among Malaysian adults: findings from the 2015 National Health and morbidity survey (NHMS). *BMC Public Health*, 17, 733.
- Corbin, Charles B. and Pangrazi, Robert P. (2001). Research Digest Toward a Uniform Definition of Wellness: A Commentary. *President's Council on Physical Fitness and Sports*, Series 3, n15, Dec 2001.
- DSÖ (Dünya Sağlık Örgütü). (2014). “DSÖ, Ergen Sağlığına Daha Güçlü Odaklanma Çağrısında Bulunuyor”.
<https://www.who.int/mediacentre/news/releases/2014/focus-adolescent-health/en/>
Erişim Tarihi:10.03.2019
- DSÖ (Dünya Sağlık Örgütü). (2018). “Ergenler: Sağlık Riskleri ve Çözümleri”.
[who.int/en/news-room/fact-sheets/detail/adolescents-health-risks-and-solutions](https://www.who.int/en/news-room/fact-sheets/detail/adolescents-health-risks-and-solutions)
Erişim Tarihi:20.05.2019

- Ertem, Melikşah ve Çan, Gamze (2014). Okul Çağı ve Adolesan Dönemi Beslenme. (Editör: Nejdet Aytaç). *Türkiye Sağlık Raporu 2014*. Ankara: Halk Sağlığı Uzmanları Derneği (HASUDER), 642-643
- Ertem, Melikşah ve Çan, Gamze (2014). Stratejik Hedefler – Girişim Yöntemleri. (Editör: Şevkat Bahar Özvarış). *Türkiye Sağlık Raporu 2014*. Ankara: Halk Sağlığı Uzmanları Derneği (HASUDER), 8-23
- Ertem, Melikşah ve Çan, Gamze (2014). Türkiye’de Çocuk Sağlığının Durumu. (Editörler: S. Erhan Deveci ve A. Ferdane Oğuzöncül). *Türkiye Sağlık Raporu 2014*. Ankara: Halk Sağlığı Uzmanları Derneği (HASUDER), 365
- Fontana, Luigi, Partridge, Linda and Longo, Valter D. (2010). Extending Healthy Life Span—From Yeast to Humans. *Science*, 328 (5976), 321-326.
- Karataş, Zeki (2015). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri. *Manevi Temelli Sosyal Hizmet Araştırmaları Dergisi 1*(1). Ocak 2015, 72
- Kayfeci, Hüseyin (2010). *Cumhuriyet Döneminden Günümüze Lise 1 Biyoloji Müfredatının İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Kızıroğlu, İlhami (1988). Günümüzde Biyoloji Dersi ve Amaçları. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* (3) 243 – 250
- Kolbe, Lloyd J. (2019). School Health as a Strategy to Improve Both Public Health and Education, Department of Applied Health Science. Annual Review of Public Health. School of Public Health, Indiana University <https://www.annualreviews.org/doi/pdf/10.1146/annurev-publhealth-040218-043727> Erişim Tarihi 28.05.2019
- Kürtül, İbrahim, Akbulut, Mehmet, Çiftci, İlhan ve Vatansev, Hüsametdin (2017). Türkiye’de Obezite Eğitimi. (Editörler: Ali Alaş ve Nurullah Özgökman). *Helal Yaşam; Helal Gıda, Helal Ürün, Helal Hizmet*. Ankara: 4.Uluslararası Helal ve Sağlıklı Gıda Kongresi,60
- MEB, (1998). *Tebliğler Dergisi*, Ankara: Milli Eğitim Basımevi, Cilt:61.
- MEB, (2013a). *İlköğretim Kurumları (İlkokullar ve Ortaokullar) Fen Bilimleri Dersi (3, 4, 5, 6, 7 ve 8. Sınıflar) Öğretim Programı*. Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı, Ankara

- MEB, (2013b). *Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programı Uygulama Kılavuzu (Ortaokul 5-8. Sınıflar)*. Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı, Ankara
- MEB, (2013c). *Beden Eğitimi 9.10.11.12. Sınıflar Yıllık Planı*. <http://www.dersturkce.com/anasayfa/yazigoster/2012-2013-Beden-Egitimi-9-10-11-12-Siniflar-Yillik-Plani> (Erişim Tarihi: 14.04.2019)
- MEB, (2013ç). *Ortaöğretim Biyoloji Dersi Öğretim Programı (Ortaöğretim 9, 10, 11 ve 12. Sınıflar)*. Ankara
- MEB, (2013d). *Ortaöğretim Sağlık Bilgisi ve Trafik Kültürü Dersi Öğretim Programı*. Ankara
- MEB, (2018a). *Fen Bilimleri Dersi Öğretim Programı (İlkokul ve Ortaokul 3, 4, 5, 6, 7 ve 8. Sınıflar)*. Ankara
- MEB, (2018b). *Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programı (Ortaokul 5, 6, 7 ve 8. Sınıflar)*. Ankara
- MEB, (2018c). *Ortaöğretim Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programı (Ortaöğretim 9, 10, 11 ve 12. Sınıflar)*. Ankara
- MEB, (2018ç). *Ortaöğretim Biyoloji Dersi Öğretim Programı (Ortaöğretim 9, 10, 11 ve 12. Sınıflar)*. Ankara
- MEB, (2018d). *Ortaöğretim Sağlık Bilgisi ve Trafik Kültürü Dersi Öğretim Programı*. Ankara
- MEB, (2018e). “*Beslenme Dostu Okullar Programı Uygulama Kılavuzu*”. okulsagligi.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2018_12/21163232_BDO_Uyg_Kl_2018.pdf, Erişim Tarihi:10.03.2019
- Meşe Yavuz, Cansev ve Koca Özer, Başak. (2019). Adölesan Dönem Okul Çocuklarında Beslenme Alışkanlıkları ve Beslenme Durumunun Değerlendirilmesi. *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 7(1), 225-243
- Mihçioğur, Sare (2014). Türkiye’de, Ergen / Genç Üreme Sağlığı / Cinsel Sağlık Sorunları ve Bu Alandaki Gelişmeler. *Türkiye Sağlık Raporu 2014*. 120
- Öztürk, Rabia İclal ve Garipağaoğlu, Muazzez. (2019). Adölesan psikolojisi ve beslenme. (Editör: Muazzez Garipağaoğlu). *Adölesan Sağlığı ve Beslenme*. 1. Baskı. Ankara: Türkiye Klinikleri; 2019. 62-7.

- Pascoe, Michaela C., Hetrick, Sarah E. and Parker, Alexandra G. (2019). The impact of stress on students in secondary school and higher education, *International Journal of Adolescence and Youth*, DOI: [10.1080/02673843.2019.1596823](https://doi.org/10.1080/02673843.2019.1596823)
- Pekcan, Ayla Gülden, Şanlıer, Nevin ve Baş, Murat (2016). “*Türkiye Beslenme Rehberi TÜBER 2015*”, T.C. Sağlık Bakanlığı Yayın No: 1031, Ankara 2016.
- Samancı, Osman ve Ocakcı, Ebru. (2017). Hayat Boyu Öğrenme. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(24) 711-722
- SB, Sağlık Bakanlığı (2007). *Sağlık Hizmetlerinde Okul Sağlığı Kitabı*. Refik Saydam Hıfzıssıhha Merkezi Başkanlığı, Hıfzıssıhha Mektebi Müdürlüğü, Yayın No:719
- SB (Sağlık Bakanlığı). (2008). “*Sağlık Hizmetlerinde Okul Sağlığı Kitabı*” Refik Saydam Hıfzıssıhha Merkezi Başkanlığı, Hıfzıssıhha Mektebi Müdürlüğü Yayın No:719, Ankara 2008.
- SB (Sağlık Bakanlığı). (2013a). “*Türkiye Sağlıklı Beslenme ve Hareketli Hayat Programı*”. Türkiye Halk Sağlığı Kurumu Yayın No: 773, Ankara 2013”
- SB (Sağlık Bakanlığı). (2013b). “*Okul Öncesi ve Okul Çağı Çocuklara Yönelik Beslenme Önerileri ve Menü Programları*”. Türkiye Halk Sağlığı Kurumu Yayın No: 915, Ankara 2013.
- SB (Sağlık Bakanlığı). (2014). *Türkiye Beslenme ve Sağlık Araştırması 2010: Beslenme Durumu ve Alışkanlıklarının Değerlendirilmesi Sonuç Raporu*. Hacettepe Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi. Sağlık Bakanlığı Yayın No: 931, Ankara
- SB (Sağlık Bakanlığı). (2018). *Türkiye Hanehalkı Sağlık Araştırması: Bulaşıcı Olmayan Hastalıkların Risk Faktörleri Prevalansı 2017 (STEPS)*. (Editörler: Sarp Üner, Mehmet Balcılar, Toker Ergüder). Dünya Sağlık Örgütü Türkiye Ofisi, Ankara, 2018.
- SHE (Schools for Health in Europe) (2014). Whole school approach. <https://www.schoolsforhealth.org/concepts/whole-school-approach> Erişim Tarihi: 05.05.2019.
- Sönmez, Suzan (2018). Türkiye’de Ortaöğretimde Biyoloji Öğretiminde Yapılan Ders İçerikleri Çalışmalarının Değerlendirilmesi. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 6(69): 128-144

- Şahinöz, Turgut, Şahinöz, Saime ve Kıvanç, Aydın (2017). Sağlığı Geliştirmenin En Kolay Yolu: Okul Sağlığı. *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 6(4): 303-312
- Tedik, Sultan Esra, (2017). Fazla Kilo / Obezitenin Önlenmesinde ve Sağlıklı Yaşamın Desteklenmesinde Hemşirenin Rolü. Derleme. *Türkiye Diyabet ve Obezite Dergisi*, 2017
- Türkoğlu, Hayriye (2019). *Sivas İl Merkezindeki Ortaöğretim 7. ve 8. Sınıf Öğrencilerinin Sağlık Bilgi Düzeyi ve Etkileyen Faktörler*, Yüksek Lisans Tezi, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Sivas.
- Ulusoy-Gökkoca, F.Zuhal (2001). Sağlık Eğitimi Açısından Temel İlkeler. *Sürekli Tıp Eğitimi Dergisi*, 10(10), 371-374.
- Uysal, Ahmet ve Tezci, Erdoğan (2004). Küreselleşen Dünyada Eğitimin Yeni Önceliği: Düşünmeyi Öğrenme. *Doğu Anadolu Bölgesi Araştırmaları*; 2004:167-173
- Walker, Ali and Doyle-Baker, Patricia. (2019). Promoting and Strengthening Public Health Through Undergraduate Education. *Canadian Journal of Public Health* 110: 327.
- Wechsler, Howell, Devereaux, Randolph S., Davis, Margaret, Collins, Janet, (2000). Using the School Environment to Promote Physical Activity and Healthy Eating. *Preventive Medicine* 31 (2), 121-137.
- Yazıcı, Hakkı ve Arıbaş, Kenan (2015). *Günümüz Dünya Sorunları* (2. Baskı). Ankara: Pegem Akademi
- Yıldırım, Ali ve Şimşek, Hasan (2008). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri* (6. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık, 188
- Yılmaz, Medine ve Tiraki, Zeliha (2016). Sağlık Okuryazarlığı Nedir? Nasıl Ölçülür?, *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Elektronik Dergisi*, 9(4), 142-147

T. C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü
Özgeçmiş

Adı Soyadı:	Ahmet Ziyaeddin ÇELENKOĞLU	İmza:	
Doğum Yeri:	Bor		
Doğum Tarihi:	22.11.1987		
Medeni Durumu:	Evli		

Öğrenim Durumu

Derece	Okulun Adı	Program	Yer	Yıl
İlkokul	Bahçeli Gazi İ.Ö.O	İlköğretim	Bor/Niğde	1998
Ortaokul	Bahçeli Gazi İ.Ö.O	İlköğretim	Bor/Niğde	2001
Ortaöğretim	Bahçeli Atatürk Lisesi	Fen Bilimleri	Bor/Niğde	2004
Lisans	Yüzüncü Yıl Üniversitesi	Biyoloji Öğretmenliği	Van	2010
Yüksek Lisans	Necmettin Erbakan Üniversitesi	Biyoloji Eğitimi	Konya	2019
Becerileri:	Eğitim Koçluğu, Satış Pazarlama, Araştırma			
İlgi Alanları:	Tıbbi Besinler, Bilimsel Gelişmeler, Fotoğrafçılık			
İş Deneyimi:	Resmi ve Özel Kurumlarda Öğretmenlik, Network Marketing Distribütörlüğü			
Hakkımda bilgi almak için önerebileceğim şahıslar:	Prof. Dr. Ali ALAŞ Prof. Dr. Abdulkadir KÖKOCAK			
Tel:	0546 807 57 06			
Adres:	Yakuplu Mahallesi Gaziemir Caddesi Sağiroğlu Konakları 12/31 Beylikdüzü/İSTANBUL			

